

JOHN PETER ANDERSEN

BRING SKATTEN NED!

**19 VINK OM
SKATTEN**

TEKNISK FORLAG

Bring skatten ned!

Bring skatten ned!

John Peter Andersen

Teknisk Forlag

Bring skatten ned!

1. udgave, 1. oplag 1993

Copyright © 1993 by Teknisk Forlag A/S

Forlagsredaktion: Thomas Eriksen

Omslag, illustrationer: Connie Petersen

Grafisk tilrettelæggelse, sats: Grafisk Værk A/S

Tryk: Nørhaven A/S, Viborg

ISBN 87-571-1474-9

Indhold

1. **Vort skattesystem**
– et puslespil med mange brikker 11
Velfærd. Arbejdspligt for skattekasen. Lovjunglen.
Skattetænkning. Skattefiduser og skattefælder.
2. **Det store skatteregnestykke** 17
Personlig indkomst og kapitalindkomst. Fradrag. 12 og 6
procent skatten. Selvstændige næringsdrivende. Skatteloft.
3. **Skat på døden og gavmildheden**
– arveafgift og gaveafgift 26
8.000 kroners reglen. Møbelgaver. Særeje. Fornufts-
ægteskaber og afgiftsmatematik. Legater og testamenter.
4. **Rentefradrag for gavegæld**
– pas på de simple fælder 42
Renteskat og gavegældsbreve. Stempeloven. Pengegaver
inden for familien. Skattelovgivningens syn på renter.
Smutveje.
5. **To pensionister, som elsker hinanden**
– og skatten deraf 49
Præmiering af skilsmisse. Den kostbare kæreste. Samliv for
stille døre. Et kælderværelse til leje. Knas i lovmaskinen.

6. **Understøttelseskontrakter
– og den gavmilde bedstemoder** 56
Understøttelse til børn. Separation og skilsmisse. Fribolig
og familiær hjælpsomhed. Den gavmilde bedstemoder.
7. **Rejsegodtgørelser fra arbejdsgiveren
– et overset frynsegode** 63
Frokostpakker og rygeartikler. Lønkrone og rejsekrone.
Rejseregnskab. Kost og logi på rejsen. Rejsefradrag.
8. **Goddag og farvel til Danmark
– og til skattevæsenet** 70
En udlandspensionist kommer til Danmark. Bopæl og
ophold. 3-måneders-reglen. 180-dages-reglen. Turist-reglen.
9. **Den usolgte ejerlejlighed – og hvordan man laver
den om til en udlejningsvirksomhed** 76
Ejendomsmarkedets træghed. Køb og salg af ejerlejligheder.
Udlejningsjura. Panthaverne. Tidsbegrænsede lejemål.
10. **Kautio i udenlandsk mønt
– et fradragsfif, der blev væk i sommervarmen** . . . 83
Skattelovenes slingrevals. Australdollar. Renter og
kursgevinst. Kautio. Ny lov ikke vandtæt. Valutalån.
11. **Boligopsparing og uddannelsesopsparing
– et par skattevenlige kontoformer** 91
Egen bolig med skattefri statspræmie. Egen helårsbolig.
Uddannelsesopsparing. Gaveafgift. Lovligt skattely.
12. **Rentefrie lån – ikke skattevæsenets livret** 97
Beskatning af rentefrihed. Gaveafgift. Lån på anfordring.
Kursgevinstloven og gældsbreve. Studielån til børnene.

13. Konen hæfter ikke for mandens gæld, men...	104
Ægtefællernes hæftelse. Hustruens fortrinsstilling. Den subsidiære ægtefællehæftelse. Særeje og båndlæggelse.	
14. Arveafkald – en løsning for en forgældet fader	112
Arv i vente. Falden arv. Arveafkald. Omstødelse. En forgældet arving. Arveafgift af arveafkald.	
15. En mangemillionærs dilemma	120
En fabrik på nye hænder. Statens arveret. En besparelse i arveafgiften. Arving ApS. En nyttig lovregel.	
16. Skarp lud til skurvede hoveder – skatteskyldneren kan miste sin erhvervstilladelse	129
Gæld til det offentlige. Nægtelse af erhvervstilladelse. Lønindeholdelse og modregningsadgang. Fred med det offentlige.	
17. Aktier og skat	135
Aktiekursernes bølgegang. Aktier og obligationer. Tre slags aktionærer. Søskende som aktionærer. En lovlig fidus.	
18. Spekulation	
– et skattebegreb og en historie om tinsoldater	145
Spekulation i dagligdagen og i skatteretten. Gevinstmotiv og spekulationsobjekter. En skattehistorie om tinsoldater.	
19. Skattetænkning, skatteunddragelse og »5. september-flygtninge«	154
Sort arbejde og ærligt bytte. Omgåelse af skattelovene. Skatteflugt til skattemilde kommuner. Skattesvig.	
Efterord	165
Indholdsregister	171

Forord

Danmark har en førerstilling i EF. Det danske personskattetryk er mere end dobbelt så højt som i de øvrige EF-lande. Det danske skattesystem er blevet en hæmsko for samfundsudviklingen både i den offentlige sektor og i den private sektor. De negative virkninger for vort betrængte fædreland er så alvorlige, at det ekspertudvalg, som regeringen nedsatte i januar 1992, har set sig nødsaget til at foreslå en gennemgribende reform af hele skattesystemet.

Mens lærde folk og lovglade politikere tænker over problemerne, bør den snusfornuftige danske skatteyder lære sig nogle simple håndkneb til at slippe godt fra mødet med skattemaskineriets mangfoldige snirklede regler og bud.

Denne bog er en praktisk håndbog for den menige læser, som nærer et ønske om at bevæbne sig med nogle nyttige kundskaber til at varetage sine skatteforhold på bedste vis og undgå at påføre sig selv en skatteregning på grund af misforståelser, der kunne være undgået med lidt omtanke og agtpågivenhed.

Bogen skænker læseren en række råd og vink om muligheder og løsninger i skattespørgsmål, som man bør vide besked med, før man træffer beslutninger, lige fra oprettelse af testamente til køb og salg og udlejning af egen bolig.

En bog kan kun være en håndsækning, som kan lede læseren på vej. Skattelovgivningen er for kompliceret til simple kogebooksopskrifter. Læseren bør bruge bogen som en idékilde, ikke som en facitliste. I skattespørgsmål, der ikke drejer sig om småpenge, bør den årvågne skatteborger derfor forhøre sig hos skattevæsenet og gerne også hos

advokat eller revisor, inden han giver sig i kast med et eller andet økonomisk arrangement i tiltro til, at skatten ikke spænder ben.

Forfatteren og forlaget håber, at bogen vil give læseren et underholdende og lærerigt indtryk af de omtalte skatte spørgsmål, der er udvalgt med særlig tanke på deres praktiske nytteværdi.

1. december 1992
John Peter Andersen
Advokat (L), Lic.Jur.

Vort skattesystem

– *et puslespil for eksperter*

Velfærd koster penge

De fleste menige danskere har ikke stor tiltro til deres egne evner, når det drejer sig om at gennemskue vort skattesystem. Det er i og for sig med god grund. Den velfærdsstigning, som har fundet sted i Vesteuropa i løbet af de sidste 30 år, har sat sit umiskendelige præg på mængden af love og regler. Hvis samfundet vil have gratis lægebehandling og hospitalsvæsen, gratis bogudlån fra bibliotekerne, gratis vejnet, ren vandforsyning og hygiejnisk kloakeringsvæsen, almindelig folkepension og boligstøtte – ja, så skal der skaffes penge hjem i statskassen for at indfri gratisternes ønsker. Sagen er jo, at alle disse ydelser på ingen måde er gratis. Det koster penge, endda mange penge, at få en læge uddannet ved universitetet og bagefter få ham til at bruge tid og kløgt på at kigge på ens røde knopper i halsen for at finde ud af, om de er et tegn på noget alvorligt.

Pligt til at arbejde for skattekassen

Regningen for de offentlige ydelser må betales af landets skatteborgere. Velfærdsstigningen har derfor måttet finansieres med et stigende skattetryk for at skaffe penge i fælleskassen til at købe de velfærdsgoder, som vi så grumme nødtigt vil undvære. Målt i forhold til det såkaldte bruttonationalprodukt, der udtrykker størrelsen af samfundets fælles produktionsresultat, er skattetrykket steget fra knap 33 procent af bruttonationalproduktet i 1966 til knap 52 procent i 1988. I dagens Danmark må danskerne

arbejde 234 dage om året for skattevæsenet. Først når kalenderen runder d. 20 august, kan danskeren se frem til, at indtægten resten af året er hans egen. I Spanien er den magiske dato d. 19. maj, i England d. 31. maj, i Tyskland d. 11. juni, i U.S.A og Japan henholdsvis d. 5. maj og d. 8. maj. Kun vort broderland Sverige ligner os i skattemæssig henseende. Svenskerne må arbejde for statskassen helt frem til d. 15. august, før de kan få lov at nyde frugterne af egen indsats.

Underskud i statshusholdningen

Hvis skatterne ikke rækker til med hensyn til at betale det offentlige udgifter – ikke nogen usædvanlig foreteelse – opstår der et underskud på de offentlige finanser. Før eller siden skal dette underskud bringes ud af verden, og det vil typisk kun kunne ske ved hjælp af skattestigninger. Problemet kan udskydes ved, at staten går i markedet og låner penge, men lån skal betales tilbage, og staten kan ikke låne penge uden at betale rente. Det ved enhver ejer af statsobligationer. En anden metode, som der ikke er udbredt tradition for i Danmark, er at lade seddelpressen rulle og på den måde fabrikere flere nytrykte pengesedler til den betrængte statskasse. Det virker for en tid, men bivirkningen er forøget inflation. Pengene falder i værdi. Det viser sig ved, at varerne stiger i pris. I realiteten svarer dette til en generel beskatning, der rammer alle, men især de flittige sparere, som må se deres sparepenge smuldre hen. Når pengesedler og mønt taber i købekraft, så bliver sparegrisen slankere om livet.

Den frodige lovjungle

Væksten i skattetrykket og skatteindtægterne har gået hånd i hånd med en vækst i skattelovværket. For at finde nye givtige indtægtskilder har det offentlige måttet lægge skat på flere og flere indkomstkilder. Men i Danmark kan

ingen skat pålægges, forandres eller ophæves uden ved lov. Det står at læse i den danske grundlovs § 43. Hver gang politikerne har fået øje på en mulig beskatningskilde, har man derfor været nødsaget til at skrive en ny skattelov. Det har bidraget til, at der er gået vokseværk, eller måske snarere vildvækst, i skattelovgivningen, sådan at der nu er flere skattelove end nogensinde før. En ganske almindelig skattelovsamling, der rummer de vigtigste love og regler om skat, er nu som regel i 2 bind og løber op i over 2000 sider.

Den uundgåelige skattetænkning

Intet tyder på, at lovmaskinen er ved at bremse op. Tværtimod. Jo flere skattelove, desto flere huller og lovfejl vil der

opstå, og desto flere juridiske undsætningsekspeditioner må der til for at lappe på hullerne med nye lovændringer. Ord som »lappeløsning« og »hovsa-lovgivning« er velkendte udtryk, som har deres oprindelse på skatteområdet. En anden negativ sideeffekt af de uoverskuelige skattelove er, at uoverskueligheden giver næring til skattetænkning. De meget dygtige skatteembedsmænd, som skriver skattelovene, før folketinget vedtager dem, er ikke altseende og kan ikke tage højde for enhver tænkelig situation i juraens og virkelighedens verden. Det fører uundgåeligt til, at der vil forekomme oversete smuthuller, hvor den kloge skatteyder kan påvirke skatten i nedadgående retning ved at arrangere sine forhold på særlige måder.

Gode tider for skatterådgivere

Det er næppe særligt sundt, at erhvervsvirksomhederne skal bruge dyre penge på at forske i skattejungen for at holde skatten i ave fremfor at koncentrere sig om at drive forretning. Ikke desto mindre må det konstateres, at den branche, som hedder skatterådgivning, er blevet et lønsomt forretningsområde for sagkyndige rådgivere såsom revisorer og advokater med specialistindsigt i skattespørgsmål.

Behovet for en skattepolitisk hestekur

De fleste skattekyndige erkender, at tingene er kørt af sporet. Det er ikke længere muligt for den almindelige dansker at skaffe sig et forståeligt indblik i skattelovgivningen, endsige foretage en sikker udregning af sin egen skat. Der er for mange tvivlsspørgsmål. Men at finde en kur for denne utilfredsstillende situation, som koster samfundet millioner af administrations kroner og lige så mange grå hår i hovedet på de mennesker, som dagligt må kæmpe sig vej gennem skattereglerne, er ingen let sag. De senere år har afsløret, at der efterhånden er en voksende vilje til at

gøre noget ved problemet, men de store banebrydende reformer lader vente på sig. Sagen er naturligvis den penible, at en omfattende sanering af skattesystemet ikke kan ske, uden at det koster skattekasen penge. Forenkling lader sig i realiteten kun gennemføre ved at bortskære store beskatningsområder og dermed ophæve de lovkomplekser, der knytter sig til dem. Man må så håbe, at den mildnelse af skattetrykket, som dette fører med sig, forøger borgernes virkelyst, sådan at flere ønsker at bestille noget mere i det mildere skatteklima – hvilket da vil kaste flere skattekroner af sig, som måske kan opveje det indtægststab, som det offentlige lider ved at nedsætte skatten.

Skatteborgeren må varetage sin tarv

Indtil de forjættede tider, hvor den slags bliver til virkelighed, må den jævne dansker nok væbne sig med almindelig tålmodighed og i stedet se sig om efter enkle og simple kneb til i hvert fald at undgå at komme til at betale for meget i skat.

Her er skatteborgeren ikke uden muligheder. Der er mange »frynsegoder« i skattelovgivningen, som alt for få skatteydere er opmærksomme på og som kan hjælpe dem til at få de fradrag, eller sikre de skattefordele, som loven reelt giver mulighed for. Netop fordi skattelovgivningen er blevet uoverskuelig for menigmand, er der stor risiko for, at den enkelte skatteyder overser nogle oplagte muligheder eller plumper i nogle ligeså oplagte fælder.

»Skattefiduser« og »skattefælder«

Denne bog er en elementær håndsrækning til den nysgerrige og årvågne skatteborger, der gerne vil have et par uddybende ord med på vejen om de lovlige »skattefiduser« og »skattefælder«, som gemmer sig i lovreglerne. Den bedste medicin mod tvivl om skatten er naturligvis en fornuftig samtale med skattevæsenet selv. En snak med en

erfaren skattemand eller skattekvinde i den lokale skatteforvaltning – ikke med det flinke unge menneske ved ekspeditionsskranken, der ikke kan forventes at være et skatteorakel – kan være et nyttigt skridt til en bedre forståelse af et eller andet plagsomt skatteproblem. Men skatteborgeren skal selvsagt udvise en vis portion kritisk sans, for skattevæsenet har ikke altid ret. I de senere år er skattevæsenet løbet ind i en række domstolssager, som skattevæsenet har tabt med fynd og klem. Det er domstolene, der til syvende og sidst bedømmer, hvad der er lov og ret her i landet. Hvis man ikke kan bøje sig for den lokale skatteforvaltnings synspunkt, kan man tage en konsultation med advokaten eller revisøren og bede ham om at kigge på problemet. Det vil ofte give et godt fingerpeg om, hvorvidt det kan svare sig at forfølge spørgsmålet enten ved at indgive klage til de højere skattemyndigheder eller ved et sagsanlæg mod skattevæsenet.

Det store skatteregnestykke

Skattereformen af 1987

Hvis man har et skattesystem med en høj beskatningsprocent for stigende indkomster, og skattesystemet samtidig tillader, at renter af gæld kan fradrages i indkomsten før skattetræk, så er gældsstiftelse mere fordelagtig for de højere indkomster end for de lavere. En højt beskattet skatteyder sparer en stor skat af hver fradragsberettiget rentekrone.

Det var en vigtig del af baggrunden for den skattereform, der trådte i kraft d. 01.01.1987 efter et forlig mellem regeringspartierne, Socialdemokratiet og Det radikale Venstre. Det var netop et hovedsigte med reformen at mindske skattefordelen ved rentefradraget.

Skattereformens nye skattebegreber

Skattereformen medførte, at der indførtes nogle nye begreber, som man skal holde adskilt for at forstå, hvorledes udregningen af skatten gennemføres for den enkelte skatteyder. Der er siden hen blevet broderet yderligere på systemet, således at det for menigmand fremstår som et noget krævende stykke talgymnastik.

Ideen i systemet er, at man deler indtægterne op i nogle særlige kasser, som beskattes forskelligt. Det drejer sig om »personlig indkomst«, »kapitalindkomst«, »den almindelige skattepligtige indkomst« og »udbytteindkomst«. Man kan ikke udregne den samlede skat af en persons indkomst, medmindre man deler indtægterne op i disse forskellige indkomstarter. Med hensyn til fradragene er det lavet

sådan, at visse fradrag alene kan trækkes fra i den almindelige skattepligtige indkomst, andre i kapitalindkomsten og andre igen i den personlige indkomst.

Den personlige indkomst

Den personlige indkomst består bl.a. af lønindkomst, diverse honorarer, pensioner, underholdsbidrag, uddannelsesstøtte m.v.

Kapitalindkomsten

Kapitalindkomsten består bl.a. af renteindtægter (med fradrag af renteudgifterne), kursgevinster af visse fordringer, overskud eller underskud af en- eller to-familiehuse, fritidshuse, ejerlejligheder, grunde m.v. Overskud og underskud af de fleste »skibsanpartsprojekter« hører også hjemme i kapitalindkomsten.

Den skattepligtige almindelige indkomst

Det enkleste begreb at have med at gøre i denne sammenhæng er den almindelige skattepligtige indkomst. Den består nemlig af summen af den personlige indkomst og kapitalindkomsten.

Udbytteindkomst

Begrebet udbytteindkomst er af nyere dato. Det blev indført i 1991. Udbytteindkomst omfatter bl.a. udbytte af danske aktier. Udbytteindkomsten behandles skattemæssigt for sig og indgår ikke i den almindelige skattepligtige indkomst. Beskatningen af udbytteindkomst er i øvrigt ligetil. Hvis udbytteindkomsten i 1992 ikke overstiger 30.600 kroner – beløbet pristalsreguleres i lighed med skattelovgivningens øvrige satser og andrager for 1993 31.700 kroner – så betales der en endelig skat på 30 procent heraf. Er udbytteindkomsten større, betales der af det

overskydende beløb 45 procent. Samlevende ægtefæller kan bruge hinandens bundgrænser.

Hvad skal der betales i skat?

Skatten af den almindelige skattepligtige indkomst opgøres efter følgende opskrift:

1. statsskat med fast 22 procent
2. skat til kommunen med den skatteprocent, som den enkelte kommune fastsætter (f.eks. Aalborg 1992 = 21.4 procent)
3. skat til amtskommunen (f.eks. Aalborg 1992 = 9.5 procent)
4. kirkeskat 0.8 procent (kan variere)

Regner man disse procentsatser sammen, når man til en skatteprocent for den almindelige skattepligtige indkomst på 53.7.

Personfradraget

Inden skattevæsenet tager 53.7 procent af den almindelige skattepligtige indkomst, indrømmes der skatteyderen nogle fradrag. For det første er der selve personfradraget. Personfradraget har to udgaver, idet det gives med ét beløb i forhold til de statslige skatter, for 1992 31.500 kroner, for 1993 32.600 kroner, og med et andet beløb i forhold til de kommunale skatter, nemlig 24.600 kroner for 1992, og 25.500 for 1993. Rent beregningsmæssigt godskrives skatteborgerne personfradraget på den måde, at skattemaskinen udregner den såkaldt skattemæssige værdi af personfradraget og derefter trækker det fra i de beregnede skatter. Det kan virke som en baglæns fremgangsmåde, men resultatet bliver det samme.

De ligningsmæssige fradrag

Af andre fradrag, som skatteyderen kan trække fra i den almindelige skattepligtige indkomst, er der de »lignings-

mæssige« fradrag. Det er f.eks. befodringsudgifter, udgifter til arbejdsløshedsforsikring og fagligt kontingent, underholdsbidrag m.v. Da skatteprocenten for den almindelige skattepligtige indkomst i det oven for anførte eksempel lå på 53.7, tjener skatteyderen altså 53.7 procent på fradragene. Et fradrag på 1000 kroner sparer skatteyderen for 537 kroner i skat.

Mere i vente

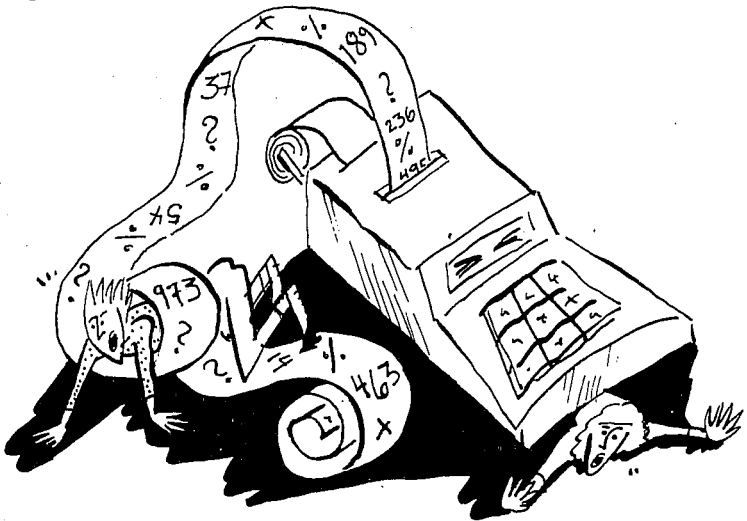
Men skattevæsenet lader sig ikke nøje med at få 53.7 procent af den almindelige skattepligtige indkomst. Beskatningen af den almindelige skattepligtige indkomst er blot første trin i regnestykket. Når skattesystemet har indført begreberne »personlig indkomst« og »kapitalindkomst«, er det nemlig ikke af lutter akademisk interesse.

12 procent skatten af den personlige indkomst

Ud over den skat, der skal betales af den almindelige skattepligtige indkomst (der jo består af den personlige indkomst og kapitalindkomsten lagt sammen) skal der nemlig også betales en særskat af den personlige indkomst som sådan. Reglen er den, at der skal betales ekstra 12 procent af den del af den personlige indkomst, som overstiger et bestemt årligt fastsat grundbeløb. For 1992 er dette grundbeløb 231.800 kroner. En skatteyder med en årlig personlig lønindkomst på 300.000 kroner, må altså af med 12 % af $300.000 - 231.800$ kroner = 8.184 kroner, når der ses bort fra fradragssiden. Samlevende ægtefæller kan ikke bruge hinandens grundbeløb til at holde den personlige indkomst under bundgrænsen for 12 procent skatten. For 1993 udgør grundbeløbet 240.000 kroner.

6 procent skatten af summen af personlig indkomst og positiv nettokapitalindkomst

Men regningen fra skattevæsenet er ikke klar endnu. Man skal nemlig også betale en særlig 6 procent skat. Først lægger man den personlige indkomst sammen med den positive kapitalindkomst. Hvis kapitalindkomsten ikke er positiv, f.eks. fordi renteudgifterne er større end renteindtægterne, således at kapitalindkomsten ender med et minustal, så sættes kapitalindkomsten i dette regnestykke til 0 kroner. Men hvis kapitalindkomsten løber op i 100.000 kroner, så lægges disse 100.000 kroner sammen med den personlige indkomst på 300.000 kroner, hvilket giver et beregningsgrundlag for 6 procent skatten på 400.000 kroner. Nu er det heldigvis ikke sådan, at skattevæsenet blot forlanger 6 procent af dette beløb. Skatteyderen får et bundfradrag. For 1992 er det på 162.300 kroner. 6 procent skatten beregnes derfor af $400.000 - 162.300$ kroner = $237.700 = 14.262$ kroner. Samlevende ægtefæller kan her bruge hinandens bundfradrag. For 1993 udgør bundfradraget 168.000 kroner.

Værdien af fradrag

Som man kan forstå, betyder disse ekstraskatter, at skatteyderen vil have stor interesse i at få lov til at foretage fradrag i den personlige indkomst. Et fradrag i den almindelige skattepligtige indkomst sparer kun skatteyderen for den »mildere« beskattning på 53.7 procent. Men et fradrag i den personlige indkomst, kan jo betyde, at der spares både 12 procent skat og 6 procent skat. Det giver en gevinst på ekstra 18 procent af hver fradragskrone, som kan trækkes fra i den personlige indkomst. Desværre er det småt med fradrag i den personlige indkomst. Skattelovene har gjort en ihærdig anstrengelse for at flytte fradragene over på den almindelige skattepligtige indkomst for derved at sænke den skattemæssige værdi af fradragene.

Indbetaling på kapitalpension m.v.

Et af de fradrag, som er blevet stående tilbage, er fradraget for indbetalinger på kapitalpension. Det kan for 1992 foretages med op til 29.000 kroner. Hvis skatteyderen ligger i den dyre ende af skatteskalaen, giver det altså en skattebesparelse dels med skatten af den almindelige skattepligtige indkomst og dels 12 procent og 6 procent af det indbetalte pensionsbeløb. Rent praktisk vil det sige, at skattekassen er med til at betale omkring 2/3 af pensionsopsparingen. For 1993 kan der foretages indbetaling til kapitalpensionen med skattefradrag for 30.000 kroner.

Selvstændige erhvervsdrivende

For selvstændige erhvervsdrivende, som driver deres virksomhed enten som enkeltmandsfirma eller i personligt kompagniskab med kollegerne f.eks. i et interessentskab (I/S) eller et kommanditselskab (K/S), har det interesse at bruge den såkaldte virksomhedsordning. Renteudgifter kan for almindelige lønmodtagere kun bringes til fradrag

i kapitalindkomsten – ikke i den personlige indkomst med dertil hørende maksimal skattebesparelse. Hvis slagtermester Hansen derimod beder skattevæsenet om at måtte bruge virksomhedsordningen, så bliver renterne på Hansens kassekredit betragtet som regulære driftsudgifter i virksomheden og kan derfor fradrages i den indkomst fra slagterbutikken, der indgår i Hansens personlige indkomst. Det vil sige, at den skattemæssige værdi af rentefradraget kommer på højde med den skattemæssige belastning af den personlige indkomst.

Et loft over skatten

Med beskatning af den almindelige skattepligtige indkomst og særskatterne på 12 procent og 6 procent kan skatten komme op i et ganske højt luftlag. Skattesystemet har søgt at dæmme op for dette med det såkaldte skrå skatteloft. Det går ud på, at de samlede skatter til staten, kommunen og amtskommunen (kirkeskatten regnes ikke med) ikke må komme højere op end 68 procent af nogen del af den personlige indkomst. Overskrides dette loft, sker der en nedsættelse af skatteprocenten, så den bliver 68. Med de stigende kommunale skatteprocenter i de senere år, er dette loft blevet aktuelt for mange skatteydere. I de fleste af landets 275 kommuner er summen af statsskatten, amtskommuneskatten og kommuneskatten nemlig kommet op på 50 procent eller derover. Det bevirker, at når 12 og 6 procent skatterne lægges oveni, så rammes det skrå skatteloft på 68 procent. Det taber staten penge på, for nedsættelsen af skatten sker i 12 eller 6 procent skatterne. En kommunal skatteprocent, der udløser skattereduktion på grund af det skrå skatteloft, er derfor ensbetydende med, at kommunen tager skat fra staten.

Man må regne med, at den menige skatteborger ikke bekymre sig meget herom. Det er sikkert mere interessant at filosofere over, hvordan man får noget ud af de smuler,

der bliver tilbage af indkomsten, når skattevæsenet har fået sine ca. 69 procent (incl. kirkeskat) af pengeposen.

Særlig indkomstskat

Der findes flere skattelove i Danmark end dem, som har at gøre med den almindelige beskatning af lønindkomst og indtægt ved selvstændigt erhverv. Visse indtægter har en så udpræget éngangskarakter, at skattesystemet har en særlig lovgivning for beskatningen heraf. Loven hedder – ikke overraskende – »Lov om særlig indkomstskat m.v.«

Hvilke indkomster er særlig indkomst?

De indkomster, som beskattes efter denne lov, er bl.a. fortjeneste ved afståelse af fast ejendom. Hvis hr. Hansen har købt et hus, som han aldrig har nået at bebo, og han derpå sælger det videre med fortjeneste, så vil han blive beskattet af denne fortjeneste efter nogle særlige regler, hvor skatten afhænger af ejertidens længde. Det er først i det ottende ejerår, at han kan sælge ejendommen helt skattefrit. Får han tab på salget, er dette ikke fradragsberettiget.

Hvis Hansen har drevet en personlig virksomhed, og han afhænder virksomheden og derved sælger maskiner og driftsmidler, så vil han blive beskattet af en eventuel fortjeneste af salget efter lov om særlig indkomstskat. Hvis Hansen tjener penge på at sælge en patentret, en forfatterret eller et varemærke, er det særlig indkomst. Hvis en kulturel fond finder på at skænke Hansen et legat i anerkendelse af hans hæderværdige fortjenester, vil legatet blive beskattet som særlig indkomst (dog er Nobelprisen og Nordisk Råds Litteratur- og Musikpris skattefrie).

Jubilæumsgratialer og fratrædelsesgodtgørelser

Gennem mange år har jubilæumsgratialer og fratrædelsesgodtgørelser til firmaets ansatte været særlig indkomst.

Det blev lavet om i 1991. Med virkning fra 1992 vil sådanne beløb blive regnet for personlig indkomst. Der sker dog kun beskatning af 70 procent af den del af det modtagne beløb, der overstiger et bundfradrag på 6.000 kroner.

Fast procentsats for særlig indkomst

Den særlige indkomstskat stiger ikke med stigende indkomst. Særlig indkomst beskattes med fast 50 procent. Tidligere fik man uden videre et bundfradrag på 6.000 kroner i den særlige indkomst før skattetræk. Nu indrømmes bundfradraget kun ved visse typer særlig indkomst, bl.a. ved hæderslegater, men ikke ved fortjenester på salg af fast ejendom eller maskiner og driftsmidler i forbindelse med virksomhedsophør.

Skat på døden og gavmildheden

– arveafgift og gaveafgift

Skattepligtens indtræden

Hver gang en jordemoder her i landet bistår med at hjælpe et barn til verden, er hun også den første, som har fornøjelsen af at byde en ny skatteborger velkommen i det danske samfund. Kildeskatteloven hviler nemlig på det grundprincip, at bidragspligten til skattekassen opstår fra fødslen. Det kan godt være, at den nytilkomne ikke har meget at bidrage med, men skattepligten er ikke desto mindre til stede fra det øjeblik moders liv forlades. Hvis en velhaver skænker den nyfødte en rentebærende formue, vil renteafkastet blive beskattet hos den nyfødte, der også vil skulle betale gaveafgift eller indkomstskat af gavens værdi, alt beroende på slægtskabsforholdet til giveren.

Skatten for livet – og døden

Skattepligten for en person, der tilbringer sin tilværelse i Danmark, lever lige så længe som skatteborgeren selv og ophører først, når vedkommende afgår ved døden. Da afløses skattepligten nemlig af en art udgangsbeskatning, som hedder arveafgift. Hvis den afdøde skatteborgers dødsbo endvidere rummer økonomiske værdier af en vis størrelse, skal der tilmed betales dødsboskat efter nogle særlige regler.

Udligning af livets startpositioner

Arveafgift er en slags beskatning af de værdier, som ved den skattepligtiges død skal gøres op og udloddes i arv til hans efterladte. Det er en engangsbeskatning, som har sit udspring i den filosofi, at private formuer ikke ubeskåret og skattefrit bør kunne vandre videre fra slægtled til slægtled, sådan at nogle – som det gamle ord siger – fødes med en guldske i munden og andre med en møllesten om halsen. Arveafgiften tjener i en vis forstand til at udjævne den økonomiske ulighed, som møder en ny generation, når den begynder turen gennem tilværelsen med forældre-generationens skiftende pengepung som reservekapital.

Lov om afgift af arv og gave

Reglerne om afgift af arv og gaver findes i en aldersstegen lov fra 1922 ved navn »lov om afgift af arv og gave«, gerne omtalt som arveafgiftsloven. Loven har været gennem en række ændringer i årenes løb, men dens bærende principper har stort set overlevet tidens tand.

De tre afgiftsklasser

Arveafgiftsloven bygger på den grundtanke, at de nære slægtninge skal slippe billigere i arveafgift end de fjernere slægtninge og de helt ubeslægtede.

Den første arveafgiftsklasse

Den første arveafgiftsklasse omfatter ægtefælle og arveladerens afkom. Afkom er arveladerens biologiske børn og børnebørn og eventuelt børnebørnenes børn, hvorved altså arveladeren er nået til at blive oldefader eller oldemoder. Til den første arveafgiftsklasse hører også stedbørn og disses afkom, plejebørn, der har boet sammen med arveladeren i en vis periode, visse samboende, og desuden forældre til et barn, der er afgået ved døden før det 21. år og som ikke var i ægteskab på dødstidspunktet.

Arveafgiften i den første arveafgiftsklasse tager sig således ud:

Arveloddens størrelse i kr.				Afgiften		
1. Ikke over	8.000			0 kr.		
2. Over	8.000	men ikke over	10.000	100 kr. af	8.000 kr. og	2 pct. af resten
3. Over	10.000	men ikke over	20.000	140 kr. af	10.000 kr. og	3,5 pct. af resten
4. Over	20.000	men ikke over	50.000	490 kr. af	20.000 kr. og	5 pct. af resten
5. Over	50.000	men ikke over	100.000	1.990 kr. af	50.000 kr. og	8 pct. af resten
6. Over	100.000	men ikke over	200.000	5.990 kr. af	100.000 kr. og	13 pct. af resten
7. Over	200.000	men ikke over	500.000	18.990 kr. af	200.000 kr. og	18 pct. af resten
8. Over	500.000	men ikke over	1.000.000	72.990 kr. af	500.000 kr. og	24 pct. af resten
9. Over	1.000.000			192.990 kr. af	1.000.000 kr. og	32 pct. af resten

Som det fremgår, flader afgiftsprocenten ud, når arven kommer op over en million kroner. Til gengæld er afgiften derefter på hele 32 procent, og vel at mærke af en formue, som arveladeren allerede er blevet beskattet af én gang, da han tjente pengene. Statskassen tjener derfor gode penge på arveafgiften. Ifølge Danmarks Statistik indbragte arveafgiften og gaveafgiften tilsammen 2,2 milliarder kroner i året 1990.

»8.000 kroners reglen«

Som det fremgår af skemaet, er de første 8.000 kroner fri for afgift. Det er en regel, som nok er mest kendt fra gaveområdet. Det er nemlig sådan, at reglerne om gaver i arveafgiftsloven henviser til arveafgiftsbestemmelserne. Det har den virkning, at forældrene eller bedsteforældrene inden for det enkelte kalenderår altid kan skænke deres børn en gave på 8.000 kroner, uden at der skal betales gaveafgift. Der kan gives 8.000 kroner til hvert barn, såvel til hjemmeboende umyndige børn som til voksne udeboende børn.

Ingen regulering

8.000 kroners reglen er ikke blevet reguleret siden 1973. Skatteministeren oplyste i 1991 i folketinget, at hvis beløbsgrænsen var blevet reguleret med stigningen i forbrugerprisindekset, så ville de 8.000 kroner i 1990 være blevet til ca. 29.500 kroner. Men skatteministeren havde alligevel ingen aktuelle planer om at bringe satsen i harmoni med prisudviklingen.

Ikke kun til børnene

Det er ikke kun til børnene, at der hvert år kan skænkes en afgiftsfri pengegave. Børnene kan også skænke forældrene eller bedsteforældrene en sådan pengegave uden afgift. Endvidere gælder 8.000 kroners reglen også for pengegaver til stedforældre, stedbørn, adoptivbørn og deres afkom samt til den efterlevende ægtefælle efter et afdødt barn eller stedbarn. Det gør ikke noget, at gaven har skikkelse af et arveforskud.

Reglen om »møbelgaver«

Udover reglen om de 8.000 kroner, findes der en anden regel, som også har praktisk værdi, når det drejer sig om at mindske gaveafgiften. Det er den såkaldte møbelgave-regel. Den går ud på, at man hvert år til »afkom samt stedbørn og disses afkom« kan skænke gaver til personlig benyttelse og brug, bestående af møbler og andet udstyr, for så vidt den samlede værdi af, hvad der ydes i kalenderåret ikke overstiger 5.000 kroner. Det overskydende vil være gaveafgiftspligtigt. Når denne regel lægges sammen med 8.000 kroners reglen, kan forældre altså i hvert kalenderår skænke hvert af deres børn (og børnebørn) værdier for op til 13.000 kroner. Møbelgaverne er ganske vist tænkt at skulle være gaver i form af udstyr m.v., men det accepteres, at der skænkes en øremærket pengegave til brug for indkøb af bestemte indboeffekter, hvis disse da anskaffes efterfølgende.

Et lille, borgerligt hjem

Møbelgavereglene stammer fra 1922. Dengang var 5.000 kroner mange penge. Så mange penge, at man faktisk kunne grundlægge et lille, borgerligt hjem herfor. Det lader sig ikke gøre i dag for ydmyge 5.000 kroner. Der er ikke udsigt til, at beløbet vil blive sat i vejret, så det kommer til at passe med nutidens prisniveau.

Hvad med arv og gaver til ægtefællen?

Arve- og gaveafgiftsreglerne har et særligt mildt syn på velgørenhed over for ægtefællen. Med hensyn til arv, gælder den særrregel, at hvis ægtefællen ikke arver over 100.000 kroner, så er arven fuldstændig afgiftsfri. Det gælder i øvrigt også, hvis arveladeren i sit testamente har indsat sin fraseparerede eller fraskilte ægtefælle til at arve ham – arveret efter loven falder nemlig bort mellem ægte-

fællerne, når de lader sig separere eller skille. Men det er naturligvis tilladt at begunstige sin tidligere ægtefælle ved hjælp af et testamente. Arv til en ægtefælle, igen også den fraseparerede eller fraskilte, slipper desuden billigere end normalt. Et barn, der arver en halv million efter sin fader, skal betale 72.990 kroner i arveafgift. En ægtefælle skal kun betale 67.990 kroner i afgift for det samme arvebeløb efter den afdøde ægtefælle.

8.000 kroners reglen gælder også for gaver til ægtefællen. Samtidig gælder også reglen om, at ægtefællen kan modtage 100.000 kroner afgiftsfrit. Det betyder, at den ene ægtefælle i et kalenderår kan skænke den anden ægtefælle en gave på 108.000 kroner, uden at denne gave udløser gaveafgift. Men så er »100.000-kroners-fradraget« også uafvendeligt brugt op, hvorimod 8.000 kroners reglen kan bruges igen i næste kalenderår.

Ægtefællerne skal være samlevende

De særlige gaveafgiftsregler for gaver mellem ægtefæller gælder dog kun for samlevende ægtefæller. Er ægtefællerne ikke samlevende, vil gaven medføre almindelig indkomstskattepligt for modtageren.

Gaveafgift og særeje

Gaveafgiftsreglerne kræver kun fuld gaveafgift – i hovedtræk svarende til arveafgiften – hvis gaven bliver den modtagende ægtefælles fuldstændige særeje. Det er en vigtig ting. Efter de nugældende regler om særeje, kan ægtefællerne vælge mellem to former for særeje, nemlig skilsmisssæreje og fuldstændigt særeje. Skilsmisssæreje er et særeje, der kun gælder for det tilfælde, at ægteskabet opløses ved skilsmisse, til forskel fra dødsfald. Ved skilsmisssæreje tager hver ægtefælle sit eget særeje med ud af ægteskabet uden at dele med modparten. Er der aftalt fuldstændigt særeje, har særejet virkning for både skilsmis-

se og dødsfald. Ved dødsfald vil særejeformen derfor påvirke arveloddernes størrelse. De formuemidler, som ikke indgår i noget særeje, det være sig skilsmisssæreje eller fuldstændigt særeje, hører til det almindelige formuefællesskab mellem ægtefællerne. I tilfælde af skilsmisse udtager hver ægtefælle halvdelen heraf. Denne halvdel kaldes for *boslodden*.

Hvornår fuld gaveafgift?

Det er kun, når giverægtefællen skænker en gave fra sit fuldstændige særeje til modtagerægtefællens fuldstændige særeje, at der skal betales fuld gaveafgift af hele gaven. Hvis gaven stammer fra enten giverens skilsmisssæreje eller fra giverens egne midler i det almindelige formuefællesskab, – den såkaldte *bodel* – skal der kun betales halv gaveafgift, når gaven overgår til modtagerens fuldstændige særeje. Hvis gaven slet ikke overgår til modtagerens fuldstændige særeje, men derimod indgår i modtagerens skilsmisssæreje eller i modtagernes bodel, så skal der ikke betales gaveafgift overhovedet. Gaveafgift rammer ikke gaver, som gives af det, som man alligevel ejer i fællesskab.

Tal med advokaten

Ved større gave- og formuetransaktioner mellem ægtefæller er det tilrådeligt at drøfte spørgsmålene grundigt med en advokat. De ægteskabsretlige og gaveafgiftsmæssige spørgsmål kan være ganske komplicerede, og der vil ofte kunne spares penge ved fra starten af at tilrettelægge tingene på en hensigtsmæssig og juridisk velovervejet måde.

Gaver mellem ægtefæller kræver ægtepagt

Der er en særlig grund til, at det kan være nyttigt med juridisk bistand. I det almindelige liv kan gaver i reglen gives uden oprettelse af indviklede dokumenter og uden

at inddrage myndighederne. Men i ægteskabet er tingene noget tungere. Det er nemlig sådan, at det kræver oprettelse af en ægtepagt, hvis gaven skal være juridisk gyldig mellem ægtefællerne og i forhold til omverdenen. En sådan ægtepagt kaldes en gaveægtepagt. Når ægtepagten er oprettet, skal den tilmed tinglyses på dommerkontoret for at blive gyldig. Kravet om ægtepagt gælder dog ikke for sædvanlige gaver, hvis værdi ikke står i misforhold til giverens kår. Almindelige julegaver og fødselsdagsgaver til ægtefællen er gyldige uden ægtepagt.

Hvor meget kan der skænkes barnet afgiftsfrit?

Særejereglerne har også stor interesse, når der er tale om at overføre værdier til børnene til så lav en gaveafgift som muligt. Hvis forældrene hver har et fuldstændigt særeje ved siden af det almindelige formuefællesskab, så betragtes deres særejer som selvstændige formueområder ved siden af det almindelige formuefællesskab. Fra hvert af disse tre formueområder kan der nu skænkes barnet en gave på de afgiftsfrie 8000 kroner. Det giver sammenlagt 24.000 kroner. Hertil kommer muligheden for en møbelgave på 5.000 kroner. Også møbelgaver kan gives afgiftsfrit fra hvert af de tre formueområder – samlet altså 15.000 kroner. Barnet kan dermed modtage 39.000 kroner i det enkelte kalenderår, uden der skal betales afgift. Desuden er der mulighed for at overføre penge til en uddannelseskonto og boligopsparingskonto for barnet, således at der afgiftsfrit kan overføres yderligere midler. Disse kontoformer omtales nærmere i kapitel 11.

Hvis barnet er gift

Hvis barnet er gift og i sit ægteskab har både fuldstændigt særeje og almindeligt formuefællesskab med sin ægtefælle, vokser mulighederne yderligere for at skænke gaver uden afgift.

Det forholder sig nemlig sådan, at gaver, der gives til svigerbarnet, kan slippe nådigt igennem afgiftssystemet. Juridisk set hører svigerbørn egentligt slet ikke til blandt den kreds af personer, som falder ind under gaveafgiftsreglerne. Svigerbørn skal i princippet betale fuld indkomstskat af de gaver, som de modtager fra svigerforældrene. Men når det drejer sig om gaver fra svigerforældrene til svigerbarnets bodel, så giver loven mulighed for, at gaveafgiftsreglerne alligevel kan anvendes, herunder også 8.000 kroners reglen og møbelgaverreglen. Skænkes der gaver til svigerbarnet fra svigerforældrenes fuldstændige særejer og fra det almindelige formuefællesskab, kan man også til svigerbarnet komme op på afgiftsfrit at give 3 gange 8.000 kroner samt 3 møbelgaver på hver 5.000 kroner, hvorved man altså når op på ialt 39.000 kroner. Forældrene har altså mulighed for årligt at overføre 78.000 kroner uden gaveafgift til barnet og dets ægtefælle – nemlig 39.000 til barnets fuldstændige særeje, og 39.000 kroner til barnets ægtefælles bodel.

Lejlighedsgaver

Gaver, som gives i anledning af bestemte lejligheder – julegaver, fødselsdagsgaver, konfirmationsgaver, bryllupsgaver og lignende – betragtes som hovedregel som værende helt afgiftsfrie.

Den anden arveafgiftsklasse

Den anden arveafgiftsklasse omfatter forældre og deres afkom, herunder søskende, nevøer og niecer. Også stedforældre er med i denne arveafgiftsklasse.

Arveafgiften i denne klasse ser sådan ud:

Arveloddens størrelse i kr.				Afgiften		
1. Ikke over	2.000					10 pct.
2. Over	2.000	men ikke over	5.000	200 kr. af	2.000 kr. og	12 pct. af resten
3. Over	5.000	men ikke over	10.000	560 kr. af	5.000 kr. og	15 pct. af resten
4. Over	10.000	men ikke over	20.000	1.310 kr. af	10.000 kr. og	20 pct. af resten
5. Over	20.000	men ikke over	50.000	3.310 kr. af	20.000 kr. og	25 pct. af resten
6. Over	50.000	men ikke over	100.000	10.810 kr. af	50.000 kr. og	33 pct. af resten
7. Over	100.000	men ikke over	200.000	27.310 kr. af	100.000 kr. og	42 pct. af resten
8. Over	200.000	men ikke over	500.000	69.310 kr. af	200.000 kr. og	55 pct. af resten
9. Over	500.000	men ikke over	1.000.000	234.310 kr. af	500.000 kr. og	68 pct. af resten
10. Over	1.000.000			574.310 kr. af	1.000.000 kr. og	80 pct. af resten

Som det ses, er arveafgiften meget dyrere, når en arv går fra en søn til forældrene end den modsatte vej. Arveafgiften af en million kroner til sønnen er 192.990 kroner. Men når millionen vandrer i arv fra sønnen til faderen, er arveafgiften 574.310 kroner.

Den tredje arveafgiftsklasse

Den tredje arveafgiftsklasse er den absolut dyreste. Her stiger afgiftstrykket nemlig så kraftigt, at det nærmer sig ren konfiskation. I denne arveafgiftsklasse møder vi alle de øvrige slægtninge til arveladeren, som ikke er omfattet af den første og den anden afgiftsklasse. Herudover omfatter den tredje klasse også de med arveladeren helt ubeslægtede personer. Den rige velgører som agter at betænke en ubeslægtet person, der engang har gjort ham en vennetjeneste, vil få sig en slem forskrækkelse, når han ser, hvor få midler, der vil blive tilbage til arvingen, efter afgiftsmyndighederne har taget deres del.

Skemaet ser sådan ud:

Arveloddens størrelse i kr.				Afgiften		
1. Ikke over	1.000					15 pct.
2. Over	1.000	men ikke over	2.000	150 kr. af	1.000 kr. og	18 pct. af resten
3. Over	2.000	men ikke over	5.000	330 kr. af	2.000 kr. og	22 pct. af resten
4. Over	5.000	men ikke over	10.000	990 kr. af	5.000 kr. og	27 pct. af resten
5. Over	10.000	men ikke over	20.000	2.340 kr. af	10.000 kr. og	32 pct. af resten
6. Over	20.000	men ikke over	50.000	5.540 kr. af	20.000 kr. og	38 pct. af resten
7. Over	50.000	men ikke over	100.000	16.940 kr. af	50.000 kr. og	48 pct. af resten
8. Over	100.000	men ikke over	200.000	40.940 kr. af	100.000 kr. og	58 pct. af resten
9. Over	200.000	men ikke over	500.000	98.940 kr. af	200.000 kr. og	68 pct. af resten
10. Over	500.000	men ikke over	1.000.000	302.940 kr. af	500.000 kr. og	79 pct. af resten
11. Over	1.000.000			697.940 kr. af	1.000.000 kr. og	90 pct. af resten

Som man vil forstå, er det dyrt at arve en million fra en ubeslægtet arvelader. Arveafgiften er 697.940 kroner. Men helt galt bliver det, når arven kommer op over den ene million. Så betales der fast 90 procent af den overskydende del.

Historien om den hovedrige enke og den fattige unge fætter

Enkefru Wormsen er overordentlig velhavende. Hun er god for en personlig formue på 20 millioner kroner, som hun arvede efter sin mand Grosserer Wormsen, som gennem mange år drev en stor eksportforretning. Den statelige enkefrue på henved 65 år er barnløs og har kun forbindelse med sin 25 år yngre fætter Henry, som altid har holdt oprigtigt af sin kusine og i de senere år regelmæssigt har besøgt hende i hendes hjem. De deler begge en levende interesse for historie og foretog for et par år siden en rejse sammen til Grækenland, hvor de besøgte de antikke bygningsværker.

Advokatens betænkeligheder

Enkefru Wormsen ønsker, at Henry skal arve hele hendes jordiske formue. Men hendes juridiske rådgiver, den dygtige kvindelige advokat Hovmøller, udtrykker stor betæn-

kelighed. Arveafgiften af de 20 millioner vil jo løbe op i det svimlende beløb af 17.797.940 kroner. Til rest til Henry bliver der 2.202.060 kroner. Det er de barske realiteter for arv til en fætter, når arveafgiftsklasse 3 skal anvendes. Enkefru Wormsen kan udmærket se, at det vil være et kostbart testamente at føre ud i livet. Det var Henry, hun ville betænke, ikke skattevæsenet.

En romantisk løsning

Hvis enkefru Wormsens og fætter Henrys forhold måtte udvikle sig i en retning, der ender med ægteskab, vil der ske en drastisk ændring af de arveafgiftsmæssige forhold ved enkefruens bortgang. Henry vil da være enearving i kraft af ægteskabet, og arveafgiften skal da beregnes efter taksten for ægtefæller, d.v.s. arveafgiftsklasse 1. Hvis der ikke har været oprettet ægtepagt om fuldstændigt særeje i ægteskabet, vil Henry kun skulle betale arveafgift af den ene halvdel af boet – den anden giftede han sig nemlig til, og det er afgiftsfrit. Er fællesboet på 20 millioner kroner, skal Henry nu alene betale arveafgift af de 10 millioner kroner, som han arver. Arveafgiften heraf andrager 3.072.990 kroner. Til rest til Henry bliver der altså alt i alt 16.927.010 kroner.

»Fornuftsægteskabet« mellem fætter og kusine har dermed sparet en arveafgift på forskellen mellem 17.797.940 kroner og 3.072.990 kroner, d.v.s. 14.724.950 kroner.

Hjertebånd eller pengekløgt?

Den eneste snubletråd, som kan bringe forstyrrelse i den salomoniske løsning på arveafgiftsproblemet, er en lovbestemmelse, der er at finde i arveafgiftslovens § 5. Bestemmelsen fortæller nemlig, at der skal svares arveafgift af overdragelser, som vedkommende person har foretaget til »omgåelse af afgiftspligten efter denne lov«.

Det er ikke mange love i Danmark, som indeholder en sådan omgåelsesregel. Omgåelsesregler er jo udtryk for, at

loven ikke har magtet at gøre klart op med sit emne. Omgåelsesreglen i arveafgiftsloven indebærer, at der i princippet vil kunne rejses spørgsmål om, hvorvidt enkefru Wormsens gitemål med den meget yngre fætter Henry i virkeligheden er inspireret ene og alene af ønsket om at undvige den byrdefulde arveafgift i arveafgiftsklasse 3.

Hvis en bevisførelse om dette spørgsmål kan godtgøre, at ægteskabet reelt bunder i dette motiv og i virkeligheden blot er en papirformalitet, vil den tunge arveafgift ikke kunne undgås. Men hvis sød musik vitterligt er opstået mellem fætter og kusine, og ægteskabet er blomstret frem ved andre kilder end hensynet til ussel mammon, så må afgiftsmyndighederne affinde sig med, at afgiften af Henrys arv efter sin hustru til sin tid skal beregnes efter de mere lempelige ægtefællestatuser.

Tvivl om omgåelsesreglen

Omgåelsesreglen i arveafgiftsloven, der i øvrigt gælder både ved arv og gaver, taler alene om omgåelse i form af »overdragelser«. En forudsætning for, at omgåelsesreglen overhovedet kan komme på tale, er derfor, at man betragter et gitemål med en velhavende partner som et led i en overdragelse af formueværdier fra den ene ægtefælle til den anden. Da fordelene ved et »godt parti« ikke normalt medfører beskatningsmæssige konsekvenser for den uformuende ægtefælle, er det meget tvivlsomt, om omgåelses-synspunktet kan bære igennem, når ægteskabet har en reel levetid for sig og ikke blot er en vielse med en skrantende velhaver, der må forventes at falde bort kort tid efter ægteskabets indgåelse.

Et afgiftsfrit legat

Lov om afgift af arv og gave er en lov med mange indviklede bestemmelser affattet i et tungt kancellisprog. Bag de knudrede formuleringer kan der dog udmærket gemme sig

mange penge, som gør en nærmere granskning værd. Et godt eksempel herpå er en regel, der står at læse i lovens § 21, stk 3. Den lyder således:

»Er det ved testamente bestemt, at visse arvelodder skal udredes fri for afgifter, betragtes de pågældende arvelodder som forøgede med det til afgifternes udredelse fornødne beløb, og afgiften udregnes på den måde, at der til arveloddens beløb først lægges det beløb, som afgifterne af samme ville udgøre, beregnede på sædvanlig vis, og af det således fremkomne beløb beregnes den afgift, der vil være at erlægge«.

Legatet fra pensionist Nielsen

Reglen lader sig bedst belyse med et eksempel. Den barnløse pensionist Nielsen, der gennem sin arbejdsomme ungkarletilværelse har tjent sig en formue, ønsker at betænke sin trofaste husbestyrerinde frøken Valborg med et legat på 3 millioner kroner. Frøken Valborg og pensionist Nielsen er ubeslægtede. Legatet rammes derfor af den dyre takst i arveafgiftsklasse 3. Arveafgiften af et legat på 3 millioner andrager her 2.497.940 kroner. Til rest til frøken Valborg bliver der 502.060 kroner. Det synes hverken pensionist Nielsen eller frøken Valborg er en retfærdig fordeling af goderne.

Den tunge afgiftsmatematik

Hvis pensionist Nielsen i stedet lader sit testamente udfærdige sådan, at legatet til husbestyrerinden skal udredes fri for afgift, så betyder dette, at arveafgiften nu skal betales af boet. Men hvis frøken Valborg slipper for at betale arveafgift, så svarer dette til, at boet har foræret hende arveafgiften. Og den slags foræring koster *også* afgift. Hvis den sparede afgift skal afgiftsbelægges med en ny afgift – en ny afgift, som frøken Valborg heller ikke skal betale, fordi testamentet jo bestemmer, at hun skal modtage sit legat afgiftsfrit – ja, så skal denne nye afgift *også*

afgiftsbelægges. Og så fremdeles indtil afgiften af afgiften af afgiften svinder ind til det rene ingenting. Det kan gå hen og blive et ret så langtrukket regnestykke. § 21, stk 3 har til formål at skære igennem hele denne tunge matematik med en enkel løsning. Løsningen går ud på, at der kun beregnes afgift én ekstra gang. Det sker på den måde, at man først beregner afgiften af legatet på de 3 millioner kroner. Denne afgift lægges sammen med legatet, og man beregner så påny afgift af summen af legatet og afgiften. Resultatet af denne anden afgiftsberegning er den afgift, der skal betales.

En lønsom ændring af testamentet

Hvis pensionist Nielsen nu imidlertid ikke ønsker at bruge mere på sin husbestyrerinde end højst 3 millioner kroner, inklusive arveafgift, så må legatet til frøken Valborg i sagens natur sættes ned, så boet kan få råd til at betale arveafgiften. Men det kan der også blive plads til, når man benytter sig af § 21, stk. 3.

Tænker man sig, at testamentet bestemmer, at frøken Valborg skal arve 1.248.650 kroner fri for afgift, så vil det nye regnestykke nemlig tage sig således ud:

Legat til frøken Valborg	1.248.650 kroner
arveafgift heraf	921.725 kroner
legat og afgift i alt	2.170.375 kroner
som ved beregningen af arveafgift	
nedrundes til	2.170.350 kroner
afgift heraf	1.751.255 kroner
sum af legat	1.248.650 kroner
og afgift	1.751.255 kroner
andraget herefter	2.999.905 kroner

Et legat til frøken Valborg på 3 millioner, hvoraf hun selv skal betale arveafgiften, efterlader hende med 502.060 kroner på hånden. Overtager boet derimod arveafgiftspligten, kan der blive råd til et legat til frøken Valborg på 1.248.650 kroner, og boets samlede udgift holder sig stadig inden for de 3 millioner, som Nielsen var rede til at spendere på legatet. Ved at benytte § 21, stk. 3 i loven om afgift af arv og gave er der kvit og frit sparet afgiftskroner på i alt $2.497.940 - 1.751.255 = 746.685$ kroner. Og frøken Valborg har fået 746.590 kroner mere ud af pensionist Niensens velgørenhed. Alt sammen på grund af en formulingsændring af testamentet.

Bedst med advokatbistand

Lovbestemmelsen i § 21, stk. 3 kan bruges i mange andre tilfælde end det nævnte, og man bør derfor altid have reglen in mente, når et testamente er under overvejelse. Man skal dog sikre sig, at det afgiftsfrie legat og den afgift, som boet skal udrede, kan rummes inden for boets formue-masse. Hvis der ikke er midler til at betale både legatet og arveafgiften, betragter afgiftsmyndighederne sagen sådan, at § 21, stk. 3 ikke kan anvendes. Det betyder, at legatmodtageren må betale afgift på sædvanlig vis. Det må anses for juridisk uafklaret, om legatmodtageren kan komme ud af denne klemme ved at give afkald på den del af legatet, som der ikke er midler til i boet.

Som man vil forstå, er § 21, stk. 3 ikke nogen helt enkel regel at have med at gøre. Det er derfor tilrådeligt at inddrage advokatmæssig bistand, hvis der skal laves et testamente, hvor spørgsmålet om arveafgift ligger testator nært på sinde.

Også ved gaver

Det er vigtigt at mærke sig, at § 21, stk. 3 er en regel, der også gælder ved gaver, når gavegiveren ved selve gavetilsagnet har påtaget sig at udrede gaveafgiften.

Rentefradrag for gavegæld

– pas på de simple fælder

Rentefradrag i kapitalindkomsten

Vore skattepolitikere og deres forudseende embedsmænd har taget højde for et simpelt kunstknep, der går ud på, at man inden for familiens snævre kreds søger at skabe sig et rentefradrag. Renter er fradragsberettigede i kapitalindkomsten. Hvis banken giver 200 kroner i rente på bankbogen, og tager 200 kroner i rente for overtræk på checkkontoen, bliver der ingen rente at beskatte. De 200 kroner i renteudgift kan trækkes fra i de 200 kroners renteindtægt, sådan at kapitalindkomsten forsåvidt angår renterne bliver nul.

At påtage sig gæld er en gave

En af de overvejelser, som ikke sjældent falder en skattebevidst familiefader ind, er, om det mon ikke skulle være muligt at lave et gældsforhold til børnene, som kunne give grundlag for et velkomment rentefradrag i faderens kapitalindkomst. Den mest direkte vej til et sådant rentefradrag synes at være den, at faderen blot skal skænke en gave til sine børn – ikke i form af et rundt beløb på en bankbog eller i form af almindelige nyttegenstande. Nej, den skattetænksomme fader påtager sig i stedet en *gæld* over for sine børn. En gæld, som der naturligvis skal betales renter af. Det generer i reglen ikke de mindreårige børn under 18 år at modtage en renteindtægt. De har jo et personfradrag,

som et godt stykke af vejen giver plads for indtægter, før beskatning indtræder. Personfradraget for et mindreårigt barn andrager i 1992 19.800 kroner, i 1993 20.400 kroner. I det år, hvor barnet fylder 18 år, får det samme personfradrag som voksne med virkning for hele året.

Den sparede renteskat

Et rentefradrag for faderen vil give skattebesparelse. Da kapitalindkomsten i første runde beskattes som almindelig skattepligtig indkomst med ca. 53 % (se kapitel 2), giver en renteutgift på 100 kroner en skattebesparelse på 53 kroner. Men kapitalindkomsten indgår også i beregningsgrundlaget for den tidligere omtalte 6 procent skat. Hvis summen af den personlige indkomst (faderens lønindkomst) og den indtjente kapitalindkomst bevæger sig op over et bundfradrag på 162.300 kroner for hver ægtefælle (satsen for 1992), så venter der en ekstraregning fra skattevæsenet på 6 procent af den overskydende del. 100 kroner i tjente renter kan i det lys ende med at blive beskattet med 59 %, sådan at der kun bliver beskedne 41 kroner tilbage til faderen. Det gør det selvsagt ekstra interessant at forskaffe sig et rentefradrag. Jo højere skat af renterne, desto mere sparet skat kan rentefradraget kaste af sig.

Udstedelse af gældsbrief

Til gennemførelse af den påtænkte rentefradragskonstruktion overvejer faderen nu at udstede et gældsbrief. Tingene skal tage sig rigtigt ud, og der skal ikke herske tvivl om gældsforholdets ægthed.

Et gældsbrief er et dokument, hvori skyldneren – her altså faderen – erkender at skyldte et bestemt beløb til fordringshaveren, her de mindreårige børn. Skyldneren kaldes også for debitor, og fordringshaveren for kreditor.

Stempellogen gælder for gældsbreve

Gælds brevet skal ganske vist som ethvert andet gælds brev forsynes med et stempelmærke efter stempellogen. Gælds breve er stempelpligtige med 3 promille af gælds brets pålydende. Lyder gælds brevet på 100.000 kroner, skal der altså ofres penge til et stempelmærke på 300 kroner. Stemplet har ikke noget at gøre med gælds brets juridiske gyldighed. Stempel er en ren skat på dokumenter. Gælds brevet skal stemples inden 4 uger efter dets oprettelse. Stempelmærket, som påklistres det originale dokument, kan købes på det lokale dommerkontor.

Tanke før handling

Inden familiefaderen imidlertid opretter et gavegælds brev til fordel for børnene, skal han tænke sig godt op. Hvad er de skattemæssige konsekvenser af at oprette et sådant gavegælds brev, og får det overhovedet de tilsigtede virkninger?

Hvad er et gavegælds-brev værd?

For det første må der tænkes på gaveafgiften efter loven om afgift af arv og gave. Det er jo ikke automatisk afgiftsfrit at skænke større pengegaver væk. Når faderen uden videre påtager sig en gæld til sine børn, er det ensbetydende med, at børnene har modtaget en formueværdi svarende til værdien af gælds-brevet. Der kan være nogen tvivl om den rette kursværdi af sådan et gavegælds-brev. Men afgifts-myndighederne har deres egen fremgangsmåde til at fastsætte værdien. Man kan konsultere skattelovgivningens almindelige tarifieringssystem for kursfastsættelse af fordringer og ad den vej finde frem til en passende pris på gavegælds-brevet, alt efter gældens størrelse, gældens rentesats, gældens tilbagebetalingstid og afdragsvilkår. Hvis gælds-brevet ikke passer ind i systemet, fordi det indeholder en række afvigende særvilkår, må værdien fastsættes efter et friere skøn.

Gaveafgift

Der skal betales gaveafgift af gavegælds-brevet. Som omtalt i kapitel 3, gælder der en række regler, som kan hjælpe til med at gøre en del af gaveværdien afgiftsfri. Jo flere børn, der får gælds-brevet til deling, desto flere 8000 kroners fradrag er der til rådighed – alt inden for samme kalenderår. Er det kun et enkelt barn, som indsættes som fordrings-haver i gælds-brevet, og sættes gælds-brevets værdi til kurs 100, således at gælds-brevets faktiske værdi svarer til dets pålydende værdi, så løber gaveafgiften af et fuldt afgifts-pligtigt gavegælds-brev på 100.000 kroner op i 5.990 kroner. Møbelgavereglen kan ikke hjælpe til her med at nedsætte gaveafgiften, idet den kun dækker gaver bestående af møbler og andet udstyr til personlig benyttelse og brug – eller øremærkede beløb hertil.

Nu står udgiften i gælds-brevet altså i stempelbeløbet på 300 kroner og i gaveafgiften på 5.990 kroner. Dog kan

stempelafgiften modregnes i gaveafgiften, som derved falder til 5.690 kroner. Ingen af disse udgifter avler noget skattefradrag.

Men den gode familiefader må nok alligevel indstille sig på, at disse penge er dårligt givet ud. Det rentefradrag, som er det bærende motiv bag gælds brevet, kan han nemlig godt kigge i vejviseren efter.

Skattelovgivningen spænder ben

Det hænger sammen med, at skattelovgivningen indeholder en bestemmelse, der griber nok så forstyrrende ind i udsigten til at skabe sig et rentefradrag ved at skænke børnene et gavegælds brev. Det er ligningslovens § 17. Den er kommet den snilde fader en kende i forkøbet. Den siger klart og utvetydigt, at renter af gæld ikke kan fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst i det omfang, skyldneren som gave eller som arveforskud har påtaget sig gælden over for livsarvinger eller disses ægtefæller.

Det sætter en kraftig bom for gælds brets nytteværdi med hensyn til rentefradrag.

Som man kan se, er det ligegyldigt om livsarvingerne er under myndighedsalderen eller ikke. Det hjælper heller ikke at udstede gælds brevet til deres eventuelle ægtefæller – svigerbørnene – for dem har § 17 også taget højde for.

Det hjælper heller ikke på sagen at lade bedstefader eller bedstemoder udstede gælds brevet. For loven taler om »livsarvinger«, og dette udtryk dækker også børnebørn. Hvis bedsteforældrene i øvrigt kun lever af deres sociale pensioner, vil det i øvrigt også være så som så, hvor megen nytte de kan have af et rentefradrag. Et rentefradrag er jo kun noget værd, hvis man har en beskattet indkomst, som man kan trække renterne fra i.

En familiemæssig mulighed – og prisen

Der ligger i dette, at gavegæld, som påtages over for *andre* end livsarvingerne, ikke udelukker rentefradrag efter ligningslovens § 17. Er der tale om en nevø eller nièce, som den gode onkel gerne vil hjælpe frem i verden, vil et gavegælds-brev som udgangspunkt skænke onklen et fradrag for renterne. Men her krydses gavelysten nok af gaveafgiften, der er betydeligt større, når gaven skænkes til en nevø eller nièce. For det første gælder 8000 kroners reglen og møbelgaverreglen ikke i dette tilfælde. Nevøer og nièces hører til i afgiftsklasse 2. En gavegæld med en værdi på de nævnte 100.000 kroner, medfører en gaveafgift på ikke mindre end 27.310 kroner! Det kan sikkert kølne gavmildheden hos onkel. Værdien af et rentefradrag kan ikke opveje en sådan afgiftsbelastning, så der bliver nok ingen gave til nevøen eller niecen i den omgang. Eller også ordner onklen og gavemodtageren sig på en måde, som afgiftsmyndighederne aldrig får indblik i. Som bekendt er kontante penge jo navnløse, især når de foræres i en hvid kuvert ved stuebordet.

Renterne flytter med ved pengegaver

Den stædige familiefader, der tygger lidt på ligningslovens § 17, vil måske få det indfald, at han nemt kan sno sig uden om bestemmelsen. Hvad nu hvis han ikke påtager sig en gavegæld til børnene, men istedet forærer dem et beløb svarende til den påtænkte gæld? Så vil børnene jo modtage renterne af pengene, når de sættes i banken, og da børn er skattepligtige lige så vel som voksne, vil de blive sat i skat af renteindtægten – men blive reddet på målstregen af deres personfradrag. Om faderen kan trække 10.000 kroner fra som renter på en gavegæld, eller om han istedet slipper for at medtage 10.000 kroner i renteindtægt – det kommer i hovedsagen ud på det samme.

Rekyleffekten

Men også her har skattelovgivningen spændt en snubletråd ud. Det er bestemmelsen i kildeskattelovens § 5, stk. 2. Den siger nemlig, at såfremt barnet har modtaget en indtægtsnydelse eller en formue som gave fra forældrene, så beskattes indtægtsnydelsen eller formuen og dennes afkast hos giveren, hvis giveren er fuldt skattepligtig her i landet.

Når afkastet af et gavebeløb på 100.000 kroner flyttes fra beskatning hos modtageren til beskatning hos giveren, er hele ideen ødelagt. Det betyder jo, at renterne af de bortgivne penge alligevel skal medtages til beskatning hos faderen. Renterne kan dermed ikke slippe for beskatning ved at blive skubbet ind under barnets personfradrag. Det antages, at reglen også gælder, selv om pengene skænkes, ikke som gave, men som arveforskud. Reglen gælder i øvrigt, indtil barnet fylder 18 år.

En smutvej

Men der er måske alligevel en lille smutvej uden om de to skattemæssige spærreregler i ligningslovens § 17 og kildeskattelovens § 5, stk. 2. Det er nemlig lovligt for *bedsteforældrene* at skænke det mindreårige barnebarn en pengegave (hvilket kan ske til gaveafgift til laveste takst), som barnebarnet derpå kan låne videre til faderen, som så kan betale renter af de lånte penge. Et sådant arrangement rammes som udgangspunkt ikke af ligningslovens § 17 eller kildeskattelovens § 5, stk. 2. Faderen vil få sit rentefradrag, alt forudsat at hele udlånsaftalen opfylder de almindelige juridiske spilleregler for mindreåriges pengeudlån, bl.a. godkendelse fra det statsamt, der har tilsynet med den umyndiges formueanliggender. Hvis der stilles fuldgod sikkerhed for lånets tilbagebetaling, og rentesatsen ellers er konkurrencedygtig med anbringelse af pengene i banken, turde vejen være banet for en godkendelse af arrangementet.

To pensionister, som elsker hinanden

– og skatten deraf

Når loven præmierer skilsmisse

Gennem en årrække har det været sådan, at skattelovgivningen har gjort mærkbar forskel på gifte pensionister og enlige pensionister. De gifte pensionister fik nemlig ikke så stort et personfradrag som de enlige. I skatteåret 1989 fik to gifte pensionister hver et personfradrag på 29.000 kroner. En enlig pensionist derimod fik et personfradrag på 51.400 kroner. Virkningen var, at en gift pensionist måtte af med mere i skat end en ugift. De gifte pensionister fandt efterhånden ud af en løsning på dette problem. De lod sig *skille* – og levede så ellers videre som før. Alt i alt gav slige manøvrer en betydelig forbedring af den fælles økonomi, fordi hver af de opfindsomme nu fraskilte pensionister dermed fik et personfradrag som en enlig pensionist – fra 29.000 kroner til 51.400 kroner pr. pensionist. Det var en højst velkommen skattebesparelse, som nok kunne give et godt bidrag til alderdommens forsødelse.

Et nyt juridisk begreb

Denne skævhed søgte vore skatteglade politikere at rette op på i 1990. Da fandt man nemlig på en særlig »dyneløfterlov« for pensionister. Man indførte begrebet »de ikke reelt enlige pensionister«. Det var dem, som i virkeligheden boede sammen i bedste stil som samlivspartnere og førte fælles hus og økonomi – selv om de over for myndig-

hederne gav det udseende af, at de var enlige og uden samboende kæreste. Det var ikke særlig svært. Pensionisterne kunne jo blot sørge for at have to forskellige folke-registeradresser.

Ikke tilbagevirkende kraft

Nu kunne man jo ikke lade sådan en lov gå ud over de allerede samlevende pensionister, som havde indrettet sig i tillid til den bestående tingenes tilstand. Deres forhøjede personfradrag måtte de have lov at beholde.

Erklæring fra pensionisten

Efter loven er det nu sådan, at folk, der overgår til pension – det være sig førtidspension eller folkepension – efter d. 25. april 1990, som er lovens skæringsdato, skal afgive erklæring til myndighederne om deres samlivsstatus. Hvis de ikke kan erklære, at de er »reelt enlige«, så bliver der ikke noget forhøjet personfradrag. Erklæringen afgives under sædvanligt strafansvar.

Også de pensionister, som efter lovens skæringsdato d. 25. april 1990, finder på at flytte sammen med en nyfundet livsledsager, må indstille sig på at oplyse myndighederne om deres ændring i livssituationen. En undladelse på det punkt kan i værste fald medføre strafansvar og vil ganske sikkert medføre et skattesmæk, fordi pensionisten da har nydt godt af et personfradrag, som vedkommende ikke var berettiget til.

Dyrt at skifte kæresten ud

De pensionister, som allerede forud for lovens skæringsdato har fundet sig deres faste livsledsager, skal – om ikke af andre grunde, så dog af skattemæssige grunde – sørge for at holde fast ved partneren. Partneren er nemlig en god skattefidus. Det skyldes, at loven også har blik for den situation, at pensionisten, som nyder det forhøjede per-

sonfradrag efter de gamle regler, skifter partneren ud med en ny samboende kæreste. Hvis denne udskiftning finder sted efter d. 25. april 1990, så træder loven ubarmhjertigt i funktion, og pensionisten må betale for sin nye hjerteven med et farvel til det forhøjede personfradrag fra og med det påfølgende kalenderår. Hvis samleveren også er pensionist, bliver virkningen dobbelt så stor, idet samleveren da også mister sit forhøjede personfradrag.

Som nævnt gælder reglerne både for folkepensionister og førtidspensionister. Alle nye pensionister, som kommer til efter lovens skæringsdato d. 25. april 1990, må afgive erklæring om, at de er »reelt enlige«, hvis de skal gøre sig håb om at opnå det store personfradrag.

Et strandet lovforslag

De »gamle« papirløst samlevende pensionister fra før lovens skæringsdato skulle således kunne ånde lettet op. Så længe der ikke sker ændringer i samlivssituationen, bevarer pensionisten trygt det store personfradrag. Dog har der på et tidspunkt været politisk tilløb til også at gøre kort proces med de »gamle« samlivspensionister. Kristeligt Folkeparti fremsatte i februar 1992 et lovforslag, der gik ud på, at også pensionister fra før loven, som ikke lever op til kravet om at være »reelt enlige« skulle fortabe retten til det forhøjede personfradrag. Det skulle dog først ske fra og med indkomståret 1994 – måske for at give de aldrende kærester tid til at sunde sig. Men der var ikke stemning for forslaget på tinge, og det blev ikke vedtaget.

De nugældende regler

Som reglerne er nu, så mister den enlige pensionist først det forhøjede personfradrag fra og med det skatteår, som følger efter »flytte-sammen-året« eller det år, hvori pensionisten indgår ægteskab. Den enlige pensionist, som i 1992 enten indleder samlivsforhold med fælles bopæl til en

partner eller gifter sig, vil for 1993 kun få tildelt det almindelige personfradrag, men bevarer altså for selve samflytningsåret eller ægteskabsåret det forhøjede personfradrag. For 1992 udgør det forhøjede personfradrag for en enlig pensionist 56.000 kroner. For 1993 udgør det 58.000 kroner.

Diskretion i samlivet

Nu er regler jo én ting, virkeligheden noget andet. Ligesom pensionisterne fandt ud af, at det kunne svare sig at lade sig skille for at forbedre husholdningsøkonomien, kan det jo også være, at de finder ud af, at det betaler sig at tilrettelægge deres indbyrdes samlivsforhold sådan, at det ikke syner til omverdenen. Det er såmænd ikke så svært at ordne den slags på en troværdig måde. De to pensionister, som gerne vil knytte indbyrdes bånd og som absolut ikke har lyst til at risikere et skattechok af sværere kaliber ved at forkynde deres forhold til de offentlige myndigheder, kan jo ikke forhindres i at gå diskret med deres kæresteforhold. Begrebet »reelt enlig« er en af den slags juridiske dannelser, som har et uundgåeligt tågeslør omkring sig. Hvis to pensionister har lidt snusfornuft og fingerspidsformelse, kan de sikkert udmærket finde ud af at bevare deres respektive bopæl hver for sig, og så nøjes med et passende antal overnatninger hos hverandre, efter smag og behag og skattemæssigt temperament. Myndighederne har ikke meget andet at gå efter end folkeregisteradresser og så pensionisternes egen erklæring om deres personlige forhold. Det er jo ikke forbudt at tilbringe en weekend sammen og heller ikke at ses på hverdage. Reelt enlig ophører pensionisten først med at være, når han eller hun, som det står i loven -»...lever i et samlivsforhold, hvor parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse, og hvor samlivet kan føre til ægteskab efter dansk ret«. Det sidste

krav om ægteskabsmuligheden er medtaget for at anskueliggøre, at nære familiemedlemmer som søskende udmærket kan føre fælles husstand i pensionsalderen uden at sætte det forhøjede personfradrag over styr. Efter dansk ret må ægteskab nemlig ikke indgås mellem slægtninge i ret op- og nedstigende linie eller mellem søskende.

Det lidet brugte kælderværelse

Hvis to pensionister er glade for hinanden, og den ene har eget hus, kan husejeren leje et kælderværelse ud til venen, der så er at betragte som logerende. Der kan i så fald oprettes en sædvanlig lejekontrakt, sådan at den logerende betaler en passende leje til udlejeren. Hvis værelseslejen ikke overstiger visse bestemte økonomiske grænser, så vil »udlejerpensionisten« kunne slippe for at betale skat af den modtagne leje. Opfindsomheden skal dog nok vogte sig en kende for at kaste sig ud i alt for indviklede arrangementer for at etablere fælles rammer om livsførelsen. Skattelovgivningens skarpe øje til den reelt enlige pensionist lader sig ikke føre bag lyset af formelle kulisser som

proforma-lejeaftaler, hvis alle kendsgerninger peger uimodsigeligt i retning af, at udlejeren og lejeren i virkeligheden står hinanden så nær, at kælderværelset blot står og trækker støv, fordi det aldrig bliver brugt.

Efter loven er det afgørende, om parterne i deres samlivsforhold har fælles husførelse, hvor de hver især yder deres dertil. Et papirløst forhold uden fælles husførelse påvirker derfor ikke personfradraget.

Knas i lovmaskineriet

Hele historien om pensionisternes forhøjede personfradrag bærer i øvrigt præg af en god del juridisk komik. Det er et tegn på, hvor indviklet skattelovgivningen er blevet, når selv folketinget og deres kyndige embedsmænd overser vigtige sider af lovreglerne, inden man fører dem ud i livet. Det skete just med personfradragets reglerne for pensionister. Ved den første gennemførelse af reglerne var man ikke opmærksom på, at man gjorde sig skyldig i en uheldig forskelsbehandling af papirløse og gifte pensionister. Det var nemlig sådan, at den pensionist, som indgik ægteskab i årets løb, først mistede sit forhøjede personfradrag i det efterfølgende kalenderår. Ægteskabsåret skulle altså ikke forsures af en økonomisk øretæve i form af en restskat, der ene og alene havde sin grund i et pludseligt beskåret personfradrag. Men denne i og for sig fornuftige synsmåde anlagde loven ikke på de papirløse pensionister. De skulle være reelt enlige helt frem til årets udgang, ellers mistede de det forhøjede personfradrag med virkning for hele kalenderåret. Et lykosaligt samlivsforhold, som blev indledt i juledagene og som blev konfirmeret ved indstiftelse af fælles bopæl inden årsskiftet, kunne dermed udløse en slem nytårsgave til begge pensionister – fortabelse af det forhøjede personfradrag. Det lavede folketinget så om på, sådan at også de papirløse pensionister fik lov at beholde det forhøjede personfradrag i selve det år, hvori

samlivsforholdet blev indledt. Samtidig huskede man også at justere reglerne, så pensionisterne ikke kan bevare det forhøjede personfradrag både i det år, hvor samlivsforhold indledes og i det efterfølgende år, hvor samlivsforholdet måske forvandler sig til et ægteskab.

De begrænset skattepligtige pensionister

Et andet aspekt af skattereglerne, som der måttet rettes op på, drejede sig om de begrænset skattepligtige pensionister. Begrænset skattepligt vil sige, at der kun skal betales skat af visse indkomstkilder her i landet, f.eks. af den danske pensionsudbetaling, når pensionisten har fast bopæl i udlandet. Reglerne havde uheldigvis haft den utilsigtede bivirkning, at en gift pensionist, der levede sammen med sin ægtefælle, ville få krav på det forhøjede personfradrag, hvis pensionistens fulde skattepligt til Danmark blev afløst af begrænset skattepligt. Efter kildeskatteloven er det nemlig sådan, at det ægteskabelige samliv anses for ophævet i skattemæssig henseende, hvis en ægtefælle ophører med at være fuldt skattepligtig til Danmark. Konsekvensen heraf var, at pensionistægtefællen i denne situation skattemæssigt måtte betragtes som enlig med deraf flydende ret til det forhøjede personfradrag. Det var ikke en konsekvens, som skattemyndighederne ønskede at drage, og i perioden fra 1987 til 1990 havde man ganske enkelt ikke tildelt disse pensionister noget forhøjet personfradrag. Denne juridiske undladelsessynd blev der rettet op på med en lovændring i 1992. I lovforslaget anslog skatteministeren, at der for perioden 1987- 1990 skulle ske tilbagebetaling af skat til denne personkreds med ca. 75 millioner kroner.

Understøttelses- kontrakter

– og den gavmilde bedstemoder

En hengemt fradragsmulighed

Som det blev omtalt i kapitel 4, så kan familiefaderen ikke få rentefradrag for gæld, som han har påtaget sig som gave over for børnene. Men der findes en lille hengemt mulighed i skattelovgivningen for at yde en vis understøttelse inden for familiens lukkede kreds, som samtidig skænker giveren et fradrag for den ydede understøttelse og som ikke vil udløse nogen uoverstigelig gaveafgift hos modtageren.

Ikke skattefradrag for understøttelse til hjemmeboende børn

Efter de almindelige skattemæssige spilleregler kan en fader eller moder i princippet godt få skattefradrag for understøttelsesbeløb til egne børn. Men ikke hvis man bor sammen med barnet.

Børnebidrag ved separation og skilsmisse

Situationen med fradrag for børnebidrag stiller sig noget anderledes, når der er tale om bidrag til et barn uden for ægteskab eller børnebidrag i anledning af separation og skilsmisse – stadigvæk forudsat at bidragsyderen ikke deler hus og hjem med barnet. Her er der fradrag for de forfaldne og betalte bidrag. Hvis bidragsyderen velvilligt har skruet bidraget i vejret for at drage fordel af fradragsretten, kan skattemyndighederne udmærket tænkes at begrænse fra-

dragsretten til det såkaldte normalbidrag, som for året 1992 udgør ca. 8.000 kroner pr. barn. Normalbidraget er, hvad myndighederne vil fastsætte, såfremt barnets forsørger anmoder herom. Normalbidraget har den særlige fordel for barnet, at bidraget ikke er skattepligtigt, hvorimod et overskydende beløb medregnes til barnets skattepligtige indkomst. Barnet har dog stadigvæk sit sædvanlige personfradrag, og der bliver derfor kun tale om at betale skat, hvis barnets samlede indtægter, helt bortset fra det modtagne normalbidrag, ikke kan rummes inden for personfradraget, for 1992 19.800 kroner.

Krydsende børnebidrag

Hvis forældrene ved skilsmisse har fået forældremyndigheden over hvert sit barn, taler man om krydsende børnebidrag. Moderen betaler til det barn, der er hos faderen, og faderen til det barn, der er hos moderen. Både fader og moder har fradragsret for deres børnebidrag. Også selv om de ordner sagen ved simpelthen at modregne hinandens bidrag, sådan at de ikke behøver at sende penge afsted med posten. Er der tale om fælles forældremyndighed, vil den af forældrene, hos hvem barnet ikke har bopæl, også have fradrag for forfaldne og betalte børnebidrag. Men hvis barnet reelt deler adresse med bidragsyderen, kan fradragsretten smuldre bort. Fradragsretten vil også gå tabt, hvis barnet opholder sig lige meget hos begge forældrene.

Skattevæsenet har ingen forsørgerpligt

Nu behøver understøttelse til børn ikke nødvendigvis at tage udspring i en skilsmissesituation. Men fradragsretten har yderst snævre kår, når gifte og samlevende forældre forsøger at konstruere sig frem til et understøttelsesarrangement, som skal forsyne dem med fradragsret for diverse understøttelsesbeløb.

Forældre må nu engang indstille sig på, at de skal forsørge deres børn af egen lomme, uden at skattevæsenet skal være med til at betale for forsørgelsen gennem et skattefradrag. Det har snilde skatteydere undertiden prøvet at snige sig udenom ved at opstille opfindsomme familieaftaler om forsørgelse af hinandens børn.

De understøttelsesglade brødre

I en landskatteretssag fra 1988 havde et par brødre fundet på, at det kunne være en god idé, hvis de hver især påtog sig en pligt til at betale uddannelsesstøtte til hinandens børn. Tanken var, at når pengene gik til et barn, der ikke boede hos den betalende broder, så ville der være fradragsret for det betalte beløb. Det ville skattevæsenet ikke gå med til.

Landsskatteretten, som er et organ, man kan klage til over skattespørgsmål, holdt med skattevæsenet. Det afgørende var, at brødrene i realiteten blot have byttet om på deres respektive understøttelser til egne børn. Underkendelsen af fradragsretten er et udtryk for den såkaldte skatteretlige realitetsgrundsætning – man ser på sagens faktiske kendsgerninger fremfor på det ydre omsvøb.

Fradrag for understøttelser

Tanken om fradragsret for understøttelser er dog ikke grebet ud af luften. Det er nemlig sådan, at skattelovgivningen – ved siden af reglerne om børnebidrag i forbindelse med separation og skilsmisse – også har regler om fradragsret ved andre aftaler om understøttelsesydelse. Reglerne giver adgang til, at man kan få fradrag for understøttelsesydelse til visse familiemedlemmer – dog ikke til børn, svigerbørn eller børnebørn – i det omfang ydelserne ikke overstiger 10.000 kroner om året. Ægtefæller har ikke et fradrag hver på 10.000 kroner, men må deles om det ene fradrag. Fradraget vil ske i den almindelige skattepligtige

indkomst – ikke i den personlige indkomst eller i kapitalindkomsten. Loftet på de 10.000 kroner gælder kun, når understøttelsen ydes i form af penge.

Understøttelse i form af fribolig

Hvis understøttelsen skænkes i form hel eller delvis fribolig for modtageren, så er fradragsretten ikke begrænset til 10.000 kroner. Hvis man som en løbende ydelse stiller husrum til rådighed for sine forældre eller bedsteforældre, så er der fradragsret for den værdi, som denne beboelsesret repræsenterer, også selv om den er mere end 10.000 kroner værd om året.

Beskatning af familiær hjælpsomhed

Denne fradragsret kan være et ret så nyttigt redskab, når det gælder om at udligne den beskatning, som ellers rammer ejeren af en fast ejendom, når han stiller denne til rådighed for familien uden at forlange leje. Normalt er det nemlig ikke skattefrit at lade forældre eller andre familiemedlemmer bruge ens bolig gratis eller til en pris, der er lavere end markedslejen for boligen. Man vil som udgangspunkt blive sat i skat af den leje, som man har givet afkald på. Det virker vel ikke let begribeligt for ikke skattekyndige, at man kan komme til at betale skat af penge, man aldrig har fået, men sådan er det altså på dette punkt.

Ingen skat af fribolig til familien

Efter en meget omtalt sag fra 1991, hvor en skatteyder blev sat i skat, fordi han havde stillet fribolig til rådighed for sin 90-årige moder, fremsatte skatteministeren i januar 1992 et lovforslag om, at det skulle være skattefrit at yde fribolig til sine forældre, svigerforældre og bedsteforældre m.fl. Loven blev vedtaget med en del ændringer i juni måned 1992.

Kun beskatning af lejeværdien

Lovændringen indebærer, at ejeren af ejendommen alene beskattes af den såkaldte lejeværdi af egen bolig. Det er gammel skik her i landet, at ejere af fast ejendom skal betale skat af værdien af den ejendom, som de selv ejer og benytter. Den nye lov betyder, at man alene kommer til at betale den sædvanlige skat af lejeværdien af egen bolig, når man stiller boligen til rådighed for sine nære familie-medlemmer – forældre, bedsteforældre m.fl. – enten helt vederlagsfrit eller til nedsat leje. Der bliver altså ikke lagt en kunstig lejeindtægt oven i ejerens indkomst, men han stilles på samme måde som en ejer, der selv benytter sin bolig. Hermed er der gjort en lille indrømmelse til de mennesker, som gerne vil hjælpe deres nærmeste familie-medlemmer, som er oppe i pensionsårene.

Beskatning af nyderen

Med hensyn til forældrene eller bedsteforældrene, som har fået friboligen stillet til rådighed, er det sådan, at der skal betales gaveafgift af denne fordel. Det gælder dog ikke, hvis friboligen stilles til rådighed i yderens eget hjem. Lov om afgift af arv og gave udtaler nemlig direkte, at underhold i yderens hjem er afgiftsfri. Underhold omfatter både kost og logi.

Betingelserne for fradrag

Bortset fra friboligaftaler, så kræves det for at få fradrag ved pengeunderstøttelser, at bidragsyderen har påtaget sig en juridisk bindende forpligtelse til at betale ydelsen. Det er ikke nok med et løst familieord. Det fordres også, at ydelserne ikke har éngangskaraktér, men faktisk falder løbende. Der skal derfor oprettes et dokument, hvoraf de nærmere vilkår fremgår. Det er også et krav, at ydelsen skal løbe i mindst 10 år. Dog accepterer skattevæsenet også kortere åremål, såfremt understøttelsen har karakter af

studiestøtte eller alderdomsydelse til ældre mennesker. Et studium kan jo dog være afsluttet på mindre end 10 år, og et ældre menneske kan jo gå hen og falde bort, før de 10 år er løbet til ende. Man må dog nok forvente, at fradragsretten kun anerkendes, hvis man på forhånd – d.v.s. når understøttelsesaftalen laves – må regne med, at ydelsestiden ikke kommer under 5 år. Bidragsyderen har også lov til at sætte visse betingelser uden derved at fortabe fradragsretten. Han kan f.eks. bestemme, at hvis modtageren vinder den store gevinst i lotteriet, så skal understøttelsen ophøre. Sker det efter blot 2 år, mister giveren ikke fradragsretten med tilbagevirkende kraft. Eller han kan bestemme, at såfremt den unge student opgiver sine studier uden at have bestået sin eksamen, så skal understøttelsen bortfalde. Heller ikke her går fradragsretten tabt for allerede betalte ydelser.

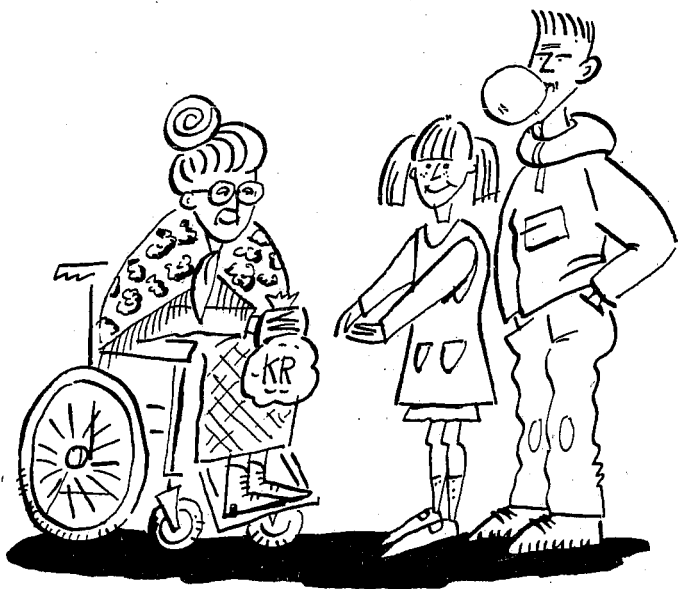
Ikke fælles bopæl

Ved disse pengeunderstøttelsesaftaler gælder det samme som ved almindelige børnebidrag. Modtageren må ikke bo hos bidragsyderen. Og som de to brødre måtte erfare, så hjælper det ikke noget at pakke problemet ved at lave et krydsende betalingsarrangement. Understøttelse til egne hjemmeboende børn, også når den ydes indirekte, giver ganske enkelt intet skattefradrag.

Den gavmilde bedstemoder

Det er her den gavmilde bedstemoder kommer ind i billedet. For skattelovgivningen indeholder en lille nyttig indrømmelse. Loven giver nemlig adgang til, at bedsteforældre med skattemæssig fradragsret kan påtage sig en løbende ydelse til børnebørn på under 18 år med op til 3.000 kroner om året. Fradragsret for bedstemoder er dog betinget af, at barnebarnets forældre eller en af dem er afgået ved døden før det skatteår, hvori ydelsen forfalder. Når

barnet fylder 18 år, synger fradragsretten på sidste vers. Året efter er der nemlig ikke længere fradragsret for bedstemoder. For barnet, der modtager denne understøttelsesydelse, vil der blive tale om gaveafgift efter reglerne i lov om afgift af arv og gave. Gaveafgiften skal beregnes af kapitalværdien af indtægtsnydelsen. Det vil sige, at man omregner værdien af de løbende ydelser til en rund sum, som man derefter beregner gaveafgiften efter. Omregningen sker efter en særlig livrentetabel fra Finanstilsynet.

Rejsegodtgørelser fra arbejdsgiveren

– *et overset frynsegode*

Interesse for frynsegoderne

Det danske skattetryk har sat gang i interessen for at få arbejdsgiveren til at supplere lønnen med diverse frynsegoder. Det kan være en ganske fornuftig sag, for skattevæsenet har et forholdsvist afdæmpet syn på frynsegoder, selvom eftersøgningen efter nye frodige skatteområder i de senere år også har bragt frynsegoderne i skattevæsenets søgelys.

Frokostpakker og rygeartikler

Frynsegoder kan være mange ting. Der kan være tale om regulære rabatter til de ansatte, således at de kan købe varer i arbejdsgiverens butik til nedsat pris. Der kan være tale om billige frokostpakker, bolig til nedsat leje, hjemmeopstillet computerudstyr, fri telefon og avisabonnementer og lign. Der kan også være tale om, at arbejdsgiveren yder de ansatte forsikringsdækning, så de i en fart kan blive opereret på et privathospital frem for at vente i indlæggelseskøen i det offentlige sygehussystem. Fra tobaks- og bryggeriindustrien kendes frynsegoder i form af tobaksbarer og drikkevarer til de ansatte.

Frynsegoder er ikke uden videre skattefrie. Der findes en lang række særregler for forskellige frynsegoder, ligefra el-selskabers rabat til de ansatte på deres el-forbrug til frynsegoder i form af frirejser for ansatte i flyselskaberne.

Arbejdsgiverens fradrag

Uanset hvordan skattevæsenet nu engang ser på beskating af frynsegodets værdi hos modtageren, så har arbejdsgiveren som hovedregel fradrag for udgiften til frynsegodet på lige fod med enhver anden driftsudgift, som arbejdsgiveren afholder som led i sin virksomhed.

Men selv om arbejdsgiverens fradragsret normalt er sikret, så har han naturligvis fælles interesse med den ansatte i, at den ansatte får de skattefrie fordele af ansættelsen, som skattelovgivningen nu en gang tillader. Kan en del af lønnen så at sige forvandles til et frynsegode, som den ansatte ikke skal beskattes af eller kun beskattes mindre af i forhold til frynsegodets værdi i udbetalte lønkroner – så er denne mulighed selvsagt af interesse både for arbejdsgiver og ansat.

Der findes just en sådan mulighed, som alt for mange arbejdsgivere og ansatte ikke er tilstrækkeligt opmærksomme på, selv om den i virkeligheden repræsenterer et gratis frynsegode, som ikke koster det ringeste for arbejdsgiveren at skænke sine ansatte.

Fra beskattede lønkroner til skattefrie rejsekroner

Det er reglerne om rejsegodtgørelse. Disse regler går i al deres enkelhed ud på, at arbejdsgiveren kan udbetale en vis skattefri rejsegodtgørelse til medarbejderen. Nu kan man jo med god ret spørge, hvorfor i alverden arbejdsgiveren skulle udbetale et sådant ekstra beløb til den ansatte, når det hører med til den ansattes job at begive sig på rejse. Svaret er enkelt. Arbejdsgiveren behøver nemlig ikke udbetale så meget som én krone mere end han plejer. Rejsegodtgørelsen kan så at sige tages ud af lønnen, sådan at arbejdsgiverens udgift er den samme. Men den del af lønnen, der nu er døbt om til »rejsegodtgørelse« – den del kan den rejsende medarbejder til gengæld modtage uden at betale skat heraf.

Betingelserne for skattefri rejsegodtgørelse

Betingelserne for at modtage en sådan skattefri rejsegodtgørelse er nøje beskrevet i et cirkulære, som Told- og Skattestyrelsen har udsendt. Der er en håndfuld ting, man skal overholde for at kunne holde rejsegodtgørelsen fri for skat.

Krav til rejsen

Medarbejderens rejse skal enten være forbundet med overnatning, eller rejsen skal have en varighed på mindst 5 timer og strække sig ud over 8 kilometer fra arbejdsstedet. Mange smårejser opfylder nemt disse krav. Det tæller dog ikke med, hvis den ansatte reelt har to faste arbejdssteder, sådan at baggrunden for hans rejseture er, at han skal passe sit job begge steder. Her er rejseriet et led i selve ansættelsen. Hvis den ansatte i gennemsnit inden for den enkelte lønperiode tilbringer mere end 50 procent med udearbejde på andet sted end den faste arbejdsplads, så vil skattevæsenet normalt ikke anerkende udbetaling af skattefri rejsegodtgørelse. Så betragter man det som den ansatte i realiteten har to tjenestesteder.

Særlige erhvervsgrupper

Hvis den ansatte ligefrem har sin beskæftigelse med at transportere gods eller personer, så er der intet mærkværdigt i, at han må begive sig på rejse væk fra arbejdspladsen. Chauffører og andre, som er på farten som led i deres arbejde med udførelsen af transportopgaver, er derfor som hovedregel ikke berettigede til skattefri rejsegodtgørelse. Dog gælder der en række specialregler for langturschauffører og turistchauffører, fagforbundenes funktionærer og tillidsmænd, handelsrejsende, skuespillere, piloter og stewardesser, som alligevel skænker disse erhvervsgrupper en række muligheder for at modtage skattefrie rejsegodtgørelser fra deres arbejdsgiver. Der er også særlige regler for

rejsegodtgørelser i offentlige hverv, der medfører ophold uden for hjemstedskommunen, idet sådanne godtgørelser ikke indgår i den skattepligtige indkomst og som modstykke hertil ej heller kan afløses af et fradrag for de faktiske rejseudgifter.

Taksten

Den almindelige skattefrie rejsegodtgørelse andrager 9,65 kroner pr. påbegyndt time (taksten pr. 1. januar 1992). Taksten reguleres løbende.

Der skal holdes rejseregnskab

Hvis arbejdsgiveren og den ansatte har lavet godtgørelsesaftalen sådan, at der sker en lønreduktion svarende til den udbetalte rejsegodtgørelse, så kræves det, at der laves et regnskab herfor for den enkelte lønperiode. Det vil sige, at antallet af rejsedage og timer, som kan berettigede til skattefri rejsegodtgørelse, skal gøres op, og beløbet herfor trækkes ud af lønnen før skat, hvorefter det tilsvarende beløb kan udbetales til den ansatte som skattefri rejsegodtgørelse. Hvis der er ganske særlige omstændigheder, der gør det besværligt at praktisere en sådan ordning, vil skattevæsenet acceptere, at man laver en aconto-ordning, såfremt den endelige opgørelse da sker senest ved udløbet af den følgende måned. Dette bør man i egen interesse afstemme med skattevæsenet for at være på den sikre side.

Ingen dobbeltdækning

Hvis arbejdsgiveren efter regning betaler den ansatte alle udgifter, som denne har haft under udturen, kan reglerne ikke bruges. Den skattefrie rejsegodtgørelse er jo ment som en slags kompensation til den rejsende medarbejder. Hvis der ikke er noget at kompensere, fordi arbejdsgiveren i forvejen holder medarbejderen skadesløs for hver enkelt

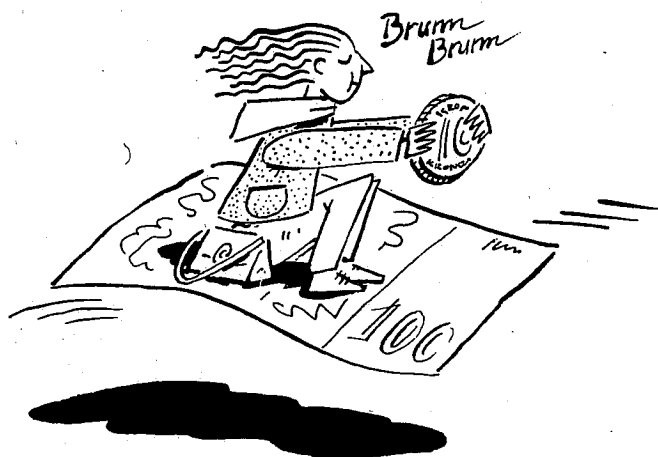
udgiftskrone i henhold til medarbejderens udgiftsbilag, så kan der ikke samtidig udbetales skattefri rejsegodtgørelse. Dette må ikke forveksles med, at rejsegodtgørelse udmærket kan udbetales, selvom rejsen finder sted i arbejdsgiverens firmabil, sådan at den udkørende medarbejder ikke påføres nogen direkte udgift ved turen.

En skærv til kost og logi

Reglerne om skattefrie rejsegodtgørelser suppleres desuden af nogle regler om udbetaling af skattefrie godtgørelsesbeløb for kost og logi. Også her er der tale om, at godtgørelserne er noget ekstra, som medarbejderen kan modtage uden at betale skat. Hvis arbejdsgiveren yder den ansatte fri kost under den ansattes rejse med overnatning, kan den ansatte alligevel modtage en skattefri godtgørelse på 57,75 kroner pr. døgn. Dette beløb er ment som et skattefrit supplement til dækning af de merudgifter, som den ansatte i reglen vil blive påført under rejsen. Ydes der ikke fri kost, kan der udbetales en godtgørelse på 231 kroner pr. døgn til brug for fortæring. For logi kan der udbetales 128 kroner pr. døgn, forudsat at arbejdsgiveren ikke stiller logi til rådighed for den ansatte helt eller delvist vederlagsfrit. De nævnte takster er satserne, der gælder pr. 1. januar 1992.

De længerevarende rejser

I reglerne er desuden indbygget nogle bestemmelser om længerevarende rejser, hvorved forstås, at den ansatte er rejst til et sted, hvor han arbejder i mere end 28 dage inden for det samme kalenderår. Fra den 29. dag sker der en nedsættelse af godtgørelsesbeløbene med en trediedel. Fridage og weekender regnes ikke med til de 28 dage. Er den ansatte bortkaldt til arbejde andetsteds, sådan at den ansatte midlertidigt må skifte logi, regnes disse fraværsophold heller ikke med.

Nemt at administrere

Som man kan forstå, er reglerne om skattefri rejsegodtgørelse et udmærket frynsegode, når man betænker, at den eneste ulempe, som arbejdsgiveren påføres, er en smule ekstra administration i lønningsbogholderiet. Det skulle være til at leve med, navnlig hvis den rejsende medarbejder i egen interesse sørger for at føre en omhyggelig optegnelse over sine månedlige rejseaktiviteter, så man tydeligt og nemt kan se, hvilke rejser i månedens løb, der berettiger til skattefri godtgørelse.

Godtgørelsessatsernes fradragsværdi

Vil arbejdsgiveren af en eller anden grund ikke inkludere sig på denne ordning, kan medarbejderen istedet bruge de omtalte beløbssatser som fradrag på selvangivelsen. Et sådant fradrag støder dog på den forhindring, at der gælder en bundgrænse, som skatteyderen først skal forbi; før fradraget begynder at batte noget. Denne bundgrænse, der gælder for langt de fleste lønmodtagerudgifter, andrager for 1992 3.500 kroner, og for 1993 3.600 kroner. Hvis den rejsende medarbejder altså ikke kan få sine rejsegodtgørel-

sesbeløb op over denne grænse, nytter fradraget intet. Og fradraget er iøvrigt kun et fradrag i den almindelige skattepligtige indkomst – hvor beskatningsprocenten svæver omkring de ca. 53 procent. Udbetales rejsegodtgørelsen derimod fra arbejdsgiverens kasse mod en tilsvarende lønreduktion hos medarbejderen, så kan der spares skat med op til 68 procent, fordi lønnen hører til i den beskatningskasse, der hedder personlig indkomst. Denne forskel i skatteværdien af den udbetalte rejsegodtgørelse og skatteværdien af det fradrag, som reglerne om rejsegodtgørelse giver adgang til, levner ikke plads for megen tvivl om, at den regelmæssigt valfartende medarbejder bør tage en seriøs snak med sin arbejdsgiver om det fornuftige i at lave en rejsegodtgørelsesordning frem for blot at overlade det hele til fradragrubrikken.

Goddag og farvel til Danmark

– og til skattevæsenet

Skattepligt til Danmark

For udlandsdanskere, som tilbringer deres tid i det fremmede og nyder godt af et mildere skatteklima, har det stor betydning at vide, hvornår skattepligt til Danmark indtræder. Det samme gælder for andre rejsende, som fra tid til anden kommer her til landet og opholder sig her i længere perioder.

Pensionist Olsen

Tænker vi os den velhavende pensionist Olsen, som for år tilbage solgte sin trævarefabrik og nu nyder sit otium i et sydligt land med høj sol og behersket skatteniveau, så vil Olsen naturligvis gerne kunne besøge sit gamle fædreland nogle stunder om året. Da Olsen har forvaltet sine sparepenge med omsorg og fornuft og nu oppebærer et pænt renteafkast, er han ikke begejstret for tanken om, at han lige pludselig kan gå hen og blive sat i skat i Danmark.

Hvad skal Olsen passe på med?

Bopæl og skattepligt

Først og fremmest skal Olsen være varsom med at tage bopæl i Danmark. Sker det, er første skridt mod den fulde skattepligt nemlig taget. Ved bopæl i skattemæssig forstand forstås, at man opretter husstand, køber helårsbolig, lejer sig en bolig eller foretager andre foranstaltninger, som

er ensbetydende med, at man agter at etablere hjemsted i Danmark.

Bopæl og ophold

Selv om Olsen imidlertid køber sig et lille helårshus her i landet, hvor han kan tilbringe nogle stunder om året og hilse på gamle bekendte, og dermed har erhvervet sig bopæl i Danmark (samtidig med han også har bopæl i det sydlige), så er dette dog *ikke* i sig selv nok til at udløse skattepligt. Fuld skattepligt bliver der nemlig først tale om, når Olsen tager *ophold* her i landet. Og det er ikke ethvert ophold, som kan vælte læsset. Kortvarige ophold i Danmark på grund af ferie eller lignende tæller ikke med.

3-måneders-reglen og 180-dages-reglen

Skattemyndighederne har udviklet nogle praktiske spille-regler for, hvornår bopæl og ophold medfører skattepligt. Det sker, hvis Olsen har et *uafbrudt ophold* her i landet på mere end 3 måneder. Det sker også, hvis han inden for en 1-års periode (ikke nødvendigvis kalenderåret) alt i alt har haft ophold her på mere end 180 dage – d.v.s. de enkelte besøg tælles sammen. Sådanne ophold betragtes ikke som »kortvarige«. Men selv ved de kortvarige ophold skal Olsen udvise en vis forsigtighed. Det er nemlig ikke ligegyldigt, *hvorfor* Olsen er i Danmark. Selv om opholdet ikke strækker sig ud over de 3 måneder og selv om Olsen ikke har opbrugt sin »opholdskvote« på 180 dage inden for en periode på 1 år, så kan også et kortvarigt ophold på f.eks. 2 måneder få betydning – nemlig hvis grunden til opholdet er, at Olsen skal lave forretninger i Danmark. Olsen må altså sørge for at forsyne sig med en passende feriemæssig eller anden rekreativ begrundelse for at opholde sig i Danmark i sin helårsbolig. Har Olsen forlængst lagt de erhvervsmæssige meriter på hylden, sådan at hans udflugter til Danmark alene har feriesigte, så er det udelukkende

en overskridelse af de tidsmæssige grænser – 3-måneders-reglen og 180-dages-reglen – som kan forstyrre hans skattefred. Holder han regnskab i sin kalender, behøver han ikke at frygte det danske skattevæsen.

»Turist-reglen«

Men hvad nu, hvis Olsen slet ikke tager bopæl, men hele tiden bor på hotel? Ja, så kan Olsen påregne at få gavn af den såkaldte »turist-regel«. Den går ud på, at Olsen kan opholde sig i Danmark i en periode, med eller uden afbrydelser, på op til 365 dage inden for et samlet tidsrum af 2 år. Det forudsætter dog, at Olsen vedvarende er skattepligtig til sit sydlige hjemland, og at han afholder sig fra at drive selvstændig erhvervsvirksomhed i Danmark under opholdet.

Dobbeltbeskatning

Nu er Olsen ikke dømt til at betale skat i 2 lande, hvis han går hen og snubler i regnskabet og dermed påfører sig skattepligt til Danmark. Når der foreligger en såkaldt dobbeltbeskatningssituation – to lande kræver skat af selvsamme indkomst hos selvsamme person – er der visse internationale regler, som kan hjælpe den betrængte skatteyder ud af kattepinen. Men det kan knibe for både den jævne skatteborger og sikkert også for den jævne skatteembedsmand at overskue virkningerne af en kompliceret dobbeltbeskatningssituation og finde frem til den rette løsning, bl.a. ved brug af diverse indviklede lovregler om lempelse af skatten som følge af betalt skat i udlandet. Hvis pensionist Olsen vil være sikker på at kunne bruge sit otium til noget andet end skattejura, bør han i egen interesse være omhyggelig med at holde styr på sit kalenderregnskab.

Kan man flytte væk fra skattepligten?

Det er ikke kun i en tilflytningssituation, at hele spørgsmålet om skattepligt til Danmark har interesse. For dem, der rejser ud i verden, har det interesse at få klarhed over, hvornår skattepligten til Danmark bortfalder.

Ophør af skattepligten er også knyttet til den danske bopæl. Hovedprincippet er nemlig, at skattepligten til Danmark ophører, når man *opgiver sin bopæl* her i landet. Hvornår gør man så det? Ja, også her findes der en række praktiske spilleregler, som efterhånden har aflejret sig i skattepraksis. Hvis man sælger sit hus eller sin ejerlejlighed, eller frasiger sig sit lejemål, så er bopælen opgivet. Hvis man ikke sælger huset, men f.eks. nøjes med at udleje det uopsigeligt i mindst 3 år, anses bopælen også for opgivet. Det er i orden, at man beholder et sommerhus her

i landet, når sommerhuset reelt ikke er en helårsbolig. Det er derimod ikke tilstrækkeligt, at den ene ægtefælle forlader landet og lader den anden tilbage, medmindre da adskillelsen skyldes en egentlig samlivsophævelse på grund af parternes uoverensstemmelse. Man skal være opmærksom på, at hele bopælsspørgsmålet, såvel ved tilflytning som ved fraflytning, skal vurderes i en helhed, hvor man må tage hensyn til samtlige omstændigheder i den pågældende persons situation.

»Fastholde-reglen«

Hvis skatteyderen vitterligt har opgivet sin bopæl i forbindelse med udrejsen, skulle man tro, at den hellige grav var velforvaret og skattepligten ophørt. Helt så enkelt er det dog ikke. Der findes en særlig »fastholde-regel«, der holder skatteyderen fast på skattepligten til Danmark i de første fire år efter udvandringen. Det forudsætter dog, at skatteyderen har haft bopæl her i landet de sidste 4 år forud for opgivelsen af bopælen. Hvis sådan en skatteyder opgiver sin bopæl og rejser til et fremmed land, så holdes skattepligten til Danmark i live i 4 år derefter.

Skattepligt til et fremmed land

Men der findes en metode, hvorpå skatteyderen kan afbryde skattepligten. Det er en frivillig sag. Den består i, at skatteyderen over for det danske skattevæsen dokumenterer, at han er blevet underkastet indkomstbeskatning til et fremmed land, hvor beskatningen ikke sker efter regler, der er åbenbart lempeligere end beskatningen i Danmark. For at gøre denne bedømmelse af »skattegodkendte« lande nemmere, har skattemyndighederne udsendt en bekendtgørelse med en liste over de lande, som skatteyderen kan påberåbe sig i forbindelse med skattepligtsophør. Rejser man til Grønland, kan man regne med, at skatten til Grønland kan træde i stedet for skat til Danmark. Rejser

man derimod til Botswana eller Venezuela, kan den der-værende beskatning ikke træde i stedet for skattepligt til Danmark. Listen over godkendte og ikke godkendte lande ajourføres med regelmæssige mellemrum. På listen optræder også en håndfuld lande, som kun kan bringe den danske skattepligt til ophør under visse betingelser, typisk derved at den danske udvandrers underkastes fuld indkomstbeskatning til det fremmede land fremfor blot en lavere opholdsbeskatning.

F.54-erklæringen

Hvis skatteyderen slår sig ned i et land, som skattemyndighederne har godkendt, behøver man blot indsende en såkaldt F.54-erklæring til det danske skattevesen. Det bringer i så fald skattepligten til ophør. F.54-erklæringen er dog blot en praktisk papirløsning. Hvis fraflytteren på anden måde kan dokumentere over for skattevesenet, at han betaler almindelig indkomstskat i sit nye opholdsland, så er dette tilstrækkeligt. Rejser skatteyderen til et ikke-godkendt land, lever skattepligten til Danmark derimod videre i samfulde fire år efter bopælsopgivelsen i Danmark. Hvis skatteyderen er skattepligtig til sit opholdsland, er han dermed skattepligtig i to lande. Der foreligger da en dobbeltbeskatningssituation, som i givet fald må søges løst efter reglerne om dobbeltbeskatning.

Hvis skatteyderen efter først at have slået sig ned i et godkendt land, forlægger residensen til et andet ikke-godkendt land, genvåner skattepligten til Danmark. Men her er sagen nok, at det danske skattevesen vil få meget svært ved at holde øje med udlandsdanskerens gøren og laden under de fjerne himmelstrøg.

Den usolgte ejerlejlighed

*– og hvordan man laver den om
til en udlejningsvirksomhed*

Det trøge ejendomsmarked

De senere års prisfald på fast ejendom har været en økonomisk øretæve til de tusindvis af mennesker, som satte deres penge i fast ejendom frem til midten af 80'erne. Det skete i tiltro til det gamle ord om, at fast ejendom er en værdisikker investering. Mange af disse købere på ejendomsmarkedet – heraf mange førstegangskøbere – har måttet erfare, at markedet er ramt af økonomisk træghed, bl.a. fordi letsindige politikere fra tid til anden ikke har kunnet dy sig for at fremsætte manende udtalelser om rentefradragets usikre fremtid. Den slags politiske rumlerier får nemlig køberne til at besinde sig og stille sig afventende an. Hvis rentefradraget på kort sigt laves om, så er det ikke noget tillokkende perspektiv at sidde med 20-årige eller 30-årige lån i huset.

Skattereformen af 1987

En ikke uvæsentlig grund til forværringen af ejendoms-ejernes økonomi er skattereformen af 1987. Den var dyr. Mens husrenterne før kunne trækkes fra i den højt beskattede indkomst, hvor skatteprocenten støt og roligt kunne vokse langt op i 70'erne og dermed i sagens natur kastede nogle højst følelige skattebesparelser tilbage på ethvert

fradrag, så bevirkede skattereformen, at husrenterne alene kunne trækkes fra i kapitalindkomsten. Her går beskatningen »kun« op til ca. 59 procent. Hvis der imidlertid ikke er nogen kapitalindkomst at trække renterne fra i, så daler renternes skatteværdi til henved ca. 53 procent, fordi fradraget da kun kan bruges i den almindelige skattepligtige indkomst. Fordelen ved at have gæld fik dermed et kraftigt skud for boven. Det var i og for sig også meningen. Det er ikke noget sundhedstegn for et samfund, at der er store skattebesparelser at hente ved at sætte sig i gæld fremfor at spare op. Men som enhver anden virksom kur var skattereformen ikke velbehagelig for de mest udsatte patienter, og det var især husejerne og ejerlejlighedsejerne.

Køb og salg af ejerlejligheder

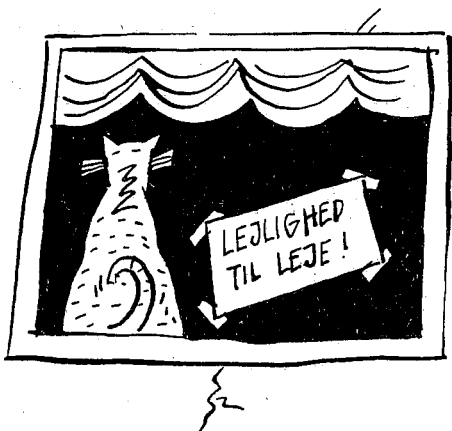
Op gennem 70'erne, da ejerlejlighedssystemet endnu var nyt, blev tusindvis af lejligheder i den ældre boligmasse omdannet til ejerlejligheder. Der var penge at hente for ejerne, for efterspørgslen efter ejerlejligheder var stor, navnlig i de større byer. Op til midten af 80'erne købte mange mennesker ejerlejligheder til priser, som det kan være svært at få hjem igen, hvis det overhovedet lader sig gøre at finde en køber her i den første del af 90'erne.

Det er ikke spændende for en indehaver af en ejerlejlighed at skulle vente i månedsvis eller måske ovenikøbet i årevis på, at den travle ejendomsmægler skal have held til at opstøve en køber. Imens skal der jo betales renter på lånene i ejendommen, ejendomsskatter og bidrag til ejerforeningen. Desuden må man jo også regne med udgifter til at vedligeholde lejligheden.

Det har fået mange ejerlejlighedsejere til at udleje deres ejerlejlighed for dog på den måde at få lidt penge hjem i den betrængte kasse.

Udlejning rejser juridiske spørgsmål

Udlejning af en ejerlejlighed kan være en fortrinlig løsning, hvis man vil se tiden an nogle år, indtil ejendomsmarkedet måske bedrer sig, og den rette køber dukker op. Men udlejningsløsningen er også en fælde, som alt for mange intetanende ejerlejlighedsejere er plumpet i med samlede ben, fordi de ikke har gjort sig klart, hvilke juridiske problemer, som en lejeaftale fører med sig.

Panthaverne skal have besked

Der er for det første forholdet til de långivere, som har ydet ejerlejlighedsejeren lån mod pant i lejligheden. Disse panthavere er sjældent begejstrede for tanken om, at ejeren blot lejer lejligheden ud, uden at spørge dem om lov. Det hænger sammen med, at hvis ejerens økonomi skulle gå hen og kuldsejle, således at ejerlejligheden ender på tvangsauktion, så kan det frembyde problemer for panthaveren at slippe af med lejeren, hvis panthaveren har måttet købe ejerlejligheden på tvangsauktionen for simpelt hen at undgå, at den ellers ville blive solgt til en pris, som ikke dækker panthaverens krav.

En lejeaftale vil trykke prisen

Lejeren er beskyttet af lejelovgivningen, som skænker et fyldigt batteri af rettigheder, såvel mod at blive sat ud af lejemålet med kort varsel som mod, at lejen sættes op efter udlejerens forgodtbefindende. Det er derfor, at mange långivere er gået over til at forsyne deres pantebreve med en udtrykkelig klausul om, at ejerlejlighedens ejer ikke må udleje lejligheden uden først at indhente panthaverens samtykke. Forsømmer ejeren sig mod denne klausul, som han måske ikke har været opmærksom på, kan det medføre, at hele lånet forfalder til betaling på en gang. Ejeren selv turde også være interesseret i, at der ikke indgås lejeaftaler, som ikke kan afvikles på kort sigt. Prisen på en ejerlejlighed, der er udlejet uden særlige vilkår, er dramatisk mindre end på en fri ejerlejlighed. På en tvangsauktion vil dette sætte et afgørende præg på budgivningen, og til syvende og sidst er det ejeren selv, der hæfter for tabet.

Lav lejeaftalen tidsbegrænset

Det er den ene fare, som ejeren selvsagt skal vogte sig for. Den anden fare ligger i selve lejeaftalen. En ejerlejlighed bør i det hele taget ikke udlejes uden *tidsbegrænsning*. Det er fuldt lovligt og loyalt, at ejeren i forbindelse med udlejningen indskriver i lejekontrakten, at lejemålet løber for en bestemt periode, f.eks. 2 eller 3 år eller lignende. Det betyder, at lejemålet automatisk ophører ved tidsperiodens udløb, uden at ejeren skal foretage nogen opsigelse. Lejeaftalen er dermed selvophørende. Er der ikke indsat en sådan tidsbegrænsning, er der som udgangspunkt kun én måde, hvorpå ejeren kan få ejerlejligheden fri påny. Det er ved at opsigte lejeren under henvisning til, at ejeren selv agter at bebo lejligheden igen. Det kræver et helt års opsigelsesvarsel. Ejeren kan altså ikke flytte ind lige med det samme. Og selv da kan en opsigelse frembyde problemer. Lejeren kan tænkes at anfægte den med forskellige

begrundelser, som nemt kan føre til en sag i boligretten af meget lang varighed. Også derfor er en tidsbegrænsning en såre fornuftig sikkerhedsforanstaltning. I det hele taget er lejeretten rig på så mange juridiske problemer, at det må tilrådes ejerlejlighedsejeren at bede en advokat om råd, før han indgår en lejeaftale om ejerlejligheden. De par tusind kroner, som en sådan konsultation koster, kan nemt vise sig at være givet godt ud, hvis der senere bliver knas mellem udlejer og lejer.

Ikke fri prisdannelse for udlejning

I modsætning til de fleste andre varer, som købes og sælges, er beboelseslejemål ikke undergivet fri prisdannelse. Der gælder visse regler for, hvor meget en udlejer kan komme afsted med at kræve i leje. Det er i reglen huslejenævnet i den enkelte kommune og dernæst boligretten, som har det afgørende ord, hvis der bliver strid om lejens størrelse. Også her bør udlejeren høre sig for, evt. hos en lokal ejendomsmægler, for at danne sig et indtryk af, hvad den rigtige leje vil være for hans ejerlejlighed. Der gælder dog et særligt fripas i lejelovgivningen for tidsbestemte lejeaftaler, der er indgået efter den 14. april 1991 og som udløber senest ved udgangen af 1994. Hvis ejeren selv har boet i ejerlejligheden eller beviseligt købt den med egen beboelse for øje, så er der her en videre adgang til at sætte lejen højere end ellers.

Hvad med skatten?

Skatten er en vigtig side af hele spørgsmålet om udlejning af en ejerlejlighed. De fleste ejere har nok måttet erfare, at den leje, som realistisk kan opkræves, ikke altid er tilstrækkelig til at dække alle udgifterne. Men meget ofte er udlejningen jo også blot en nødløsning, som ejeren vælger, fordi en køber ikke har vist sig. Ejerlejlighedsregnskabet ender med et underskud. Det gør derfor en overordentlig

stor forskel, at ejeren er vågen og ved besked om den skattemæssige situation. Kører ejeren videre med den samme selvangivelse som altid uden at spekulere nærmere over sin nye rolle som udlejer, fremkommer underskuddet derved, at ejeren fortsætter med at betale alle ejendommens udgifter og desuden nu også tager lejen med som indtægt på selvangivelsen. Såvel udgiften til ejendomsskat som udgiften til ejerforeningen er ikke normalt fradragsberettigede udgifter for ejeren. Men når han er forvandlet til udlejer, åbner der sig en ny mulighed, som i det mindste kan hjælpe med til at mildne underskuddet. Udlejeren kan nemlig benytte sig af den såkaldte virksomhedsskatteordning.

Et skatteteknisk beregningssystem

Virksomhedsskatteordningen – i 1992 omdøbt til virksomhedsordningen – er et intelligent, men desværre også meget indviklet skatteteknisk beregningssystem, som er lavet til de personligt drevne virksomheder. Systemet har den effekt for brugeren, at de renter, som før kun kunne trækkes fra i kapitalindkomsten med mulighed for at spare ca. 59 procent i skat – og mest sandsynligt kun ca. 53 procent på grund af manglende kapitalindkomst – disse renter kan nu indirekte komme til fradrag i den personlige indkomst, hvor skatteniveauet stiger mod de 68 procent, alt afhængig af ejerens personlige indkomstforhold. Brugeren ejer virksomhedsordningen – der er en krydsrubrik på selvangivelsen, hvor man kan melde sig til – så skal han lave et regnskab for sin udlejningsvirksomhed. Det vil sige, at indtægterne skal opgøres for sig – det er lejen – og udgifterne for sig. På udgiftssiden kommer til at optræde renter og bidrag på lånene, ejendomsskatter og bidraget til ejerforeningen. Desuden er der i et vist nærmere omfang mulighed for også at fratække visse vedligeholdelsesudgifter vedrørende den udlejede lejlighed. Ender regnestyk-

ket med et minus, så kan underskuddet efter visse regler fræmføres til fradrag i den personlige indkomst. Er ejeren en person med høj lønindkomst, så vil et fradrag kunne spare ham for 68 procent af hver underskudskrone, så langt underskuddet nu en gang kan rummes i den dyrt beskattede del af indkomsten.

Realiteten er dermed, at skattevæsenet er med til at yde et kærkomment bidrag til den nødstedte udlejers driftsøkonomi. Det er derfor en fornuftig forretning for ejerlejlighedsejeren, at han, såfremt han vælger at leje ud, da tilkendegiver over for skattevæsenet, at virksomhedsordningen ønskes benyttet. Selvom udlejeren nok får et par ekstra grå hår i hovedet, når han konfronteres med ordningens kunstige begrebsdannelser (hvis han da ikke overlader dem til sin revisor), så er ordningen så fordelagtig, at den bør anvendes i tilfælde af udlejning med underskud.

Kaution i udenlandsk mønt

– et fradragstif, der blev væk i sommervarmen

Skattelovenes slingrevals

Det danske skatteklima er i høj grad præget af en skattelovgivning, der bevæger sig i zigzag-kurs og som rummer adskillige eksempler på »hovsa-lovgivning«. Det vil sige pludseligt indførte skatteregler, som er blevet til over hals og hoved, fordi politikerne har læst en eller anden historie i en avis eller i et kulørt pengemagasin om, hvordan skatteyderne kan opnå en eller anden skattefordel.

Problemet med disse haste-indgreb er, at skattelovgivningen er så kompliceret og vidtfaavnende, at et enkeltstående indgreb i ét område af systemet meget vel kan tænkes at afføde utilsigtede bivirkninger i et andet sted af systemet. Påvirker man et tandhjul det ene sted, er der stor risiko for, at indgrebet kommer til at påvirke et andet tandhjul et helt andet sted i det omstændige skattemæssige urværk.

Investering i australdollar

I begyndelsen af 1990'erne var der et investeringsfænomen fremme, som populært gik under betegnelsen *australdollararrangementer* – skønt investeringen også foregik i engelske pund eller andre egnede højrentevalutaer. Fænomenet gik ud på, at skatteyderen for lånte penge investe-

rede i højt forrentede australske obligationer og dermed havde udsigt til at opnå en skattefri kursgevinst, når obligationerne blev indfriet. Det forudsatte dog, at obligationen var forrentet med en rentesats, der lå over den danske mindsterente, som er en særlig skatteteknisk rentesats, som blev indført med kursgevinstloven i 1985. Men da mindsterenten har ligget i intervallet fra 7 til 10 procent i perioden fra lovens indførelse, frembød det ikke noget problem at opfylde dette krav. De australske obligationer var nemlig særdeles højt forrentet, langt over 10 procent. Der var kraftigt blus på pengemarkedet i Australien.

Renter og kursgevinst

Renterne på det lån, som skatteyderen sædvanligvis måtte optage i den bank, som udbød australdollararrangementet, for at købe obligationerne, ville naturligvis være fradragsberettigede som renter i almindelighed. Men selve *kursgevinsten* på den fremmedmøntede fordring – den australske obligation – var ikke skattepligtig for skatteyderen, når han da ikke ligefrem var erhvervsdrivende i sådanne investeringsforretninger. Er man erhvervsdrivende, må man jo betale skat af sin erhvervsindkomst. Kursgevinsten er den fortjeneste, der fremkommer, når skatteyderen f.eks. køber en 1000 kroners obligation til 800 kroner – det vil sige kurs 80 – og på et senere tidspunkt får obligationen indfriet med 1000 kroner, d.v.s. kurs 100, også kaldet parikurs. Skatteyderen får derved 1000 kroner for noget, han oprindeligt købte for 800 kroner. Fortjenesten på 200 kroner udtrykker den risiko, som obligationskøberen har påtaget sig ved at sætte pengene i det pågældende papir.

Ny lov på tinge

For at sætte en stopper for disse forretninger indførte folketinget i 1991 en lovændring i kursgevinstloven. Lov-

ændringen gik ud på, at gevinst og tab på fordringer og gæld i fremmed valuta skulle medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, nemlig som kapitalindkomst. Med andre ord: hvis den dristige investor tjente penge på sine australske obligationer, så skulle fortjendsten beskattes. Tabte han penge, så kunne tabet til gengæld trækkes fra. For så vidt var der balance i tingene. De før skattefrie kursgevinster på den udenlandske obligation var nu skattepligtige. De før ikke-fradragsberettigede kurstab var nu fradragsberettigede.

Tab er mange ting

Nu kan man tabe penge på en fremmedmøntet fordring på flere måder. Især var der én måde, som man øjensynligt ikke havde haft opmærksomheden rettet på, da man lavede lovændringen. Det var kautionsforpligtelser.

Hvad er kaution?

Hvis den unge bilmekanikerlærling Søren har forelsket sig i en lille rød sportsvogn, som han har mulighed for at få til en overkommelig pris hos mester, så kan det være, at banken vil låne ham til købet, hvis han kan få sin økonomisk mere solide onkel Peter til at kautionere for lånet. Kaution vil sige, at kautionisten påtager sig at hæfte for lånet på lige fod med skyldneren. Kaution findes i flere former. Den form, som man gerne forlanger i pengeinstituttverdenen, er den såkaldte *selvskyldnerkaution*. Den indebærer ganske enkelt, at hvis Søren forsømmer at betale af på lånet, sådan at det derved må betragtes som misligholdt, så kan banken med det samme kræve kautionisten til betaling af gælden. Når onkel Peter har påtaget sig selvskyldnerkaution, så hæfter han for lånet, som om han selv var skyldner. Det er klart, at hvis onkel Peter må bide i det sure æble og indfri Søren's gæld, så har han naturligvis et krav mod Søren, et såkaldt *regreskrav*. Men det bliver et

mellemværende mellem onkel Peter og Søren, for banken har nu fået sit og er ude af billedet.

Ikke fradrag for tab på kaution

Hvis det viser sig, at Søren ikke er i stand til at holde onkel Peter skadesløs, så er det onkel Peter, der står tilbage med tabet. Det er ikke behageligt. Men det ville da lette på smerten, hvis tabet så var skattemæssigt fradragsberettiget. Det er det ikke. Det er kun i de tilfælde, hvor kautionen har karakter af en driftsomkostning i en erhvervsvirksomhed, at et tab på kautionen kan skænke den kautionstillende erhvervsvirksomhed et skattefradrag. For almindelige private kautionister, som er så uheldige at måtte sande, hvad kaution egentlig indebærer, der er der ingen hjælp at hente hos skattevæsenet.

Konsekvensen af ændringen af kursgevinstloven

Det er gammel og velkendt skattelærdom, at kautionisten må kigge i vejviseren efter et skattefradrag for kautionstabet. Af den grund må man nok regne med, at det bestemt ikke var folketingets hensigt at lave om på denne lærdom, da man gennemførte lovændringen for at stoppe austral-dollararrangementerne. Men sådan som lovreglen kom til at lyde, kom man alligevel til at pille ved det skattemæssige urværk på en måde, der åbner mulighed for, at onkel Peter kunne have fået skattefradrag for kautionsforpligtelsen for Sørens sportsvogn. Hvis man nemlig havde ordnet lånet således, at det ikke blev optaget i danske kroner, men i tyske D-mark eller svenske kroner eller en anden udenlandsvaluta (der jo snildt bagefter kunne veksles om til danske kroner), så ville onkel Peters kaution være knyttet til en fordring i fremmed mønt. Og tab på sådanne fordringer – det er netop, hvad lovændringen indførte skattemæssigt fradrag for. Der står ikke et ord i loven om, at den ikke gælder for kautionsforpligtelser eller lignende. Og når

loven er klar efter sit bogstav, så er det et almindeligt juridisk princip, at så må man læse loven efter dens egen ordlyd – princippet om objektiv lovfortolkning, som det hedder. Eller sagt på en anden måde: man ser på lovordenes umiddelbare budskab fremfor at fordybe sig i de skjulte hensigter bag lovordene.

Lovens forarbejder passer med lovens ordlyd

Det ændrer nu heller ikke meget på billedet at gå ned i lovens forarbejder på tinge. Også her er budskabet nemlig ret så utvetydigt. Det tab, der skyldes, at fordringen – her onkel Peters regreskrav mod Søren – viser sig at være værdiløs, betragtes i princippet som omfattet af loven. Ved lovændringen ønskede man ganske enkelt en generel lov, som gjorde *alle* kursgevinster på fremmedmøntede fordringer skattepligtige. Og som modvægt accepterede man fradragsret for alle tab på fremmedmøntede fordringer. Når onkel Peter kautionerer for en gæld i D-mark eller svenske kroner, og han må betale gælden uden at kunne få pengene hjem igen fra Søren, så er der tale om et tab på en fremmedmøntet fordring, nemlig Onkel Peters regreskrav. Loven bestemmer ovenikøbet, at fordringen udmærket kan være i danske kroner, hvis fordringen reguleres i forhold til en eller flere valutakurser – d.v.s. opskrives og nedskrives i takt med kurssvingninger på en eller flere udenlandske valutaer.

Skatteministeren bekræfter

Lovændringens indflydelse på fradragsretten for kautionssforpligtelser skabte en del opmærksomhed rundt omkring og blev omtalt som en god skattemæssig finke. Det affødte spørgsmål i folketinget til skatteministeren. Han tog dog tingene i stiv arm og forklarede, at meningen med lovændringen just var at give bedre fradragsmuligheder for tab på fordringer i fremmed valuta end på fordringer i danske kroner. Skatteministeren gav også udtryk for, at der ikke var tale om dårlig lovgivning eller nogen utilsigtet fejl i lovgivningen.

En kovending i sommervarmen

Men i den hede forsommer 1992 kom folketinget og skatteministeren på andre tanker. Det skete i forbindelse med det skattelovsindgreb, som man gennemførte i juni måned mod lånefinansierede investeringsarrangementer i obligationer m.v., – en investeringsdille, som med et vist held havde overtaget pladsen fra australdollarforretningerne og nu var faldet i politikernes søgelys.

Folketinget vedtog ved samme lejlighed en lov om stop for personers fradrag for kautionstab i fremmed valuta. Loven blev indsat som en bestemmelse i kursgevinstloven. Den bestemmer nu, at det tab, som en kautionist lider, når han ikke kan få pengene på sit regreskrav hjem fra skyldneren, ikke er fradragsberettiget. Når Søren ikke er i stand til at betale onkel Peter, må onkel Peter afskrive sit krav som tabt – og med den nye lovændring kan onkel Peter altså heller ikke trække sit tab fra på selvangivelsen, selv om regreskravet lød på fremmed valuta.

Kun fra lovens ikrafttræden

Loven har virkning for regreskrav, som erhverves på grundlag af kautionssforpligtelser, der er påtaget efter lovens ikrafttræden. Heri ligger, at såfremt kautionen er

påtaget inden lovens ikrafttræden, og kautionen senere fører til tab for kautionisten, så afskærer den nye lov ikke fradrag for tabet. De allerede eksisterende kautionsaftaler, som knytter sig til krav i fremmed valuta, berøres altså ikke af lovindgrebet.

Loven trådte i kraft dagen efter offentliggørelsen i Lovtidende, som skete den 26. juni 1992. Fra og med den 27. juni 1992 skulle der dermed være lukket af for fradrag på »valutakautioner« for private kautionister. Da loven netop kun har sigte på private kautionister, ligger heri, at en erhvervsdrivende person, der har påtaget sig en kaution som et direkte led i sit erhverv, ikke rammes af loven. Selskaber er heller ikke omfattet af loven og har derfor adgang til fradrag for kautionstab på fremmedmøntede fordringer.

Er loven vandtæt?

Lovindgrebet er et udmærket eksempel på »hovsa-lovgivning«. Loven bryder med den tankegang, som lå bag den oprindelige regel om skattepligt og fradragsret for gevinst og tab på tilgodehavender og gæld i fremmed valuta. Den balance, som den oprindelige regel havde, er nu væk. Spørgsmålet er imidlertid, om det hastigt indførte fradragsstop ikke for nemt lader sig omgå. Fradragsstoppet rammer jo kun regreskrav ved indfrielse af en kautionsforpligtelse. Hvis onkel Peter lader være med at påtage sig en kautionsforpligtelse og i stedet selv optager valutalånet i banken og derefter låner pengene videre til Søren til køb af den røde sportsvogn – så er det ikke længere et tab på en kautionsforpligtelse, hvis Søren måtte vise sig ude af stand til at betale lånet tilbage. Det er et direkte tab på et krav i fremmed valuta. Med denne omrokering af onkel Peters og Sørens finansieringsaftale, vil skattemyndighederne få meget svært ved at komme igennem med, at der ikke skulle være fradragsret i tilfælde af tab.

Lånet bør laves i fremmed mønt

På baggrund af lovændringen må man kunne fæste lid til, at onkel Peter, såfremt lånet til Søren's røde sportsvogn optages i fremmed valuta, da også har udsigt til et skattefradrag, såfremt det skulle gå så ulykkeligt, at Søren må give op over for gælden. Selv om det nok er ret så karakteristisk for den velvillige familielångiver, at han netop ikke regner med, at lånet bliver nødlidende, så kan han jo lige så godt sikre sig mod det utænkelige. Og det kan altså ske ved, at den kautionist, som banken forlanger for at yde lånet, i stedet træder ind i rollen som låntager og långiver og optager lånet i fremmed valuta. Det frembyder ikke nævneværdigt besvær at ordne tingene på denne måde. Det udbetalte lån i D-mark kan Søren jo med det samme veksle om til god dansk mønt mod betaling af det sædvanlige vekslingsgebyr. Søren kan da afdrage lånet til onkel Peter, som kan bruge afdragene fra Søren til at betale af på lånet i banken. Søren vil have fradrag for de betalte renter på lånet til onkel Peter. Onkel Peter skal beskattes af de modtagne renter, men får et tilsvarende rentefradrag, når han betaler renter på lånet til banken.

Boligopsparing og uddannelsesopsparing

– et par skattevenlige kontoformer

Opsparingsfremmende konti

Som tidligere omtalt så er det ingen nem sag for de skattetyngede forældre at få fordel af de mindreårige børns personfradrag ved at skubbe indtægtskilder over på børnene. Men for nogle år siden indførte folketinget et par nye kontoformer, som skulle inspirere til at fremme opsparingslysten. Disse to kontoformer har også vist sig at være ganske nyttige, når det drejer sig om fornuftig skatteplanlægning inden for familiens rammer.

Spar op til egen bolig

En boligopsparingskonto kan oprettes i ethvert pengeinstitut og også hos postvæsenets girobank. Meningen med en boligopsparingskonto er, som navnet angiver, at der skal spares op til anskaffelse af egen bolig, det være sig et hus eller en ejerlejlighed. Der skal være tale om en *helårsbolig*. Sommerhuse kommer derfor ikke i betragtning. Det er dog tilstrækkeligt, hvis opsparingen tager sigte på erhvervelse af en grund til opførelse af en helårsbolig, eller hvis pengene skal bruges til at forbedre eller udvide en nuværende helårsbolig. Boligopsparingen kan bruges til

ny veranda eller et nyt tag eller modernisering af køkken og badeværelse. Der behøver ikke nødvendigvis at være tale om en ejerbolig. Boligopsparingsordningen kan nemlig også anvendes til opsparing til betaling af indskud eller depositum ved leje af en beboelseslejlighed.

Den skattefrie statspræmie

Det, som ordningen har at lokke med – udover den rente, som pengeinstituttet kan tilbyde – er en skattefri præmie fra staten. Præmien er på 4 procent om året, og denne præmie beregnes af såvel det på kontoen indsatte maksimalbeløb som af de uhævede renter. Der kan højst indsættes 10.000 kroner pr. år på kontoen, og der *skal* indbetales mindst 1.200 kroner pr. år. Der kan indbetales på kontoen i op til 10 år.

Hvem kan oprette en boligopsparing?

En boligopsparing kan oprettes af enhver, der er fyldt 15 år. Det er ikke nogen betingelse, at det er kontohaveren selv, der foretager indbetalinger til kontoen. Pengene kan udmærket komme fra forældre eller bedsteforældre.

Pengene skal bruges til formålet

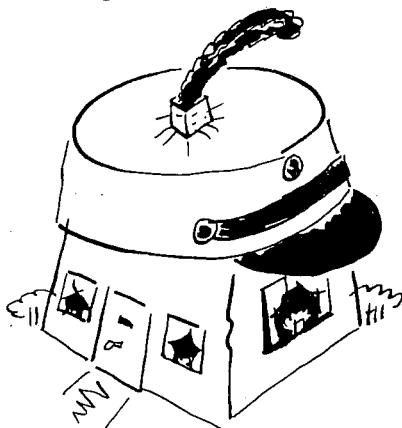
Pengene på kontoen er bundet 3 år efter den første indbetaling. Dog kan årets renter hæves frit. Den skattefrie præmie kommer til udbetaling, når kontoens indestående hæves til et af de nævnte boligformål. Det er en betingelse for at få den skattefrie præmie, at kontohaveren dokumenterer, at pengene skal anvendes til et af de godkendte boligformål. På det punkt er der igen vej udenom. Pengene kan ikke blot hæves til en behagelig ferierejse til syden og samtidig kaste en skattefri statspræmie af sig på 4 procent.

Når der efter 3 års opsparing hæves penge på kontoen til boligformål, er der ingen grund til at lukke kontoen, hvis det kan forudses, at et nyt boligformål kan blive

aktuelt inden for et par år. En ny boligopsparingskonto medfører jo en ny bindingsperiode, så det er bedre at holde den gamle konto i live og fortsætte indbetalingerne på den.

Uddannelsesopsparing

Uddannelseskontoen minder på flere punkter om boligopsparingskontoen, men her er formålet i stedet at skaffe midler til barnets uddannelse. Uddannelseskontoen kan oprettes af bl.a. forældre og bedsteforældre til børn under 18 år. Kontoen skal lyde på barnets navn. Kontoen tilhører juridisk set barnet, også selv om indbetalingerne kommer fra andre.

Det er også muligt for barnet selv at oprette en uddannelseskonto fra det fyldte 18 år. På en uddannelseskonto skal der som minimum indbetales 1.200 kroner om året i 3 år. Men ordningen giver mulighed for at indbetale op til 6.000 kroner hvert år i 10 år. Den skattefrie præmie andrager 4 procent på uddannelseskontoen, og præmien forudsætter, at kontohaveren har påbegyndt en præmieberettiget uddannelse, f.eks. en uddannelse, der er støtteberettiget efter loven om statens uddannelsesstøtte. Udbetalingen kan ligesom ved boligopsparing først finde sted 3 år

efter første indbetaling. Udbetalingen sker i månedlige rater, som kan starte fra barnets 16 år. Udbetalingerne nedsætter ikke retten til at opnå støtte fra Statens Uddannelsesstøtte.

Ingen gaveafgift

Det, der gør disse to kontoformer interessante i skattemæssig belysning, er for det første en regel i lov om afgift af arv og gave. Det er nærmere bestemt lovens § 44, stk. 3, nr. 3. Her siges det nemlig, at beløb, som indsættes på en uddannelseskonto eller på en boligopsparingskonto, er gaveafgiftsfri. Det vil sige, at forældrene hvert år som foræring kan indsætte pengebeløb på børnenes boligopsparingskonti og uddannelseskonti, *uden* der herved udløses nogensomhelst gaveafgift. Indbetalingen nedsætter heller ikke de andre gaveafgiftsfrie beløb efter henholdsvis 8000 kroners reglen og møbelgavereglen på 5.000 kroner.

Ingen rentebeskatning hos giver

Det er den ene iøjnefaldende fordel ved disse kontoformer. En anden fordel er den omstændighed, at den tidligere omtalte regel i Kildeskattelovens § 5, stk. 2 om, at renterne af gavepenge til børnene under 18 år skal beskattes hos giveren, ikke gælder, når pengegaven vandrer ind på gavemodtagerens boligopsparingskonto eller uddannelseskonto. Kildeskattelovens § 5, stk. 5 oplyser nemlig, at opsparede beløb på en boligopsparingskonto eller en uddannelseskonto alene medregnes til barnets formue og indkomst, ikke forældrenes. Selv om det indestående beløb reelt stammer fra forældrenes pengepung, vil det årlige renteafkast altså blive beskattet hos barnet. Hvis barnets personfradrag ikke er opbrugt på andre indtægter, vil det altså kunne bruges til at forskåne renteafkastet for beskatning.

Kontoreglerne bør ikke misligholdes

Hvis de to opsparingskonti imidlertid misligholdes, f.eks. fordi kontohaveren hæver pengene uden til brug for et boligformål eller et uddannelsesformål – ja, så fortabes ikke alene den til kontoen knyttede skattefrie statspræmie på 4 procent. Også de renter, som gaveindbetalingerne fra forældrene har indtjent, vil da blive henført til beskatning hos forældrene. Der er derfor ingen god forretning i at oprette disse kontoformer blot med sigte på at annullere beskatningen af renteafløst, hvis det hele alligevel ender med, at kontoen frigives uden statspræmie, fordi kontohaveren på et tidspunkt forlanger pengene ud til brug for noget andet end bolig eller uddannelse.

Ejerskabet står fast

Skønt det indestående beløb på de to kontotyper hidrører fra andre end barnet selv, så ligger det som nævnt helt fast, at det er barnet, der ejer kontoen. Hvis forældrene skulle komme i økonomisk uføre, kan kreditorerne altså ikke kaste sig over barnets uddannelseskonto eller boligopsparingskonto og kræve pengene frigjort til dækning af forældrenes gæld.

Lovligt skattely

Boligopsparing og uddannelsesopsparing er begge ordninger, som det er værd at have i tankerne, når forældrene søger veje til at nedbringe familiens samlede skattebelastning. De ledige kroner, som forældrene alligevel har stående på egne konti og som måske er øremærket til at skulle hjælpe børnene på vej med uddannelse og boliganskaffelse, kan med fordel overføres til et lovligt »skattely« på en boligopsparingskonto eller en uddannelseskonto. Overførslen koster ikke gaveafgift. Og renteafløst af pengene henføres til beskatning hos børnene og vil dermed blive skattefrit, så langt afløst kan rummes inden for børnenes

eget personfradrag. Da personfradraget for et barn under 18 år for 1992 andrager 19.800 kroner, 20.400 kroner for 1993, er der plads til en god portion renteafkast.

Rentefrie lån

– *ikke skattevæsenets livret*

Rentefrie lån

Skattelovgivningen har formået at opstille en del forhindringer for de opfindsomme familiespekulationer, der sigter på at skubbe indtægt ind under børnenes uudnyttede personfradrag.

Skattelovgivningen har dog ikke haft samme heldige hånd med at håndtere de rentefrie familielån. Hvis familiefaderen ikke kan komme afsted med at flytte renteaftakstet af 100.000 kroner væk fra sig selv og over til børnene ved at forære børnene pengene som gave, fordi kildeskattelovens § 5, stk. 2 da kommer på tværs, så kan han måske overveje i stedet at foretage et *rentefrit udlån* af de selvsamme penge til børnene. Når lånet først er på plads, så kan børnene jo anbringe pengene i gode danske statsobligationer og inkassere renterne på deres egen skatteopgørelse.

Rentefrihed kan medføre beskatning

Det er let at se, at en sådan trafik i nogen grad vil kunne føre til, at man undgår beskatning af familiens penge. Det er da også derfor, at skattevæsenet i de senere år har interesseret sig for den slags lånetransaktioner. Det må jo medgives, at den fordel, der er ved at få et rentefrit lån frem for et rentebærende lån, er til at tage og føle på for låntageren. En sådan formuefordel ved et rentefrit lån kan i princippet være skattepligtig for låntageren. Hvis låntageren og långiveren hører til inden for familiens snævre kreds, vil beskatningsspørgsmålet dog tage karakter af et

gaveafgiftsspørgsmål; og spørgsmålet er så, om låntageren skal betale gaveafgift af den fordel, som rentefriheden indebærer.

Skattevæsenets tilbageholdenhed

Nu er rentefrie lån inden for familiens kreds også et af de områder, hvor skattevæsenet i sagens natur må udvise varsomhed. Der er jo ikke udbredt sympati for, at skattevæsenet skal kigge folk over skuldrene, når de hjælper deres afkom godt på vej ved at låne dem penge til at købe hus eller bil eller andre bekvemmeligheder. Når beløbene er af normal størrelse i forhold til formålet og så at sige er øremærket til den påtænkte anskaffelse, vil skattevæsenet i reglen ikke blande sig i det rentefrie udlån – helt bortset fra, at en indblanding forudsætter, at skattevæsenet overhovedet får kendskab til forholdet.

Gaveafgift

Hvis man betragter det rentefrie udlån mellem fader og søn gennem skattejuraens nøgterne briller, må det indrømmes, at der gemmer sig et oplagt gaveelement i rentefriheden. Det turde give mulighed for, at sønnen skal betale gaveafgift af fordelene. Gaveafgiften må i sådanne tilfælde beregnes ud fra den såkaldte kapitaliserede værdi af rentefriheden. Det vil sige, man må regne ud, hvad rentefriheden beløber sig til i kroner og ører i hele den tid, lånet løbet. Gaveafgiftsmyndighederne råder i givet fald over de nødvendige tabeller til at opgøre, hvilken økonomisk værdi rentefriheden repræsenterer for låntageren, der således betragtes som modtager af en gave.

Lån på anfordring

Denne gaveafgiftsbetragtning har imidlertid ikke haft stor vind i sejlene. Hele spørgsmålet om beskatning eller gaveafgiftsbetaling hos låntager af fordelene ved det rentefrie

lån gav sig nemlig på et tidspunkt udslag i et spørgsmål til skatteministeren. Skatteministeren svarede ved den lejlighed, at skattevæsenet ikke ville betragte et rentefrit familieudlån som en gave, hvis det var aftalt, at lånet var et *anfordringstilgodehavende*. At lånet er på anfordring vil sige, at långiveren til enhver tid kan forlange lånet tilbagebetalt.

Skatteministerens tilkendegivelse indebærer i realiteten, at hvis man sørger for at aftale, at det rentefrie lån til sønnen eller datteren er ydet på anfordringsvilkår, så vil skattevæsenet have meget vanskeligt ved at hævde, at der skal betales gaveafgift af fordelene ved rentefriheden.

Skattevæsenets korrektionsadgang

Et sådant vilkår må dog ikke tages som nogen sikker garanti for, at man uden videre kan drive skattespekulation i de rentefrie udlån. Hvis faderen uden særlig begrundelse udlåner 2 millioner kroner til sin søn, der derefter anbringer pengene – måske i stiltiende forståelse med faderen – i højt forrentede værdipapirer, vil skattevæsenet søge en forklaring på, hvorfor faderen skulle have interesse i en sådan lånetransaktion. Det er jo ikke normal skik og brug, at man udlåner formuer uden at forlange renter af dem. Hvis baggrunden for udlånsarrangementet kan påvises eller sandsynliggøres at være, at sønnen kan slippe afsted med en billigere skat af renterne end faderen, kan man udmærket tænke sig, at skattevæsenet vil kunne komme igennem med en underkendelse af arrangementet. I disse tilfælde har skattevæsenet nemlig mulighed for at gribe korrigerende ind og forlange, at renterne skattemæssigt henføres til beskatning hos den part, hvor de retteligt hører hjemme, her altså hos faderen. En underkendelse vil navnlig være nærliggende, hvis udlånet ikke sker i penge, men i form af en post obligationer eller andre rentebærende værdipapirer.

Kursgevinstloven

En af de skattelove, som har blandet sig i hele spørgsmålet om de rentefrie familieudlån, er kursgevinstloven. Den blev indført af folketinget i 1985. Loven indeholder nemlig nogle bestemmelser om den såkaldte *mindsterente*. Det vil sige, at hvis obligationer og andre gældsbreve ikke forrentes med en vis mindsterente, som for 1992 er fastsat til 8 procent, så vil en kursgevinst blive skattepligtig for fordringshaveren. Men skatteministeren tog også højde for denne indfaldsvinkel på problemet, da han tilkendegav i folketinget, at hvis lånet ydes på anfordring, så kan rentefordelen ikke anses som en afgiftspligtig gave. Det stemmer helt med skattevæsenets egne cirkulærerregler om kursgevinstloven. Er lånet ydet på anfordring, anses det nemlig for at være kurs 100 værd – det vil sige, at lånebeløbet skal tilbagebetales krone til krone – og der er derfor ikke nogen kursgevinst. Hvis långiveren låner 100 kroner ud og udover den løbende forrentning får 110 kroner igen, så er der en kursgevinst på 10 kroner. Men får han kun selve det lånte beløb hjem, med tillæg af de løbende renter, så har han kun tjent renterne, ingen kursgevinst.

Opret et gældsbrev

Familiefaderen er derfor i sikkerhed for kursgevinstloven, så længe det sikres, at pengene er udlånt på anfordringsvilkår og skal tilbagebetales med det fulde udlånte beløb, hverken mere eller mindre. Det kan sikres ved, at der oprettes et gældsbrev, som indeholder de nærmere bestemmelser for lånet. Fordelen ved et sådant skriftligt lånedokument er, at lånet og dets bestemmelser bedre lader sig dokumentere end ved en mundtlig aftale. Ulempen, som dog er til at overse, er, at man må lade gældsbrevet stemple efter stempeloven med et stempelmærke, der koster 3 promille af lånebeløbet.

Løn camoufleret som rentefrit lån

Det er klart, at hvis den egentlige grund til, at lånet ydes rentefrit, er, at långiveren skylder penge til låntageren, så skal låntageren beskattes af den rente, som han slipper for at betale til långiveren. Hvis sønnen f.eks. har udført arbejde i faderens virksomhed, som han skulle have haft løn for, men man nu bliver enige om, at sønnen i stedet får sin løn udbetalt i form af rentefrihed på et lån, så er rentefriheden jo reelt at betragte som en slags skjult lønbetaling. Og i skatteretten gælder der som tidligere omtalt en betragtningsmåde om, at den skattemæssige vurdering afhænger af, hvad tingene er, ikke hvad de giver sig ud for at være. Det kaldes gerne for realitetsgrundsætningen.

Studielånet til datteren

Der er flere afgørelser, der illustrerer, at skattevæsenet har vanskeligt med at forlige sig med de rentefrie lån til trods for ministerens udsagn om, at anfordringslån i hvert fald udelukker, at et gavesynspunkt kan komme på tale. I en afgørelse, som landsskatteretten traf i 1991, kan man få et indtryk af dette. Der var tale om en fader, som havde optaget et lån på sin kassekredit i sin sparekasse. Over en fire års periode havde han derefter udlånt pengene fra

kassekreditlånet til sin datter til brug for hendes studier i U.S.A. Dette lån til datteren var rentefrit. På sin selvangivelse trak faderen renterne af kassekreditlånet fra. Men det ville skattevæsenet ikke godkende. Man mente, at der forelå en slags proformaaftale eller omgåelsesaftale, fordi datteren ikke selv kunne have brugt et rentefradrag, hvis hun egenhændigt havde lånt pengene hos sit eget pengeinstitut. Det var derfor, mente skattevæsenet, at lånet var blevet optaget i faderens navn, blot for at han derved kunne sikre sig et skattefradrag for lånerenterne.

Landsskatteretten holdt med faderen

Skattevæsenet tabte sagen. Landsskatteretten mente ikke, at der var noget grundlag for at nægte faderen det almindelige fradrag for de renter, som han havde betalt på kassekreditlånet henne i sparekassen. Retten bemærkede også, at der ikke i den gældende praksis om rentefrie udlån var baggrund for at lægge afgørende vægt på, at det rentefrie udlån til datteren var finansieret ved låneoptagelse med det formål, at pengene skulle anvendes til studieformål.

Landsskatterettens synspunkt er et godt argument for den familie, som har lånt penge i banken og videreudlånt pengene til børnene til et eller andet konkret formål. For det første bør forældrene kunne stole på, at skattevæsenet ikke kan komme igennem med at påstå, at rentefriheden indebærer en gave, der i princippet skal belægges med gaveafgift hos børnene. For det andet bringes forældrenes eget rentefradrag for renterne af de lånte penge ikke i fare ved rentefrit videreudlån til børnene. Begge dele fordrer dog, at lånet, ligesom med faderens udlån, må betragtes som et anfordringslån og ikke som et lån, der på juridisk bindende vis er gjort uopsigeligt gennem en periode.

Uklare skatteregler

Det må nok erkendes, at hele problemstillingen om de rentefrie udlån i familieforhold langt fra er omgærdet med den skattemæssige klarhed, som man kunne ønske sig. Det er ikke behageligt for parterne, at skattevæsenet bagefter kan blande sig og nægte at godkende både det ene og det andet, når parterne har indgået deres aftale i troskyldig tillid til, at det da må være forældrenes egen sag, om de vil låne penge ud til deres børn på favorable vilkår. Det kan derfor anbefales, at man tager en fornuftig snak med skattevæsenet, inden man søsætter mere pengetunge arrangementer i forventning om, at de ikke giver skattemæssigt bagslag. Det vil her ofte være en god ide også at høre en anden mening end skattevæsenets, f.eks. få et råd fra en advokat eller en revisor.

Konen hæfter ikke for mandens gæld, men...

Mandens banklån

Det er en meget udbredt misforståelse hos mange ægtepar, at når man er gift, så hæfter ægtefællerne for hinandens gæld. Sådan forholder det sig nemlig slet ikke. Hvis manden går i banken og optager et lån, så skriver han under på et lånedokument. Men hans kone hæfter kun for lånet, hvis også hun skriver under som medskyldner eller som kautionist. Hvis hun klogeligt holder hånden fra pennen, kan banken ikke på nogen måde forlange, at hun tager del i tilbagebetalingen af lånet. Heller ikke selv om de lånte penge er gået ind i familiens forbrug og derved også er kommet hende til gode. Ægteskabet er ikke en juridisk hæftelsesordning.

Ægtefællen hæfter med sin bodel

Ægteskabet hviler på det enkle princip, at hver af ægtefællerne kun hæfter for den gæld, som de hver især har. Det må ikke blandes sammen med, at ægtefællerne, hvis der ikke er lavet særejeægtepagt, ejer alt i fællesskab i tilfælde af en bodeling ved skilsmisse. I så fald deler man fællesboet i to lige store *boslodder*, en til manden og en til hustruen. I forhold til ægtefællernes kreditorer er der ikke fælleseje. Hver af ægtefællerne har som udgangspunkt ret til at råde over den del, som vedkommende har indbragt i ægteskabet eller senere erhvervet for egne midler – den såkaldte *bodel*. Det er kun med denne bodel, at den enkelte ægte-

fælle hæfter for sin gæld over for sine kreditorer. Den anden ægtefælles bodel kan kreditorerne ikke røre.

En gammel undtagelse

Når dette er sagt, så skal det også med, at der gælder en enkelt kuriøs undtagelse, når det drejer sig om hæftelsen. I den bedagede »Lov om Ægteskabets Retsvirkninger« fra 1925 findes der nemlig en bestemmelse om, at hver af ægtefællerne under samlivet har lov til på *begges ansvar* at foretage sædvanlige indkøb til den daglige husholdning eller til varetagelse af børnenes behov. Det vil sige, at skønt kun den ene ægtefælle har skrevet under på købmandens bestillingsseddel, så hæfter den anden ægtefælle også for indkøbene – alt forudsat at indkøbene tjener til, som det hedder i loven, »fyldestgørelse af den daglige husholdnings eller børnenes fornødenheder«. Denne regel kaldes blandt jurister for »husholdningsfuldmagten«. Reglen hviler på det grundsynspunkt, at ægteskabet er et fællesskab. Som loven fyndigt udtaler det, så påhviler det mand og hustru gennem pengeydelse, gennem virksomhed i hjemmet eller på anden måde, at bidrage, hver efter sin evne, til at skaffe familien det underhold, som efter ægtefællernes livsvilkår må anses for passende.

Man skal lægge mærke til, at dennes ægtefællehæftelse alene består under samlivet. Har ægtefællerne bragt samlivet til ophør som følge af uoverensstemmelse og er flyttet definitivt hver til sit, kan hustruen ikke blot fortsætte med at købe ind til sig selv og børnene og forlade sig på, at manden kommer til at hæfte for regningen.

Hustruens fortrinsstilling

Men husholdningsfuldmagten stopper ikke ved husholdning og børn. Den giver nemlig også hustruen adgang til, at hun kan foretage indkøb til fyldestgørelse af hendes særlige behov – stadigvæk med manden som medhæften-

de skyldner. Den ret har kun hustruen, ikke manden. Reglen betyder, at hustruen kan købe ind til sig selv, sådan at den forretning, hvori indkøbene foretages, kan kræve betaling af manden, hvis hustruen mod forventning ikke viser sig i stand til at betale regningen. Hvis hustruen får sat hårpragten i en eksklusiv damesalón, kan salonen i givet fald sende regningen til manden. Betaler han ikke, kan han indstævnes for byretten og dømmes til at betale. Navnlig når et ægteskab synger på sidste vers, kan denne regel komme som en stor overraskelse for den mandlige part. Det er nemlig sådan, at hustruens hæftelse for disse hendes egne indkøb er underlagt en særlig kort (omend ikke ufravigelig) forældelsesfrist, nemlig på 1 år fra den dag, hvor kravet forfalder til betaling. Hvis frisørregningen stadig ikke er betalt efter udløbet af det ene år, må frisørsalonen opgive at kræve pengene hjem hos hustruen, men kan altså så holde sig til manden. Han hæfter til gengæld for regningen i samfulde 5 år.

De rimelige indkøb

Husholdningsfuldmagten er en regel, som vel ikke helt stemmer med nutidens ligestilling mellem kønnene, men den var ganske fornuftig i 20'ernes Danmark, hvor de fleste gifte kvinder var hjemmegående husmødre uden egen indtægtskilde. Reglen har nu den udmærkede pædagogiske funktion, at den illustrerer undtagelsen til den juridiske hovedregel. Og hovedreglen er altså, at ægtefællerne ikke hæfter for hinandens gæld i kraft af ægteskabet. Husholdningsfuldmagten bør i øvrigt nok heller ikke kunne give ængstelige ægtemænd alt for megen sved på panden. Reglen giver nemlig ikke en købelysten hustru et fuldstændigt frikort til blot at købe ind af hjertens lyst. Hvis den forretningsdrivende, som hustruen handler med, indser eller bør kunne indse, at købet ligger ud over det efter forholdene rimelige, kan han ikke blot sætte kikker-

ten for det blinde øje og forlade sig på, at han kan gøre hæftelsen gældende mod den velhavende ægtemand.

Den subsidære ægtefællehæftelse

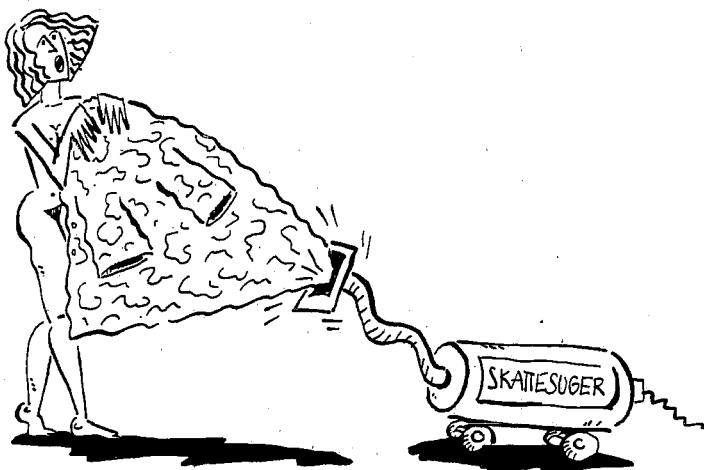
Hvis det ikke var for skattesystemet, ville husholdningsfuldmagten henstå som et særegent eksempel på, at den ene ægtefælle undertiden kan komme til at hæfte for den andens forpligtelser. Men der gælder en langt mere betydningsfuld undtagelse inden for skatteretten. Det er en undtagelse, som har ret så følelige virkninger for den »uskyldige« ægtefælle, som er så uheldig at komme inden for reglens rækkevidde. Undtagelsen kaldes med et teknisk udtryk for den »subsidære ægtefællehæftelse«.

Først skyldneren selv – så ægtefællen

Det er i kildeskattelovens § 72, stk. 2, at man finder reglen. Hvis ægtemanden skylder skat, og pengene ikke har været til at drive hjem, idet skattevæsenet forgæves har forsøgt at gøre udlæg for skattekravet hos ægtemanden selv, så kan skattevæsenet i stedet rette søgelyset mod hans samlevende ægtefælle og gøre udlæg i hendes ejendele. Hvis skyldnerens hustru f.eks. ejer en bil eller en fast ejendom, kan bilen eller ejendommen altså risikere at blive bortsolgt på tvangsauktion til dækning af skattegælden. Det gælder også, selv om bilen eller ejendommen måtte være købt med midler, som hustruen selv har tjent. Om bilen eller den faste ejendom er hustruens særeje er i denne forbindelse helt ligegyldigt. Hustruen har en »subsidær« hæftelse – det vil sige en andenshåndshæftelse. Det er først, når skattevæsenet forgæves har måttet gå til manden, at man kan rette inddrivelsesbestræbelserne mod hustruens formueværdier. Reglen gælder kun for gifte, ikke for papirløst samlevende.

Hvor går grænsen?

Skatteborgerne kan selvfølgelig ikke stille noget op over for en klar lovbestemmelse, som skænker skattevæsenet ret til at komme uden om lovgivningens almindelige hovedsynspunkt om, at ægtefæller ikke hæfter for hinandens gæld. Men ægtefæller i al almindelighed kan have interesse i at vide, hvor grænsen går for skattevæsenets muligheder i så henseende, og hvad man kan gøre for at forebygge, at de ægteskabelige toner antager en skurrende karakter, når skattevæsenet banker på døren sammen med fogeden for at foretage udlæg.

Kun de samlevende ægtefæller

For det første er det kun den med skatteyderen samlevende ægtefælle, der kan rammes af reglen. Dette fortolkes sådan, at samlivet mellem ægtefællerne skal bestå på det tidspunkt, hvor skattevæsenet søger at gøre udlæg hos hustruen. Hvis ægtefællerne på grund af ægteskabelige uoverensstemmelser er flyttet fra hinanden, gælder den subsidiære hæftelse ikke. Det er skattevæsenet, der skal bevise, at samlivet består. Selv om det ikke altid er nemt for skatte-

væsenet at tilvejebringe et sådant bevis uden at fortabe sig i rent dyneløfteri, skal ægtefællerne dog nok være en kende tilbageholdende med blot at oprette to forskellige folkeregisteradresser i den tro, at den hellige grav derved er vel forvaret. Den slags kan nemt blive udlagt som et rent omgåelsesforsøg. Hvis omvendt samlivsophævelsen er reel, og ægtefællerne i virkeligheden ikke deler bord og seng, så kan der ikke blive tale om at gøre hæftelsen gældende. Er ægteskabet ophørt ved skilsmisse, har det ingen betydning, at ægtefællerne alligevel lever sammen. Hæftelsen kan ikke gøres gældende mod den fraskilte hustru.

Hvilke skattekrav kan indkræves hos ægtefællen?

Hæftelsen omfatter de skatter, som forfalder hos manden efter ægteskabets indgåelse. At de penge, som skattekravet hidrører fra, er tjent i selve ægteskabsåret før ægteskabets indgåelse, hjælper ikke hustruen. Hun hæfter alligevel. Derimod rækker hæftelsen ikke så langt som til også at gælde for skatter, der vedrører indkomst i årene forud for ægteskabsåret.

Der er en god del skattekrav, som overhovedet ikke kan ekspederes videre til den uskyldige ægtefælle. Har manden været selvstændig forretningsdrivende og har han forsømt at viderebetale de A-skatter til skattevæsenet, som han har trukket ud af sine ansattes løn ved lønudbetalingen – ja, så kan skattevæsenet nok retsforfølge ham for denne undladelse, men dette skattekrav kan ikke gøres gældende mod ægtefællen. Skattebøder og dagbøder kan heller ikke gøres gældende. Derimod kan særlig indkomstskat – f.eks. skatten af en fortjeneste på et jordareal, som manden har solgt – udmærket gøres gældende mod ægtefællen. Men i praksis er den subsidiære ægtefællehæftelse først og fremmest en hæftelse for mandens personlige skatter, f.eks. en restskat vedrørende hans lønindkomst. Hvis manden har op-

nået eftergivelse for skattegælden ved en gældssanering, kan skattevæsenet ikke i stedet gå til ægtefællen for at få pengene hjem. Det mente skattevæsenet på et tidspunkt, men en domstolsafgørelse fra 1987 gik skattevæsenet imod.

Ikke et »ta' selv bord«

Hvis hustruen må se i øjnene, at hun hæfter med for mandens ubetalte skat, så er det værd at vide, at skattevæsenet ikke har adgang til at modregne kravet i hustruens eventuelle overskydende skat. Der kan heller ikke foretages den såkaldte lønindeholdelse, hvor skattevæsenet pålægger skatteyderens arbejdsgiver at holde penge tilbage af lønnen til betaling af skatterestancen – helt op til 20 procent af lønnen efter A-skattetræk. Den subsidiære ægtefællehæftelse skal som hovedregel gøres gældende mod hustruen i form af et udlæg i hendes ejendele.

Særeje og båndlæggelse

Hvis ægtefællerne kæmper med en tyngende skattegæld og grumme nødtigt ser, at skattevæsenet kommer og happer hustruens ejendele, og der samtidig er optræk til, at hustruen skal modtage en større formueværdi fra en velgører i familien – ja, så er der en vis mulighed i lovgivningen for at holde sådanne foræringer, herunder også arv, uden for rækkevidde af den subsidiære hæftelse. Det kan ske, hvis giveren eller arveladeren bestemmer, at gaven eller arven, når den falder, skal være fritaget for udlæg. Det er en givers eller en arveladers ret at bestemme dette ved en klausul i et gavebrev eller i et testamente. En sådan klausul indebærer en båndlæggelse af det modtagne. Udlæg vil derfor alligevel kunne foretages, hvis der ikke er lagt tilstrækkeligt bånd på den modtagne formueværdi. Skal klausulen holde, bør der derfor udfærdiges nogle bestemmelser, som afskærer modtageren fra uden videre at gå hen og sælge

eller pantsætte det modtagne, uanset om der er tale om en fast ejendom, en bil eller en kontant formue. Den slags kan en advokat hjælpe med. Derimod er selve det forhold, at hustruen har særeje over sine ejendele som nævnt ikke nok til at holde skattevæsenet på afstand. Særejet indebærer blot, at ejendele skal behandles som hustruens private ejendom i tilfælde af skilsmisse, ligesom særejet – hvis der er tale om et såkaldt fuldstændigt særeje – også har indflydelse på arvelodderne ved hustruens død.

Som man kan forstå, er kildeskattelovens § 72, stk. 2 ikke en regel, som det er behageligt for ægtefæller at komme i karambolage med. Det er ikke spændende for den uskyldige ægtefælle at se sine ejendele belagt med udlæg og måske senere afhændet på en tvangsauktion for en gæld, som retteligt kun påhviler den anden ægtefælle.

Kildeskatteloven er M/K

Og så lige en påmindelse. Når der er talt om manden som skylder og hustruen som hæftende ægtefælle må dette ikke forlede til den misforståelse, at den subsidiære ægtefællehæftelse kun er beregnet for hustruer med skatteforgældede ægtemænd. I modsætning til reglen om husholdningsfuldmagten, der kun gælder den ene vej, er kildeskattelovens § 72, stk. 2 ligeglæd med skyldnerens køn. Det kan lige så vel være manden, der kommer i gyngen for hustruens gæld som omvendt.

Arveafkald

– en løsning for
en forgældet fader

Arv i udsigt

Det hænder, at en forgældet skyldner i fogedretten bliver spurgt, om han har udsigt til at modtage nogen større arv inden for en overskuelig fremtid. Det er de færreste, der mener at kunne svare bekræftende på et sådant spørgsmål. Det er indlysende, at en kreditor med et stort tilgodehavende har en vis nysgerrighed med hensyn til skyldnerens familieforhold og navnlig vil være interesseret i at få opklaret, om der venter en rund arv forude, som kan bidrage til at betale skyldnerens gæld.

Ikke udlæg i forventet arv

Hvis skyldneren vitterlig har udsigt til, at et familiemedlem ved sin bortgang en dag efterlader ham et klækkeligt arvebeløb, får kreditor dog ikke umiddelbar nogen fornøjelse af denne viden. Der er nemlig forskel på *forventet* arv og *falden* arv. Den arv, som man har i vente, når den velhavende slægtning – arveladeren – en dag går bort, er fredet mod udlæg. Det fremgår direkte af den danske arvelov, at arvingens kreditorer ikke kan søge fyldestgørelse for deres krav mod arvingen i den fremtidige arv.

Ikke leve højt på forventet arv

Arvingen er også afskåret fra at sælge, pantsætte eller på anden måde overdrage den arv, han har i vente. Det ville

ikke være særligt smagfuldt, hvis en spendéreglad arving kunne låne penge ved at pantsætte den fremtidige arv fra sine forældre og ad den vej så at sige tiltage sig et forskud på arven ved finansiering fra trediemands side. Det ville nok også være så som så med trediemands interesse for at låne penge ud mod pant i arvingens fremtidige arv. Der er jo ingen garanti for, at der er noget at arve til sin tid. Al arv hviler på dødsboets overskud. Er gælden større end formueværdierne, bliver der ingen arv.

Den faldne arv

Rådemuligheden tager sig anderledes ud med falden arv. En arv er falden, når arveladeren er afgået ved døden, også selv om arven først udbetales, når dødsboet efter en tid er gjort op. Falden arv repræsenterer en reel formueværdi for arvingen. Arveladeren kan ikke længere begrænse arven ved testamente eller forbruge midlerne på gaver og ødsel levevis. Derfor kan der foretages udlæg i falden arv for arvingens gæld, således at arvepengene går til dækning af kreditors tilgodehavende. Falden arv vil også blive anset som et formueaktiv, såfremt arvingen går konkurs. I så fald vil arven som hovedregel blive inddraget i konkursboet og medgå til at dække konkurskreditorenes krav mod fallenten. Når arvingen er gået konkurs, kan han ikke give afkald på den faldne arv. Konkursen betyder, at arvingen er afskåret fra at råde over sin formue. Rådigheden tilkommer konkursboet, i første omgang repræsenteret af boets kurator, der tager sig af den praktiske side af bobehandlingen.

Omstødelse af afkald på falden arv

En arving, som trues af en forestående konkurs, og som har en falden arv til gode i en slægtnings dødsbo, kan føle sig fristet til at give afkald på arven. Arvingen vil sikkert synes, at det er bedre, at hans arvelod går til den øvrige familie end til kreditorerne til dækning af en måske allige-

vel bundløs gæld. Men konkursloven spænder ben for den slags manøvrer. Hvis arvingen har givet afkald på en falden arv inden for 6 måneder før den dag, hvor der blev indgivet konkursbegæring imod ham – den såkaldte *fristdag* – vil konkursboet kunne forlange arveafkaldet omstødt, sådan at arven alligevel indgår til arvingen og dermed til hans konkursbo. Hvis den frasagte arv allerede er udloppet til en anden arving, kan boet forlange pengene tilbage fra vedkommende. Hvis afkaldet er givet forud for 6 måneder før fristdagen, men dog alligevel inden for de sidste to år før fristdagen, kan det omstødes, hvis det ikke kan godtgøres, at den afkaldsgivende arving alligevel var i stand til at svare sine forpligtelser på afkaldstidspunktet. Men adgangen til at omstøde sådanne arveafkald står altså kun åben, når det drejer sig om afkald på falden arv.

Hvis arveladeren ligger for døden

Forventet arv har man lov at give afkald på, og kreditorerne må respektere, at den konkursramte arving siger nej tak til at arve en formue engang i fremtiden, selv om denne formue kunne have ydet et væsentligt bidrag til at dække kreditorernes krav. Hvis arveladeren derimod ligger for døden, og udsigten til et snarligt arvefald til den konkursramte arving derfor tegner sig som nærliggende, er det noget mere usikkert, om arvingen da kan slippe afsted med at give afkald på den ventende arv, sådan at den går kreditorernes næse forbi. Når denne situation er omgærdet af en vis juridisk usikkerhed, hænger det sammen med, at sandsynligheden for et arvefald i sagens natur er meget høj, når arveladeren ligger for døden. Arven er så at sige på nippet til at falde. Spørgsmålet er dog ikke afklaret ved de danske domstole, så det er muligt, at en arving kan have held til at komme igennem med, at også et arveafkald umiddelbart forud for arveladerens død må respekteres af kreditorerne som ethvert andet afkald på ventende arv.

Afkald på ventende arv

Den danske arvelov anerkender arvingens ret til at give afkald på ventende arv, hvorved altså forstås arv fra en arvelader, der endnu ikke er afgået ved døden. Et sådant afkald kan gives på flere måder. Det kan gives mod vederlag, og det kan gives uden vederlag. En arvelader kan altså så at sige købe sig fri for at svare arv til arvingen ved i stedet at yde arvingen et vederlag som betaling for dennes arveafkald. Vederlaget slipper dog ikke for afgift efter lov om afgift af arv og gave.

Krav til arveafkald

Mens afkald på falden arv kan gives uden særlige formalia og i øvrigt stiles til såvel skifteretten som dødsboets eksekutor eller eventuelt til medarvingerne, er der visse krav, der skal opfyldes for afkald på ventende arv. Et sådant afkald skal nemlig rettes til arveladeren og også accepteres af arveladeren. Arveladeren har tilmed ret til senere at omgøre sin accept, sådan at arvingen alligevel må tage arv. Der er ikke noget krav om, at et arveafkald skal oprettes skriftligt. Men det vil være meget svært at bevise, at et arveafkald er givet, hvis der ikke foreligger et dokument. Det må derfor stærkt anbefales, at et arveafkald oprettes i skriftlig form.

Arveladeren skal være ved sine fulde fem

Et arveafkald på ventende arv kræver, at arveladeren, der jo skal samtykke i afkaldet, er i stand til fornuftsmæssigt at fatte, hvad der foregår. Det kan siges på den måde, at arveladeren skal være således mentalt skikket, at han ville være i stand til på gyldig vis at oprette et testamente. Er han ikke det, fordi hans åndsevner er stærkt reducerede, så kan han ej heller acceptere et arveafkald.

Det blanke arveafkald

Et afkald på den fremtidige arv kan udfærdiges på flere måder. Arveafkaldet kan gives blankt. Det vil sige, at arvingen én gang for alle har savet arvegrenen over for sig og sine. Ikke blot er han nu afskåret fra selv at tage arv efter arveladeren, men også hans børns arveforbindelse til arveladeren er afbrudt. Giver en arving blankt arveafkald over for sin moder, betyder det altså, at arvingens børn er ude af billedet med hensyn til at modtage arv fra deres bedstemoder.

Det personlige arveafkald

Der er også den mulighed, at arvingen kan begrænse arveafkaldet til kun at gælde arvingen selv. Heri ligger, at arvingens livsarvinger – det vil sige hans børn og børnebørn – bevarer deres arveret efter arveladeren. Arven springer så at sige blot den afkaldsgivende arving over og går videre til næste generationsled. Hvis der ved et arveafkald ikke er taget stilling til, om afkaldet er blankt eller personligt, så er reglen den, at arveafkaldet anses for at være blankt. Vil arvingen sikre arveret for sine livsarvinger, skal der altså tages et forbehold herfor.

Den forgældede fader

Reglerne om afkald på ventende arv har en særdeles praktisk anvendelsesmulighed for den fader (eller moder), som plages af håbløs gæld og som samtidig har udsigt til engang i fremtiden at skulle modtage en solid arv. Det kan være en arv efter forældrene eller efter bedsteforældrene.

Den fallerede snedkermester

Hvis snedkermester Olsen efter en konkurs sidder tilbage med en personlig gæld i millionklassen, som der absolut ingen mulighed er for nogen sinde at betale tilbage, så er det, at Olsen, helst i samråd med advokat, skal tygge lidt

på tanken om at give et arveafkald med forbehold for sine livsarvingers arveret. Tænker vi os, at Olsens moder er meget velhavende, men højt til års, kan man nok følge Olsen i, at det bedste ville være for familien Olsen, om den fuldgode arv fra moderen, som til sin tid vil falde, går uden om Olsen selv, sådan at kreditorerne ikke skal have anledning til at springe på ham igen og søge arvemidlerne inddraget til nedbringelse af det gamle gældsmellemværende.

Advokatens råd

Det råd, som Olsen kan få hos sin advokat, og som vil fritage ham for kreditorernes indtogsmarch, vil være, at der oprettes et juridisk dokument, hvori Olsen giver afkald på arv efter sin moder, og således at Olsens tre børn – lad os kalde dem Anders, Bjarne og Connie – i stedet indtræder på Olsens plads som arvinger efter bedstemoder Olsen. Et

sådan arveafkald vil lette Olsen for de sorgfulde tanker om, at hans moders gode og nøjsommeligt oparbejdede formue uden videre skal forsvinde i lommen på hans personlige kreditorer. De har trods alt ikke haft noget at gøre med Olsens familie, så der er i grunden ingen højere retfærdighed i, at de tilfældigvis skal score gevinsten ved, at Olsens moder har røgtet sine midler med omhu. Det må regnes for sikkert, at Olsens moder vil samtykke i, at det er langt bedre, at hendes formuemidler kommer børnebørnene til gavn frem for sønnens kreditorer. Hendes signatur på arveafkaldsaftalen må forventes at blive givet med glæde og tilfredshed.

Hvad med arveafgift?

Hvis Olsen arver 1.500.000 kroner fra sin moder, skal han betale arveafgift. Arveafgiften af halvanden million kroner udgør i Olsens tilfælde den nette sum af 352.990 kroner. Når Olsen giver afkald på den fremtidige arv fra sin moder, skal han imidlertid ikke betale arveafgift. Han arver jo ikke længere. Arveafgiftspligten overgår i stedet til Anders, Bjarne og Connie. De modtager nu hver en arvelod på 500.000 kroner. Arveafgiften for hver af dem udgør 72.990 kroner, d.v.s. ialt $3 \times 72.990,00 = 218.970$ kroner. Arveafkaldet forskåner altså ikke blot familien Olsen for, at pengene tilegnes af kreditorerne, men der spares også 134.020 kroner i arveafgift. Advokathonoraret for at få udfærdiget det fornødne dokument om arveafkald er en beskedent udgift i den sammenhæng.

Når der kan spares penge i Olsens tilfælde, skyldes det, at arveafgiften ved arv op til en million kroner er progressiv. Afgiften vokser med arvens størrelse. Hvis arven fordeles på flere hoveder, vil beregningen af arveafgift for hver arvelod automatisk begynde i bunden af afgiftsstigen, således at arven ikke når op i den dyre ende af afgiftsskalaen.

Arveafgift af falden arv

Afgiftsmyndighederne accepterer, at et arveafkald overflytter arveafgiftspligten fra afkaldsgiveren til de arvinger, hvis arv forøges som følge af afkaldet. Men hvis arveafkaldet gives, når arven er faldet – det vil sige efter arveladerens død – så kan den afkaldsgivende arving ikke være helt så sikker på at slippe for at betale arveafgift. Efter lov om afgift af arv og gave er det sådan, at arveafgiftspligten indtræder ved arveladerens død. At arvingen bagefter finder på at frasige sig arven, turde derfor være ligegyldigt fra et afgiftsmæssigt synspunkt. Men afgiftsmyndighederne har anlagt et velvilligt syn på arveafkald, der gives i hurtig forlængelse af arveladerens død. Det kræves dog, at arvingen ikke har befattet sig med dødsboet. En arving, som ikke ønsker at modtage en falden arv, må derfor hurtigt meddele sit arveafkald for at slippe for arveafgiften, i offentligt skiftede boer som hovedregel senest på første skiftesamling og ved privatskiftende boer før arvingernes begæring om boets udlevering til privat skifte er imødekommet af skifteretten.

En mangemillionærs dilemma

Mikkelsens fabrik

Direktør Holger Mikkelsen har gennem en årrække drevet virksomheden »Mikkelsens Værktøjs- og Maskinfabrik A/S«. Mikkelsen er enkemand og er barnløs. Det meste af sin tilværelse har han helliget sig fabrikken, som han startede som ung mand, da han var nyudlært klejnsmed. Fabrikken er hans livsværk, og den har til fulde gengældt hans kærlighed med en frodig og lønsom udvikling gennem årene. Da Mikkelsen runder sit 70. år og begynder at gøre sig overvejelser om at trække sig tilbage og nyde sit velfortjente otium, kan revisor Wormsen ønske ham til lykke med fødselsdagen og fortælle, at fabrikkens egenkapital i det seneste halvårsregnskab ligger på omkring 35 millioner kroner.

Mikkelsen har aldrig været nogen ødeland. Selv om han er en garvet erhvervsmand, der er vant til at have med store beløb at gøre, har han respekt for penge. Han synes, at 35 millioner kroner er gevaldigt mange penge. Da hans helbred ikke er, hvad det var engang, beslutter han at holde et møde med sin mangeårige advokat Gudfredsen for at få rede på de juridiske sider af tilværelsen.

Mødet med advokaten

På mødet redegør Mikkelsen omhyggeligt for sine tanker og planer. Han forklarer, at han ikke har slægtninge, der kan komme i betragtning som arvinger. Hans fabrik har for tiden 110 medarbejdere, og den daglige ledelse varetages af Mikkelsen selv i tæt samarbejde med fem nøglefolk,

der har været knyttet til virksomheden gennem en årrække. Det er værkmester Andersen, maskinchef Budolfen, driftsleder Carlsen, lagerchef Didriksen og endelig bogholder Emilsen. Det er fem gode og solide folk, der har fulgt Mikkelsen i tykt og tyndt og som har hjertet med i virksomhedens ve og vel.

Videreførelse af virksomheden på nye hænder

Mikkelsen har et stærkt ønske om, at virksomheden skal leve videre i samme gode tradition som altid. Det er Mikkelsens plan, at han i en ikke alt for fjern fremtid vil trække sig tilbage og samle sine sidste år om andre gøremål. Det er også Mikkelsens bestemte ønske, at hans fem nære medarbejdere skal have chancen for i fællesskab at overtage roret og føre virksomheden videre, når han selv er ude af billedet. Mikkelsen har på et møde for nogen tid siden ladet de fem forstå, at han agter at betænke dem velvilligt i et testamente, således at grundlaget for deres overtagelse og videreførelse af fabrikken kan sikres.

Mikkelsen vil nu gerne have klar besked med hensyn til, hvorledes de juridiske og skattemæssige forhold stiller sig i forbindelse med gennemførelsen af hans planer.

Staten arver

Advokat Gudfredsen forklarer indledningsvis – for at sætte tingene i rette perspektiv – at såfremt Mikkelsen dør uden at efterlade sig arvinger, det være efter loven eller efter et testamente, så arver staten hele Mikkelsens formue, herunder virksomheden. Det synes Mikkelsen bestemt ikke er nogen opløftende udsigt, navnlig fordi han i alle sine år i forvejen har bidraget ganske betragteligt til skattekassen.

Gudfredsen og Mikkelsen er enige om, at der må oprettes et testamente, sådan at statskassen ikke løber med værdierne. Men hvordan kan man nu slippe afsted med at

indsætte de fem trofaste medarbejdere som arvinger til fabrikken?

Arveafgiften

Der er på det punkt, at arveafgiften frembyder et ganske alvorligt problem. De fem medarbejdere er ikke i slægt med Mikkelsen. De hører derfor hjemme i den dyre arveafgifts-klasse – nemlig arveafgifts-klasse 3. Et hurtigt regnestykke på advokat Gudfredsens lommeregner viser, at hvis »Mikkelsens Værktøjs- og Maskinfabrik A/S« stadig væk er sine 35 millioner kroner værd ved Mikkelsens bortgang, så skal hver af de fem medarbejdere indstille sig på en større regning fra afgiftsmyndighederne.

Ved en arv pr. person på 7 millioner kroner, skal hver arving af med 6.097.940 kroner i arveafgift. Til rest ud af de 7 millioner bliver der altså 902.060 kroner. Den samlede afgift andrager altså 5 gange 6.097.940 kroner, i alt 30.489.700 kroner.

Fare for virksomhedens fremtid

I realiteten indebærer denne afgiftsbelastning, at de fem arvinger må sælge virksomheden for at rejse penge til at betale afgiften. Det er endog ikke usandsynligt, at virksomheden vil kulde sejle under den turbulens, der opstår, når de fem nye indehavere på kort sigt skal forsøge at rejse de mange penge til betaling af arveafgiften. Hvis man nemlig ikke kan finde en køber, som vil give den rigtige pris, vil man være nødt til at sælge ud af virksomhedens aktiver enkeltvis. Når man gør det, har værdien en ofte set tendens til at falde meget dramatisk. Det kan derfor udmærket gå sådan, at de fem arvinger ender som håbløst forgældede skyldnere, fordi de ikke er i stand til at udrede arveafgiften. Værdien på en kørende og veldrevet virksomhed er noget helt andet end værdien på en virksomhed, hvis ejere er i akut kapitalnød og derfor skal foretage kraftige omrokerin-

ger i virksomhedens forhold inden for en kort tidshorison.

Det er næppe en sådan situation, som direktør Mikkelsen ønsker at efterlade til sine mangeårige medarbejdere. Men arveafgift er nu en gang arveafgift, og den er nu engang meget høj for arv, der falder til ubeslægtede personer.

En løsning uden at lave en fond

Jamen, er der da slet ingen løsning på denne situation, spørger Mikkelsen? En løsning, tilføjer han, som ikke har noget at gøre med at lave virksomheden om til en fondsejet virksomhed. Mikkelsen er nemlig udmærket klar over, at når en formue først er skudt ind i en fond eller en selvejende institution – så har formuen ikke længere nogen menneskelige ejere, som til sin tid kan slagte sparegrisene og nyde godt af de opsparede midler. Og Mikkelsens mening er, at hans medarbejdere skal belønnes, ikke at frugten af deres indsats skal hobe sig op i en fond uden for jævn verdslig rækkevidde.

Advokatens opgave

Advokat Gudfredsen beslutter at tygge grundigt på problemet og se, om han kan komme i tanke om en juridisk udvej for Mikkelsen, der på en salomonisk måde gør det muligt at indfri Mikkelsens ønsker. Advokaten ved, at det ikke kan blive en løsning, som ikke koster penge i form af afgift. Men det skulle gerne være en løsning, som mindsker afgiften, således at formålet – at sikre virksomhedens fremtid og trivsel – bliver varetaget på bedste vis.

En tålsom vej

Advokat Gudfredsen bruger et par uger på at tænke over sagen, før han hidkalder Mikkelsen til et nyt møde. Advokaten mener, at han er i stand til at foreslå en fremgangsmåde, som gør det muligt, at de fem medarbejdere kan videreføre virksomheden uden at blive tynget af en skyhøj arveafgift – og således at værditilvæksten i virksomheden også på længere sigt kan komme de fem arvinger til gavn. Løsningen, som advokaten præsenterer, tager sig således ud.

Man laver et anpartsselskab

Værkmester Andersen, maskinchef Budolfen, driftsleder Carlsen, lagerchef Didriksen og bogholder Emilsen går sammen om at lave et anpartsselskab – et ApS. Det kan i dagens Danmark stiftes med en indskudskapital på 200.000 kroner (før d. 6. december 1991 krævedes der kun 80.000 kroner). Et anpartsselskab kan enten stiftes som et helt nyt selskab, eller man kan købe et såkaldt skuffeselskab. Et skuffeselskab er et selskab, som er stiftet og færdigregistreret og som blot ligger og venter i advokatens skuffe på en køber. Selskabet har aldrig drevet aktiv erhvervsvirksomhed. Et skuffeselskab vil typisk koste ca. 210.000 kroner, men så er gebyrerne til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (den myndighed, der fører register over

aktieselskaber og anpartsselskaber) også betalt. Det samme er kapitaltilførselsafgiften, som er på 1 procent af den kapital, der indskydes i selskabet. De fem medarbejdere må altså se at skaffe sig en fælles kapital på ca. 210.000 kroner for at kunne løbe sig et ApS med en indskudskapital på 200.000 kroner.

Fælleseje

Det ny erhvervede anpartsselskab skal ejes i fællesskab af de fem partnere med 20 procent til hver. Ejerskabet udmønter sig i, at hver af ejerne bliver indehaver af anparter i selskabet, hver med pålydende 40.000 kroner. Hvis anparterne udstedes i stykstørrelser på 100 kroner, får hver ejer altså 400 anparter. Disse anparter er ejerbeviser til anpartsselskabet og må ikke forveksles med den slags anparter, som man har at gøre med ved investering i skibsanparter og lign. for at opnå skattebesparelser.

En ny arving

Når de juridiske formaliteter i selskabet er bragt i orden, sætter advokat Gudfredsen og direktør Mikkelsen sig nu sammen og forfatter Mikkelsens testamente. Den væsentlige bestemmelse i dette testamente er, at virksomheden »Mikkelsens Værktøjs- og Maskinfabrik A/S« ved Mikkelsens død skal falde i arv til det nye anpartsselskab ejet af de fem medarbejdere.

I stedet for fem personlige arvinger er arvingen nu et anpartsselskab. Et anpartsselskab er en selvstændig juridisk dannelse, som kan have rettigheder og påtage sig forpligtelser på samme måde som almindelige fysiske personer. Det kan også arve penge, hvis nogen ønsker at begunstige det som arving eller legatmodtager.

Med det samme Mikkelsen hører om dette, spørger han, hvorledes det skal hjælpe på hele regnestykket med

arveafgiften. Anpartsselskabet ejes jo dog immervæk af de fem medarbejdere i fællesskab.

En særlig lovregel om arveafgift

Ved at granske i loven om afgift af arv og gave er advokat Gudfredsen blevet opmærksom på en helt særlig arveafgiftsbestemmelse, som kan hjælpe Mikkelsen og hans medarbejdere ud af afgiftsklemmen. Bestemmelsen går ud på, at der skal betales en fast afgift på 35 procent af den arv, der tilfalder »staten, kommuner, kirker, foreninger, selskaber, stiftelser, legater og lignende«. Det er ordet »selskaber«, som har bragt Gudfredsen på sporet af en udvej på Mikkelsens dilemma. Når det er de fem medarbejders anpartsselskab, der indsættes som arving, så tager regnestykket sig nemlig således ud:

Værdi af virksomheden	
»Mikkelsens Værktøjs- og Maskinfabrik A/S«	35.000.000 kroner
arveafgift 35 procent	12.250.000 kroner
til rest i arv	22.750.000 kroner

Det tidligere regnestykke viste, at den samlede arveafgift ved fem personlige arvelodder til de fem medarbejdere løb op i 30.489.700 kroner. Den sparede arveafgift ved at vælge selskabsløsningen andrager altså $30.489.700 - 12.250.000 = 18.239.700$ kroner.

Der skal stadig skaffes mange penge for at betale arveafgiften. Men beløbet ligger nu betydeligt mere inden for rækkevidde for de fem kommende virksomhedsindehavere. Det skulle nu være muligt at rejse midlerne på grundlag af selve virksomheden.

Selv hvis advokat Gudfredsen beregner sig et klækkeligt salær for sin juridiske opfindsomhed og de dokumenter, som skal laves for at føre ideen ud i livet, er der nok ingen tvivl om, at de implicerede parter vil synes, at hans indsats er pengene værd.

For en god ordens skyld skal det nævnes, at hvis advokat Gudfredsens løsningsforslag kædes sammen med den særlige arveafgiftsregel i § 21, stk. 3 i lov om afgift af arv og gave, der blev omtalt i kapitel 3, er der yderligere muligheder for at påvirke afgiften i nedadgående retning, endog med betragtelige besparelser til følge. Anpartsselskabet skal i så fald indsættes som legatmodtager i Mikkelsens testamente.

Moderselskab og datterselskab er en koncern

Ved Mikkelsens bortgang vokser anpartsselskabets pengeskatte ganske betydeligt. Anpartsselskabet bliver ejer af det aktieselskab, hvori Mikkelsens virksomhed drives. Anpartsselskabet bliver dermed moderselskab til aktieselskabet, og aktieselskabet er nu blevet et datterselskab. Der er derved opstået en såkaldt koncern.

Skatten på længere sigt

Nu kan man spørge, hvordan de fem selskabsejere til sin tid kan få værdierne ud af deres anpartsselskab. Vil de blive indhentet af en efterskat, hvis de lader anpartsselskabet sælge virksomheden efter en årrække? Svaret er nej. Et anpartsselskab, som ejer et aktieselskab, bliver ikke i denne situation skattepligtig af en eventuel fortjeneste ved et salg af aktierne, forudsat at anpartsselskabet ikke skiller sig af med aktierne, før der er gået 3 år.

Hvis en af de fem medarbejdere måtte ønske at sælge sin 20 procents andel af det fællesejede anpartsselskab, kan han også stryge en eventuel fortjeneste herpå fuldstændig skattefrit, hvis blot han venter med at sælge anparterne,

indtil han har ejet dem i 3 år. Når man ejer under 25 procent af et anpartsselskab, betragtes man almindeligvis som mindretalsanpartshaver. Det medfører, at anparterne kan sælges skattefrit efter 3 års ejerskab. Også i den belysning er advokat Gudfredsens løsningsforslag skånsomt mod de fremtidige indehavere af »Mikkelsens Værktøjs- og Maskinfabrik A/S«. Ved et ligeligt ejerskab fordelt på fem hænder, er de fem medarbejdere anbragt i den mest gunstige skattesituation vedrørende anparterne i ApS'et.

Man må regne med, at såvel de som Mikkelsen vil hilse løsningen velkommen som et stykke fornuftig og erhvervsvenlig rådgivning på arveafgiftsproblemet.

Skarp lud til skurvede hoveder

– skatteskyldneren kan miste sin erhvervstilladelse

Et lovforslag fra finansministeren

Finansminister Henning Dyremose fremsatte d 30. oktober 1991 et lovforslag med vidtgående ændringer i lovreglerne om udøvelse af autorisationskrævende erhverv. Lovforslaget blev vedtaget af folketinget. Det har ændret magtbalancen mellem skattevæsenet og landets skatteskyldnere.

Gælden til det offentlige

Baggrunden for lovforslaget var den simple konstatering, at landets selvstændige erhvervsdrivende skyldte de offentlige kasser ca. 22 milliarder kroner. Nu skulle pengene drives ind, og finansministerens lov var den medicin, som skulle få skyldnerne til at betale.

Mange erhverv kræver autorisation

Mangfoldige af de erhverv, som udøves i dagens Danmark, fordrer autorisation fra det offentlige. Advokater, revisorer, landinspektører, ejendomsmæglere, læger, energikonsulenter og mange andre fagkyndige erhvervsudøvere kan ikke blot sætte skiltet op på gadehjørnet og åbne butikken for kunderne. Der skal tilladelse til fra den rette myndighed, som påser, at den pågældende person opfylder lovens krav om faglige kvalifikationer.

Nægtelse og fratagelse af autorisation

Den nye lov har gjort det muligt at give afslag på autorisation, hvis man har en betydelig forfalden gæld til det offentlige. En gæld på 50.000 kroner vil efter lovforslagets bemærkninger i almindelighed være nok til et nej. Det kræves dog, at gælden er oparbejdet ved virksomhed i henhold til en tidligere autorisation inden for det konkrete erhverv, som skyldneren nu påny søger autorisation til.

Med visse undtagelser, bl.a. for bevilling til hyrevognskørsel, var der ikke i den allerede eksisterende lovgivning nogen klar hjemmel til uden videre at nægte at udstede autorisation, blot fordi den pågældende måtte være i restance til de offentlige kasser. Finansministerens lov har nu tilvejebragt en sådan hjemmel. Og mere til. For man kan nemlig også blive *frataget* sin autorisation, hvis man har en betydelig forfalden gæld til det offentlige. Det kræver blot en noget større gæld, nemlig 100.000 kroner eller derover.

En lov med adresse til mange

Loven har haft et bredt sigte. Muligheden for autorisationsnægtelse og autorisationsfortabelse skal gælde advokater, vagtvirksomheder, pantelånere, el- og VVS-installatører, landinspektører, fiskeauktionsholdere, erhvervsdykkere, vekselere, ejendomsmæglere og ejendomshandlere, energikonsulenter, revisorer, restauratører og hotelværter, dispachører (vurderingsmænd ved skibshaveri), translatorer og tolke, konservatorer, vejere og målere – og sågar autoriserede rottebekæmpere.

Et omslag i lovgivningsklimaet

Loven betegner et ret vidtgående skridt i en udvikling, der begyndte for nogle få år tilbage under inspiration af de stedse voksende offentlige tilgodehavender på borgerne. Op gennem 70'erne gik tendensen støt og roligt i retning

af at styrke skyldnernes retsværn, sådan at kreditorerne fik ringere adgang til at søge sig betalt i skyldnerens formuegenstande. Flere og flere indbo-genstande, også af forholdsvis stor værdi som f.eks. hårde hvidevarer, blev fredet mod kreditorernes inddrivelsesforsøg i fogedretten. Men det offentlige har altid haft et kærligt øje til sine egne penge. Forud for 1970 havde det offentlige fortrinsret til at få dækning i konkursboer. Dette privilegium blev afskaffet, navnlig fordi det betød, at de ikke-offentlige kreditorer som regel kunne kigge i vejviseren efter deres tilgodehavende, når det offentlige først havde hentet sine penge i konkursboet.

Lønindeholdelse

I de seneste år har det offentlige haft held til at genvinde en del af det tabte terræn ved at udstyre de offentlige krav med et lige så guldrandet privilegium – nemlig adgangen til lønindeholdelse. Lønindeholdelse vil sige, at man pålægger skyldnerens arbejdsgiver at tilbageholde en del af lønnen til dækning af det offentliges krav, nemlig med op til 20 procent af lønudbetalingen efter skat. Hvor lønindeholdelse tidligere kun kunne bruges for en snæver gruppe af offentlige tilgodehavender, står det nu til rådighed for en ganske vid kreds af offentlige krav, bl.a. stempelafgifter og gammel studiegæld.

Udvidet modregningsadgang

Også på en anden front har det offentlige gjort fremstød. Modregningsadgangen er blevet udvidet. Det tilskud fra den offentlige sygesikring, som udbetales til lægen som betaling for hans behandling af patienten, kan nu nægtes udbetalt og i stedet inkasseres som afdrag på lægens gæld til det offentlige. Det samme gælder for sygesikringstilskuddet til tandlæge og fysioterapeut samt for det tilskud, der udbetales til det apotek, hvor der købes tilskudsberet-

tiget medicin. Tandlægen, fysioterapeuten og apoteket må affinde sig med, at det offentlige kigger efter i skyldnerkartoteket, inden tilskuddet udbetales. Er der gamle gældsposter, kan der ske modregning.

Rammer de private kreditorer

De nye regler om nægtelse og fratagelse af autorisation stemmer ikke vel med det ellers hyldede princip om kreditorernes ligestilling. Hver fordel, som det offentlige lovgiver sig til over for skyldnerens pengepung, sker forståeligt nok på bekostning af de private kreditorer, der risikerer at stå tilbage med en skyldner, som måske ikke magter mere, fordi det offentlige allerede har presset citronen. De private kreditorer har jo ikke adgang til at fratage skyldneren hans erhvervsautorisation eller få foretaget lønindeholdelse hos skyldnerens eventuelle arbejdsgiver.

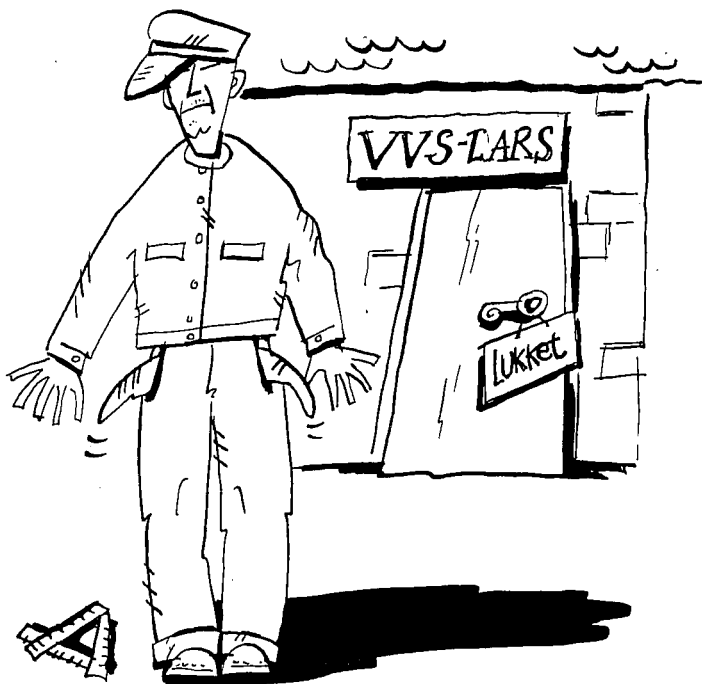
Betal eller luk butikken

Autorisationsnægtelse og autorisationsinddragelse er de hidtil mest probate tiltag fra det offentliges side for at få de gamle gældskroner i kassen. Det synes oplagt, at når man stiller skyldneren i udsigt, at han kan fratages sin erhvervstilladelse, hvis han ikke sørger for at betale sin gæld til det offentlige, så udsætter man ham i realiteten for en ret så kraftig pression, som han dårligt kan værges imod, hvis han vil drive sin forretning. Ved at rette skytset mod skyldnerens hele eksistensgrundlag har det offentlige vendt trumfen til egen fordel, fordi skyldneren da må formodes at sætte himmel og jord i bevægelse for at undgå den værst tænkelige følgevirkning, nemlig at han må ophøre med sin virksomhed.

De små næringsdrivendes kår

En vis pression mod en skyldner er på sin plads, såfremt man har vished for, at skyldneren i virkeligheden godt kan

betale, men blot ikke vil. Men man kan udmærket komme i tvivl om, hvorvidt det faktisk er situationen for de tusindvis af små næringsdrivende, som hænger fast i bundløs gæld til det offentlige. Flere undersøgelser af de små næringsdrivendes kår synes snarere at bekræfte det gamle mundheld om, at de arbejder dobbelt så meget for den halve løn. Fod under eget bord er ofte en dyrekøbt titel i dagens Danmark.

Det danske skatte- og afgiftstryk giver sammen med almindeligt indtjeningsfald i mange brancher en mere nuanceret forklaring på restancerne til det offentlige end simpel betalingsvægring. Ganske vist er det offentlige som kreditor i en udsat position. Krav på skatter og afgifter opstår jo automatisk, når erhvervsdriften pågår. Men det er til en

vis grad en selvskabt ulempe, som det offentlige har påført sig selv. Når skattesystemet pålægger de erhvervsdrivende at virke som pligtmæssige skatteopkrævere med hensyn til A-skatter og moms m.v., må det offentlige regne med et vist tab i forretningsgangen. VVS-manden kan komme til gå fallit, før han får afregnet statens penge.

Fred med det offentlige

Men lov er lov, og loven skal som bekendt holdes. Og den skænker altså de offentlige kreditorer et virksomt juridisk incassomiddel mod slemt forgældede næringsdrivende. Man må derfor tilråde skatteskyldnerne, at de lægger sig ekstra i selen for at holde fred med det offentlige for at undgå, at det offentlige begynder at rumstere med muligheden for at save den gren over, som den næringsdrivende sidder på. For så vidt virker loven efter hensigten, men det må siges at være en meget skrap kur, som det offentlige her har taget i anvendelse for at få styr på sine skattetilgodehavender.

Aktier og skat

Aktiekursernes bølgegang

Et gammelt ord siger, at hvis man vil tjene godt, så skal man købe aktier, men vil man sove godt, så skal man købe obligationer. Ser man på året 1992, er der megen sandhed i disse ord. De danske aktiekurser har været for kraftigt nedadgående, godt hjulpet på vej af diverse erhvervsskandaler, som har rystet markedet og fået mange investorer til at sælge ud af aktiebeholdningen i panik. Al økonomisk erfaring viser, at aktiekurserne har en skrappere bølgegang end obligationskurserne og kræver en søstærk mave hos investorerne i tider med politisk uro.

Hvad er en aktie?

Den menige investor, som vil prøve at spille med på aktiemarkedet, spekulerer næppe særligt dybt over, hvad en aktie egentligt er for et værdipapir. Han er mere optaget af gevinsten – giver det pågældende aktieselskab et godt udbytte, og er der udsigt til, at aktien vil stige i værdi, så den kan sælges med fortjeneste – ?

En aktie er et ejerbevis til et aktieselskab, et A/S. Aktien dokumenterer, at ejeren har købt en vis brøkdel af aktieselskabet og derfor er aktionær i selskabet. Hvis selskabets aktiekapital er på 500.000 kroner, fordelt i aktier lydende på hver 1.000 kroner, og investor Hansen har købt 50 aktier, så ejer han 10 procent af selskabet. Selskabet er den juridiske indramning omkring den virksomhed, som selskabet giver sig af med, det være sig produktionsvirksomhed eller handelsvirksomhed eller noget helt tredje. Anparter er på tilsvarende måde ejerandele i et anpartsselskab – et ApS. Ikke at forveksle med de typiske skibsanparter,

som har at gøre med ejerandele i et interessentskab (I/S) eller et kommanditselskab (K/S).

Obligationer er ikke ejerbeviser

Forskellen mellem aktier og obligationer ligger i, at obligationer slet ikke er ejerbeviser. Obligationer er *gældsbreve* – skylddokumenter, som udstedes til bekræftelse af, at en låntager skylder penge væk til en långiver. Også pantebreve i fast ejendom er gældsbreve, men gældsbreve med sikkerhed i form af pant i den faste ejendom. Den danske samfundsborger, som køber statsobligationer og derved er med til at låne penge til statskassen, har ingen anden sikkerhed end tilliden til, at statskassen er værd for pengene og evner at indfri obligationens pålydende ved udløbstid, og indtil da betaler de årlige renter til obligationsejeren.

Skattesystemet og aktionærerne

Beskatningen af aktier er blevet et stort kapitel i den danske skattelovgivning. Hele emnet om beskatning af køb og salg af aktier er behandlet i en særlig lov ved navn »Lov om beskatning ved afståelse af aktier m.v.«. Loven gælder også for anparter i et ApS. Beskatningen af det udbytte, som aktieselskabet kan udlodde til aktionærerne på grundlag af årets indtjening, behandles andetsteds i skattelovgivningen. Reglerne herom går i hovedtræk ud på, at udbytte af danske aktier beskattes med en endelig skat på 30 procent, hvis udbyttet ikke overstiger 30.600 kroner for 1992 og 31.700 kroner for 1993. Kommer udbyttet op over grænsen, er skatten af det overskydende på 45 procent.

Tre slags aktionærer

Skattelovgivningen har inddelt aktieejerne i tre klasser, som hver beskattes på sin egen særlige måde. Det har stor interesse for den enkelte aktionær at vide besked med disse

regler. For det første er de afgørende for, om en fortjeneste på en solgt aktie skal beskattes. For det andet har de betydning for, hvor stor en beskatning, der i givet fald skal finde sted. For det tredje er reglerne bestemmende for, om man kan få lov at trække et tab på sine aktier fra i sin øvrige indkomst.

Næringsdrivende i aktier

Den første klasse af aktionærer er de erhvervsdrivende, som handler med aktier. Hvis aktionæren har det som sin levevej at købe og sælge aktier, skal en fortjeneste på aktiesalget altid medregnes i den pågældendes skattemæssige indkomstopgørelse. Vekselerere og andre næringsdrivende i køb og salg af værdipapirer skal derfor altid medregne fortjenesten på aktierne, men kan til gengæld også fradrage et eventuelt tab. Det spiller ingen rolle for beskatningsspørgsmålet, hvor længe den pågældende har ejet aktierne, når det ligger fast, at aktierne hører til den pågældendes erhvervsmæssige varelager.

Hovedaktionærer

Den anden klasse af aktionærer, som skattelovgivningen interesserer sig for, er de såkaldte hovedaktionærer, med et teknisk udtryk også kaldet »værnsaktionærer«. Hovedaktionærer er karakteriseret af, at de ejer så mange aktier eller har så mange stemmer i aktieselskabet, at de har en betydelig indflydelse på selskabets forhold og ledelse.

En juridisk definition

Skattelovgivningen har forsøgt at opstille en egentlig juridisk definition på, hvem der er hovedaktionær og følgelig skal beskattes som sådan.

Begrebet hovedaktionær er ret så indviklet. Det skyldes, at en person kan være hovedaktionær i et selskab som følge af mange forhold. Hovedaktionær er man først og

fremmest, hvis man på noget tidspunkt inden for de seneste 5 år, før man afhænder sine aktier, har ejet 25 procent eller mere af aktierne i selskabet, eller hvis man har rådet over mere end 50 procent af stemmerne i selskabet.

Men dermed er det ikke gjort. Man kan nemlig også blive hovedaktionær i et selskab, hvis ens nærmeste familie er medejere til selskabet. Hvis Hansen ejer 20 procent af aktierne, skal han ikke tro sig i salveten, hvis hans ægtefælle også er med som medejer til selskabet med 5 procent af aktierne. Ægtefællens 5 procent henføres nemlig til Hansen, således at han skattemæssigt betragtes som hovedaktionær. Omvendt henregnes Hansens 20 procent også til fru Hansen, således at også hun betragtes som hovedaktionær. Ikke kun ægtefællens aktier regnes med. Det gør også de aktier, der måtte være ejet af aktionærens forældre og bedsteforældre, og aktier ejet af aktionærens børn og børnebørn og disses ægtefæller. I den forbindelse tæller stedbørn og adoptivbørn også med. Også aktier, som ejes af andre selskaber, hvori de nævnte personer har en såkaldt »bestemmende indflydelse«, vil blive talt med ved bedømmelsen af, om aktionæren er hovedaktionær eller ikke. Begrebet »bestemmende indflydelse« er ikke fastlagt ganske klart i den skattemæssige praksis. Almindeligvis går man ud fra det noget usikre mål, at bestemmende indflydelse foreligger, hvis der ejes så mange aktier i selskabet, at ejeren i praksis kan kontrollere selskabet. I små selskaber, hvor ejerkredsen sædvanligvis altid er tilstede, når der skal træffes beslutninger af nogen betydning, kan bestemmende indflydelse normalt kun antages at foreligge, hvis ejeren råder over mere end 50 procent af selskabets stemmemasse.

Hvordan beskattes hovedaktionæren?

Har den intellektuelle eksercits ført til den konklusion, at man er hovedaktionær i skattemæssig henseende, så med-

fører dette en ganske bestemt skattesituation. For hovedaktionæren gælder nemlig den regel, at hvis han afhænder sine aktier inden for de første 3 år efter erhvervelsestidspunktet, så vil han blive beskattet af den indvundne fortjeneste. Fortjenesten er kapitalindkomst. Sker afhændelsen efter 3 års ejertid, så skal fortjenesten beskattes som særlig indkomst med en fast procent på 50. Ved salg efter det tredje år får aktionæren dog nogle fradrag. Der gælder en skattefrihedsgrænse på 65.000 kroner, således at forstå, at hvis salgssummen ikke overstiger dette beløb, er salget helt skattefrit. Er afståelsessummen højere, skal hele afståelsessummen – ikke kun den del, der overstiger grænsen – medtages til beskatning. Skattefrihedsgrænsen kan kun anvendes én gang inden for en fire års periode.

Derudover får hovedaktionæren et fast fradrag i fortjenesten med 10 procent for hvert påbegyndt ejerår udover år 3 til og med det ottende ejerår. Hvis Hansens fortjeneste ved salg af aktierne er 500.000 kroner, når han sælger i det ottende besiddelsesår, skal han altså have 10 procent fradrag for år 4, 5, 6, 7 og 8, ialt 50 procent. Fortjenesten er dermed nede på 250.000 kroner. I denne fortjeneste gives der yderligere et beløbsmæssigt bundfradrag på 65.000 kroner (ikke at forveksle med skattefrihedsgrænsen på 65.000 kroner). Hansens skattepligtige fortjeneste udgør herefter 185.000 kroner, og denne fortjeneste beskattes derefter med særlig indkomstskat med 50 procent. Skatten beløber sig dermed til 92.500 kroner.

Hvis afståelsen giver tab

Nu er det jo ingenlunde givet, at Hansen kan slippe af med sine aktier med fortjeneste. Det kan være, at han må sælge dem med tab. Modstykket til skattepligten af fortjenesten er, at han har mulighed for som hovedaktionær at trække tabet fra, hvis han må sælge aktierne til under deres anskaffelsessum. Fradragsret fordrer blot, at han har ejet

aktierne i mindst 3 år. Hvis Hansen ikke kan vente så længe og må sælge aktierne med tab inden da, kan tabet dog i en vis begrænset udstrækning også give skattefradrag – nemlig i fortjenester, som Hansen måtte have opnået ved afhændelse af andre aktier, som han har ejet mindre end 3 år. Er der ikke sådanne fortjenester, som tabet kan udlignes i, er det derfor mest tilrådeligt for en hovedaktionær i et skrantende selskab at holde fast på sine aktier i de samfulde 3 år, før de sælges videre med tab. Tabet kan da trækkes fra, først i en eventuel særlig indkomst, og dernæst videre i den almindelige skattepligtige indkomst, indtil tabet er brugt op. Kan tabet ikke rummes i disse indkomster, fordi Hansens indtægter har været særligt beskedne i det pågældende skatteår, kan det uudnyttede tab fremføres til fradrag i de næstfølgende 5 indkomstår. Tabet skal dog i første runde søges brugt hos Hansens ægtefælle til fradrag i hendes indkomst, hvis dette kan lade sig gøre.

Det er i øvrigt sådan, at overdragelse af hovedaktionæraktier fra den ene ægtefælle til den anden ikke medfører skat af fortjenesten eller fradrag for tab. Den ægtefælle, som modtager aktierne, overtager til gengæld overdragere's skattestilling i forhold til aktierne og vil derfor blive beskattet i overensstemmelse hermed ved et senere salg af aktierne til en trediepart.

Søskende tæller ikke med i hovedaktionærbegrebet

Hvad man ikke bør overse ved de komplekse skatteregler om hovedaktionærer er, at søskende ikke regnes med i billedet. Hvis 5 brødre hver ejer 20 procent af aktierne i et familieaktieselskab, er ingen af dem hovedaktionærer. Søskendes aktiebesiddelse lægges ikke sammen ved bedømmelsen af den skattemæssige status. Det har betydning, fordi den skattemæssige situation for almindelige aktionærer er mere skånsom end for hovedaktionærer. I 1991 var der politiske rumlerier fremme om at lave om på

hovedaktionærbegrebet. Man talte om at sænke 25 procent grænsen til 10 procent. Disse ideer blev aldrig ført ud i livet. Var de blevet det, ville mange menneskers møjsommelige og velgennemtænkte økonomiske planlægning have lidt ubodelig skade, idet mange aktieejere netop har indrettet deres forhold i tillid til de bestående skatteregler om aktiebesiddelse. Levereglen med at lade være med at give skattelove tilbagevirkende kraft har i Danmark et indhold, som desværre ikke altid friholder borgerne fra at mærke de ubekvemme dønninger af skattepolitikernes »hovsa-lovgivning«.

De almindelige aktionærer

Den tredje og sidste klasse af aktionærer er de »almindelige aktionærer«, også kaldet mindretalsaktionærer eller minoritetsaktionærer. Dem er der ikke de store juridiske problemer med at udpege. De almindelige aktionærer er nemlig alle dem, som *ikke* er næringsdrivende med køb og salg af aktier og som heller *ikke* falder ind under hovedaktionærbegrebet. De tusindvis af jævne mennesker i Danmark, som op gennem 80'erne begyndte at sætte deres sparepenge i almindelige børsnoterede aktier i banker og industrivirksomheder, er almindelige aktionærer.

Beskatning af almindelige aktionærer

Skattereglerne for de almindelige aktionærer er et udmærket eksempel på fornuftig skattelovgivning. Reglernes enkelhed har en god del af æren for, at almindelige småsparere i det seneste årti har interesseret sig for at købe aktier.

Reglerne går ud på, at den almindelige aktionær skattefrit kan afhænde sine aktier, når han har ejet dem i 3 år. Det eneste, som aktionæren behøver at bekymre sig om, er at holde øje med kalenderen. Når 3 års dagen er rundet, kan aktierne sælges. Sker det med fortjeneste, er fortjene-

sten skattefri. Sker det med tab, kan tabet ikke trækkes fra noget sted i den øvrige indkomst.

Sælges aktierne inden de 3 år er gået, skal aktionæren til gengæld betale skat af fortjenesten. Hvis Hansen købte aktier for 10.000 kroner og i det andet ejerår sælger aktierne for 25.000 kroner, har han tjent 15.000 kroner. Denne fortjeneste skal henregnes til kapitalindkomsten og beskattes som sådan, d.v.s. med ca. 59 procent. Hvis salget sker med tab, kan tabet i et vist begrænset omfang trækkes fra. Det kan nemlig trækkes fra i fortjeneste på aktier, som Hansen har opnået ved afhændelse af aktier, som han har ejet i mindre end 3 år, herunder hovedaktionæraktier.

En lovlig fidus

Skattepligten af kursgevinster og fradragsretten for tab på aktier ejet mindre end 3 år skænker et lille skatteknib til den tænksomme aktieinvestor. Vi tænker os, at Hansen har aktier i to forskellige aktieselskaber. Begge aktieposter blev købt for 2 år siden. Det ene selskab har haft god fremgang, og Hansen vil kunne stryge en kursgevinst på 10.000 kroner, hvis han sælger aktierne i dag. Det andet

selskab har haft nedtur, og Hansen vil tabe 10.000 kroner på sin investering, hvis han sælger aktierne. Der er imidlertid grund til at tro, at den dårlige aktie vil komme op igen, fordi selskabet på det seneste har haft held til at vende den dårlige udvikling. Hansen vil derfor helst beholde aktien og vente på bedre tider. Han vil imidlertid også gerne sælge de gode aktier og tage sin fortjeneste hjem. Men han ved, at salget af de gode aktier vil udløse en regning fra skattevæsenet, fordi han kun har haft dem i 2 år.

Det Hansen nu bør gøre er følgende. Han sælger begge aktieposter. Det skænker ham med det samme en skattepligtig gevinst på de gode aktier. Det bør han ikke bekymre sig om, for gevinsten kan udlignes af tabet på de dårlige aktier. Så vidt så godt. Nu ønskede Hansen jo egentligt at beholde de dårlige aktier. Han genkøber derfor en tilsvarende portion aktier i det pågældende selskab. Men – og det er vigtigt – han skal ikke foretage genkøbet den samme dag, som han solgte. Han skal vente en uges tid, således at skattevæsenet ikke kan komme og sige, at salget og genkøbet af disse aktier reelt ophæver hinanden, sådan at Hansen slet ikke har lidt noget økonomisk tab på salget. Ved at udskyde genkøbet en uges tid, opnås det, at genkøbet sker efter den nye aktiekurs på børsen. Det kan være godt eller skidt. Men det er skattemæssigt vigtigt, at der i det mindste har været en virkelig risiko for, at prisen på den pågældende aktie har kunnet bevæge sig i venteperioden. Det er tilfældet, hvis den pågældende aktie handles på helt normal vis på børsen. At kursen på aktien tilfældigvis ikke flytter sig nævneværdigt, er uden skattemæssig betydning, blot prisdannelsen har været fri.

Ved denne transaktion har Hansen opnået at friholde gevinsten på de gode aktier for skat, og han ejer stadigvæk den post af de dårlige, som han har tiltro til vil rette sig i fremtiden.

Også for andet end aktier

De omtalte skatteregler for aktier gælder også for anparter i anpartselskaber, andelsbeviser i andelsselskaber, indskudsbeviser i investeringsforeninger, fondsaktier (aktier, som aktieselskabet vederlagsfrit giver til aktionæren i forhold til hans bestående aktiebeholdning i selskabet), tegningsretter til aktier samt visse konvertible obligationer (gældsbreve, der kan omdannes til aktier).

Søg råd

For almindelige aktionærer opstår der i reglen ikke de store hovedbrud om den skattemæssige situation. Alligevel er det vigtigt, at aktionæren tænker sig ordentlig om, inden der træffes dispositioner, som kan have skattemæssig betydning. Almindelig forsigtighed tilsiger, at den kloge aktionær, som vil undgå at gøre livet surt for sig selv, bør indhente råd og vejledning hos skattevæsenet eller hos advokat og revisor, før der træffes vidtgående beslutninger over en større aktiepost, hvad enten aktionæren er hovedaktionær eller almindelig aktionær. Er der tale om en hovedaktionær med en nødlidende aktiepost, er det bedst at holde pinen ud i de 3 år og derved sikre sig et skattefradrag. Er der tale om en almindelig aktionær, kan det være klogest at sælge, før de 3 år er gået for derved at sikre en fradragsmulighed i forhold til gevinsten på andre aktier med en gunstigere kursudvikling.

Også i forhold til selskabet selv kan der være behov for saglig rådgivning, navnlig hvis der er tale om et familieaktieselskab eller et familieanpartsselskab, hvor man ønsker at påbegynde et generationsskifte. Det er en bedre forretning at forebygge en skattemæssig hovedpine ved at bruge penge på en god og dækkende rådgivning frem for at strande i et skatteproblem, som ene og alene skyldes mangel på omtanke.

Spekulation

– et skattebegreb og en historie om tinsoldater

Spekulation i dagligdagen

I dagligdagens almindelige debatsprog hører man ofte ordet »spekulation«. Det bliver flittigt brugt i aviser og TV som udtryk for visse odiose transaktioner, der på ublu vis tilsigter at profitere på skattekassen eller andre menneskers pengepung. Det er ikke særligt agtværdigt at få titel af spekulant, hvad enten spekulationerne drejer sig om boliger eller skattekroner. Sjældnere, men dog ikke uset, ses udtrykket »skattespekulation« anvendt med kritisk adresse til skattevæsenet som beskrivelse af skattevæsenets undertiden kunstfærdige lovforklaringer med sigte på at få skattekroneerne ud af borgernes lommer eller beholde dem i skattevæsenets kasse.

Spekulation er et skattejuridisk begreb

Det er ikke almindeligt kendt uden for juristers og skattekyndiges kreds, at begrebet spekulation faktisk er et ganske særligt juridisk begreb inden for skatteretten. Det skatteretlige spekulationsbegreb har ikke noget at gøre med lyssky aktiviteter eller smarte forsøg på at unddrage skattekassen dens retmæssige medlemsbidrag.

Spekulation er en lovmæssig indkomstkilde

Spekulationsbegrebet har sin grund i den gamle statskattelov fra 1922, en lov, der stadig danner ramme om store

dele af den danske skattelovgivning. Efter den gamle lov er det nemlig sådan, at man til skattepligtig indkomst også henregner indtægter, som hidrører fra salg af ejendele, når der er tale om salg foretaget i »spekulationsøjemed«. Foreligger der et spekulationsøjemed, så skal den derved indvundne fortjeneste medtages i indkomsten, ligesom også et eventuelt tab kan fradrages i denne.

Spekulationsbegrebet

Loven ofrer ikke mange ord på at forklare, hvad der nærmere skal forstås ved et spekulationsøjemed. Men spekulationsbegrebet har været fremme talrige gange i skattepraksis og i retssager for de danske domstole.

Spekulation er der tale om, når en person erhverver sig et aktiv – f.eks. en veteranbil, en diamant, en guldbarre, en frimærkesamling, en kunstgenstand m.v. – alt i den særlige *hensigt* at opnå en fortjeneste ved et senere videre salg.

Det karakteristiske træk ved spekulation er netop, at man køber et eller andet formuegode med et gevinstmotiv for øje. Man køber aktivet med henblik på at indvinde en fortjeneste ved et senere videresalg til en højere pris.

Hvis hensigten om at opnå en fortjeneste ved videre salget ikke var til stede i køberens bevidsthed på det tidspunkt, da han købte aktivet, kan der ikke blive tale om spekulationsbeskatning. Den, der køber en veteranbil, fordi han er optaget af gamle biler, er ikke spekulant, selvom han senere sælger bilen med en betydelig fortjeneste. Omvendt må det også antages, at en spekulationshensigt kan fordampe, hvis køberen – skønt han købte med tanke på fortjeneste – senere skifter mening med hensyn til veteranbilen og f.eks. skænker den til et teknisk museum eller til en god ven.

Det er indlysende, at skattevæsenet navnlig vil vise interesse for at efterprøve spekulationsspørgsmålet, når

bilen går til den gode ven. Den gode ven kan jo dårligt siges at have modtaget gaven i det øjemed at opnå en gevinst ved videresalg. Som udgangspunkt kan han altså ikke rammes af spekulationsbeskatning (hvorimod han naturligvis ikke slipper for at betale skat som følge af modtagelsen af gaven). Han kan sælge veteranbilen skattefrit. Det vil være meget svært for skattevæsenet at opda-ge, om den gode ven deler fortjenesten i porten med den ædle giver. Hvis de gode venner er fortrolige med speku-lationsspørgsmålet, er der her lagt op til en omgåelsesmu-lighed. Beviskravene til opgivelse af en oprindelig speku-lationshensigt vil derfor kalde på gavegiverens forklarings-evner, hvis det viser sig, at den gode ven har solgt bilen med en habil fortjeneste kort tid efter modtagelsen.

Behøver gevinstmotivet at være dominerende?

Nu siger det sig selv, at der kan være mange motiver hos en køber til at anskaffe et eller andet formuegode. Køberen af veteranbilen kan både være interesseret i at restaurere bilen og køre i den, og han kan på samme tid være optaget af at opnå en mulig fortjeneste ved salg af bilen, når en ivrig Liebhaber dukker op. Den ene hensigt udelukker ikke den anden.

Fra et juridisk synspunkt kan man rejse det spørgsmål, om ejeren kun kan rammes af spekulationsbeskatning, hvis det lader sig påvise, at formålet med købet ene og alene var udsigten til en fremtidig gevinst. Eller er det nok, at gevinsten blot stod som det overvejende motiv? Eller som et mindre bimotoiv?

Spørgsmålet har været fremme i retspraksis flere gange. Det ligger fast, at det er nok til at medføre spekulationsbe-skatning, at gevinstmotivet ikke har været uvæsentligt ved erhvervelsen af det pågældende aktiv. Blot køberen ved købet har haft en begrundet forventning om, at aktivet kunne sælges videre med fortjeneste, og denne forvent-

ning har haft en vis grad af medindflydelse på beslutningen om købet – så kan der foreligge spekulation i skattemæssig forstand.

Bevisproblemet ved spekulation

Nu kan motiver jo ikke måles med samme nøjagtighed som vægt og temperatur. Derfor er bevisførelsen i spekulationssager ofte meget vanskelig. Kernepunktet er jo af ren psykologisk beskaffenhed. Skattevæsenet har bevisbyrden for at skulle påvise, at vedkommende person købte aktivet med større eller mindre hensigt om at tjene penge på et senere videresalg. Hvis den pågældende ikke vil indrømme det, må man se på, hvad det er for et aktiv, som det drejer sig om. Nogle aktiver er mere spekulationsegne end andre. Edelmetalbarrer og diamanter, som er forseglet i certificerede plastichylstre, er i almindelighed tænkt som investeringsobjekter og ikke til brug som smykker. Veteranbiler, kunstgenstande og sølvbestik har derimod en konkret brugsanvendelse, som gør det langt sværere at forbinde en spekulationshensigt med dem.

Hele dette bevisproblem må løses efter de sædvanlige spilleregler for bevisførelse ved domstolene. Til syvende og sidst er det dommernes frie vurdering af alle de forhold, der er kommet frem under retssagen, som er udslagsgivende for, om retten mener, at der foreligger spekulation eller ikke. Det er meget afgørende for skatteyderen, om retten når til det ene eller det andet. Er der tjent penge på videresalget, vil gevinsten blive beskattet. Er der lidt tab på videresalget, kan skatteyderen have interesse i at hævde, at han er spekulant, idet han i bekræftende fald da får lov at trække tabet fra som et skattefradrag.

Hvilke aktiver kan der spekuleres med?

Kredsen af de formuegoder, som der kan spekuleres med i skattemæssig forstand, er mindre nu om stunder, end den

var for år tilbage. Det skyldes en række ændringer i lovgivningen, som har flyttet diverse aktiver ud af spekulationsbeskatningens område.

En meget stor del af de retssager, der gennem årene har kørt om spekulation, har drejet sig om fast ejendom. Købte ejeren grunden for at tjene penge ved et videresalg, eller havde han planer om at bebygge grunden med en bolig til sig selv? Disse sager er stadigvæk nyttige som juridisk kildemateriale til belysning af spekulationsbegrebet, men fast ejendom er – i hvert fald fra et skatteretligt synspunkt – ikke længere genstand for spekulation. I 1982 indførte man nemlig en særlig lov om beskatning af fortjeneste ved afståelse af fast ejendom, som nu rummer skattereglerne for privates salg af fast ejendom. Familien Hansen kan skattefrit sælge parcelhuset eller ejerlejligheden, blot man har haft bolig på stedet.

Velegnede emner for spekulation så som obligationer, pantebreve og aktier er på samme måde blevet underkastet særlove, som løser skatteproblemerne, således at der juridisk set heller ikke længere kan spekuleres i sådanne papirer. Det betyder ikke, at fortjenester på sådanne værdipapirer er skattefrie. Det betyder blot, at det skatteretlige spekulationsbegreb ikke kommer ind i billedet for disse papirers vedkommende. Præmieobligationer udgør en

undtagelse. De kan fortsat rammes af spekulationsbeskatning, hvis de må anses for købt i spekulationsøjemed.

Tilbage for spekulationsbegrebet bliver sager om ædelmetaller, ædelstene, antikviteter, sjældne genstande, liebhavereffekter, malerier og skulpturer og andre kunstgenstande, samlinger af frimærker, mønter, bøger og lign. Spekulation er også mulig for så vidt angår immaterielle rettigheder (patentrettigheder, forfatterrettigheder, komponistrettigheder og andre kunstnerrettigheder m.m.), rettigheder vedr. erhvervslejekontrakter og forpagtningskontrakter. Det må også antages, at gevinster opnået på visse terminsforretninger og visse finansielle instrumenter efter omstændighederne vil kunne falde ind under spekulationsbeskatningen, når disse kontraktstyper falder uden for den danske kursgevinstlov. Som nævnt kan også videresalgsgvinster på præmieobligationer underkastes beskatning efter spekulationsreglen.

Ikke kun ved salg

Den fortjeneste, som der kan blive tale om at beskatte, eller det tab, som der kan blive tale om at fradrage, vil typisk opstå i forbindelse med et salg af spekulationsobjektet. Men fortjenesten kan også indvindes på anden måde end ved salg, f.eks. hvis veteranbilen stjæles, og ejeren modtager erstatning fra bilens forsikringsselskab. Man undgår heller ikke spekulationsbeskatning ved at bytte tingen bort eller modtage betaling i naturalgoder eller lignende. Om fortjenesten med det samme kommer til udtryk i klingende mønt, eller om den maskerer sig bag en anden transaktion end et regulært kontantsalg, er ikke afgørende i skattemæssig henseende. Hvis veteranbilen bortskænkes som gave eller som arvefor-skud, og det ikke kan godtages, at giverens oprindelige spekulationshensigt er opgivet, vil beskatning også kunne indtræde ved bortgivelsen. Man må da vurdere, hvad bilen var værd på bortgivelsestidspunktet.

Spekulation og næring

Det kan i visse tilfælde være svært at drage en klar grænse mellem egentlig erhvervsvirksomhed og spekulation. Hvis man har det som sin hele eller delvise levevej at handle med veteranbiler, skal der selvsagt betales skat af enhver videresalgsfortjeneste. Den solgte bil hører jo i så fald til virksomhedens varelager på samme måde, som købmandens sæbepulver og kartofler er en del af købmandens varelager. Hvis der helt undtagelsesvist er tale om, at en bestemt bil er indkøbt af veteranbilhandleren til brug for ham selv, vil denne kunne holdes uden for virksomhedsbeskatningen. I så fald kan man regne med, at skattevæsenet ikke i stedet kan bringe spekulationsbeskatningen ind i billedet.

Det er et fællestræk ved næringsvirksomhed og spekulation, at der i begge tilfælde sigtes på at tjene penge. Næringsvirksomheden har karakter af en fastere og længevarende aktivitet, mens spekulation i reglen er en enkeltstående foreteelse. Det er klart, at der kan være glidende overgange her. Sælger Hansen sit antikke kukur, skal han ikke beskattes. Har han købt kukuret med tanke på at sælge det med gevinst, er der tale om spekulation, og Hansen må betale skat af gevinsten. Begynder Hansen ligefrem at handle med antikke kukure, kan hans udfoldelser tage karakter af næringsvirksomhed, sådan at han må betale skat af indtjeningen i lighed med enhver anden forretningsdrivende.

Historien om tinsoldaterne

En skatteafgørelse fra nyere tid giver en udmærket illustration af det skatteretlige spekulationsbegreb. Sagen drejede sig om en skatteyder, som havde købt en samling tinfigurer fra 1937. Samlingen var på 225 figurer og havde kostet 15.000 kroner. Skatteyderen havde siden sine drengeår været en ivrig samler af tinsoldater. Han var ejer af landets

største samling af tinsoldater på ca. 7.000 stk. Han havde desuden landets trediestørste samling af bliklegetøjskøretøjer.

Hans nys erhvervede tinsoldater havde været omtalt i aviser og TV. Det havde fremkaldt en række tilbud fra samlere i flere lande. Også British Museum i England havde vist interesse for at købe tinsoldaterne. Det engelske tilbud var så flot, at skatteyderen besluttede sig for at sælge samlingen til museet.

Måske havde tinsoldatsamleren fået et godt råd fra en skattekyndig, for han tøvede nemlig en kende og spurgte først skattevæsenet, hvordan man så på sagen. Kunne han sælge de senest indkøbte tinsoldater uden at betale skat af fortjenesten?

De lokale skattemyndigheder mente, at han måtte betale skat. Der var tale om spekulation, sagde man. Fra nogle avisartikler var skattevæsenet blevet bekendt med, at skatteyderen udmærket var klar over samlingens høje værdi, da han købte den, og at han måske hele tiden havde haft en overvejelse om salg.

Den anskuelse huede ikke skatteyderen. Han indbragte nu spørgsmålet for Ligningsrådet. Ligningsrådet havde et mere afdæmpet syn på skattespørgsmålet. Rådet fandt, at han kunne sælge samlingen skattefrit. Det var ikke tilstrækkeligt godtgjort, sagde rådet, at skatteyderen havde købt samlingen med videresalgshensigt for øje for at opnå en fortjeneste. Rådet lagde vægt på, at han havde været samler i ca. 50 år, og at tinsoldater i øvrigt ikke var noget sædvanligt spekulationsobjekt. Skatteyderen havde heller ikke tidligere ernæret sig ved salg af tinsoldater, og han var ikke tidligere blevet spekulationsbeskattet. Rådet mente heller ikke, at der var bevis for, at han allerede ved købet var klar over de meget store muligheder for fortjeneste. Tinsoldaterne kunne derfor sælges skattefrit til det interesserede museum.

Fornuftig afgørelse

Bortset fra, at Ligningsrådets afgørelse fra et skattejuridisk synspunkt forekommer helt korrekt, ligger der også en betydelig grad af sund fornuft bag afgørelsen. Hvis udfaldet var blevet det modsatte, ville porten være slået op for en stribe af skattesager om menige borgeres køb og salg af genstande, som de nærer en personlig samlerinteresse for. Med den handel, der formidles gennem dagligdagens brugtmarkedsaviser, ville skattevæsenet få nok at gøre, hvis man skulle granske den enkelte skatteborgers sjæleliv for at finde ud af, om den pågældende var ude på at tjene penge ved en spekulationsforretning eller ikke.

Set fra et rent købmandssynspunkt kan man nære en vis ængstelse for, at en overdreven nidkærhed på skatteområdet for at opspore nogle forholdsvis beskedne skattebeløb på spekulationsforetagender i virkeligheden koster samfundet flere penge til administration, end sagen indbringer. Ligningsrådets afgørelse er udtryk for, at der ikke skal spekuleres i spekulationsbegrebet.

Skattetænkning, skatteunddragelse

og »5. september-flygtninge«

Sort arbejde

Med et stigende skattetryk følger også en stigende interesse hos skatteyderne for at finde veje til at nedbringe skatten. I gamle dage kunne Kongens skatteopkrævere risikere at blive ombragt af vrede bønder, som var inderligt trætte af at poste penge i Kongens kiste. I dagens Danmark ytrer den menige utilfredshed med skattesystemet sig på anden vis, nemlig som sort arbejde og flittige spekulationer om, hvorledes man kan komme uden om skatterne. Det er i sagens natur ikke let at måle omfanget af sort arbejde, men det må formodes, at der er tale om betydelige mængder varer og tjenesteydelser, som udveksles uden om det officielle økonomiske system. Fra sagkundskabens side er det blevet skønnet, at den danske undergrundsøkonomi i 1991 havde en omsætning i størrelsesordenen 30 milliarder kroner.

De ærlige byttehandler

I en vis forstand er sort arbejde et stille folkeligt oprør mod de offentlige kassers forslugenhed. Ude på landet mødes bondemanden med smeden over en kop kaffe. Smeden sætter en ny sko på bondemandens hest. Bondemanden har en kasse friske æg med til smeden. Den slags transaktioner udmønter sig aldrig i en moms faktura eller lignende, og skattevæsenet får aldrig at høre om sagen. En ærlig

byttehandel mellem to sindige folk er udtryk for sund folkelig kultur og gensidig hjælpsomhed. Men efter det gældende skattesystem er der tale om skattesnyd. Bonde- manden og smeden er kriminelle og kan straffes for deres misgerning, såfremt udåden kommer for dagens lys.

De positive virkninger

Sort arbejde har både gode og dårlige virkninger for samfundet. Det er godt, at mennesker i deres indbyrdes samkvem kan drage fordel af hinandens kunnen og formåen uden indblanding fra myndighedernes side. Sort arbejde er ofte arbejde, der ellers ikke ville blive udført på grund af skatte- trykket og lovbureaukratiet. Den friluftsglade pensionist, der holder lægens have, bryder sig ikke om at få beskåret sin pension eller betale dyr skat af de sorte penge, som lægen og han er blevet enige om. Ingen af parterne vil rodes ind i noget med ATP, AUD, kildeskat og arbejdsgiverforsikring. Så de ordner deres indbyrdes forhold i det private. De sorte penge skaber mulighed for et større forbrug hos pensionisten, hvilket i andet led bidrager til at skabe indkomster hos trediemand og dermed mere skat til skattekas- sen.

De negative virkninger

På den negative side må noteres, at sort arbejde betyder, at respekten for lovene er for nedadgående. Jo flere aktivi- teter, der flytter over i den sorte økonomi, desto tungere bliver i princippet skattetrykket i den officielle økonomi – i princippet, for det er vanskeligt at vide, om den sorte økonomi forplanter så kraftig en indkomstdannelse i den officielle økonomi, at den ligefrem skaber en gunstig af- ledningseffekt for skattekas- sen.

Sort arbejde betyder, at nogle går fri for en skat, som andre ikke går fri for. Den skattepligtige maler må betale skat af de penge, som den »sorte« maler stopper i lommen. Det gør det svært at konkurrere.

Skattesystemet medfører ressourcospild

Det må erkendes, at et skattesystem, som lider under en så udbredt mangel på respekt og billigelse fra skatteborgernes side, at der ikke længere knytter sig nogen sikker moralsk fordømmelse til sort arbejde og småsnyderi, har behov for en kraftig ansigtsløftning. Når skatteyderne ikke længere tror på systemet og anerkender det som rimeligt og retfærdigt, bliver beskatningen et nødvendigt onde, som man kun nødtvungent bøjer sig for.

Det sætter gang i allehånde spekulationer om, hvordan man kan undgå at betale mere i skat end højest nødvendigt. Det skaber et blomstrende marked for skatteprojekter i alt fra skibe til El-transformatorstationer – projekter, som skyder frem på den kunstige næringsbund, som er fremavlet af skattesystemet. Borgerne vantrives i et dårligt skattesystem, men skattetænkningen får gode vækstvilkår. Dette virker i sig selv negativt, fordi værdifulde menneskelige intelligensressourcer derved forbruges på gold skatteplanlægning og skattejuristeri frem for på gavnlige og nyttige samfundsopgaver. Det bør ikke glemmes, at skattesystemet er et menneskeskabt regelværk. Der er intet som helst produktivt ved, at dette regelværk er blevet så indviklet og uoverskueligt, at en stor del af samfundets uddannelseskræfter må anvendes til at uddanne begavede mennesker til at forstå og administrere dette system. Der er tale om ren intellektuel selvbefrugtning. Vi vikler os ind i et juridisk garnværk og bruger derefter lange stunder og mange penge på at vikle os ud igen. Det kan for en udvortes betragtning tage sig godt ud for beskæftigelsen og aktiviteten i samfundet. Men til syvende og sidst er der tale om et stort spild af evner og papir.

Hvad er skattetænkning?

I hverdagens debat svirrer det med udtryk som »skattetænkning«, »skatteplanlægning«, »skattespekulation«,

»skatteudnyttelse« »skatteunddragelse« og meget mere. Mange af disse avisudtryk bruges i flæng uden nogen fastlagt betydning. Man kan sige, at skattetænkning og skatteplanlægning betegner enhver form for adfærd fra borgernes side, som går ud på at mindske skattebelastningen. Der er ikke tale om ulovlige aktiviteter. Den omstændighed, at en økonomisk disposition helt eller delvist har skattemæssigt sigte, gør ikke dispositionen ugyldig i skattemæssig henseende – det fastslog Højesteret i en sag i 1975. Når mange danskere indbetaler penge på deres kapitalpensionskonto, kan man trygt regne med, at tilskynnelsen for en væsentlig del beror på det dermed forbundne skattefradrag. Men det fratager dem selvfølgelig ikke fradragsretten.

Skatteunddragelse

Den kunstfærdige skattetænkning bliver derimod til skatteunddragelse, hvis sagen er den, at den foretagne disposition er i strid med skattelovgivningen. Hvis skatteyderen tilmed ikke kan fremkomme med en troværdig forklaring på, hvorfor han foretog den pågældende disposition, kan der efter omstændighederne også blive tale om strafansvar for skattesvig. I så tilfælde har skatteyderen jo forsøgt at føre skattemyndighederne bag lyset for derved at opnå en skattefordel.

En vanskelig bedømmelse

I mangfoldige tilfælde kan det være særdeles vanskeligt at bedømme, om de dispositioner, som skatteyderen har truffet, er udtryk for virkelige forretningsmæssige forhold eller blot er papirkulisser, der er fabrikeret med det formål at påvirke skatten i nedadgående retning. Hvis bedømmelsen munder ud i, at der er tale om et proforma-arrangement, som ikke dækker over noget virkeligt, skal skattevæsenet ikke acceptere dette. Hvis det påståede lån og de

dertil knyttede rentebetalingen mellem to sammensvorne skatteydere viser sig at være uden reelt indhold, fordi der slet ikke er ydet noget lån, vil der ikke blive givet skattefradrag for renterne.

Omgåelse

Begrebet »omgåelse« er mere diffust. Ved omgåelse forstår man sædvanligvis, at man tilrettelægger sine forhold sådan, at man kommer uden om en generende lovregel og derved opnår en fordel, som lovreglen ellers spærrede vejen for. Hvis en udenlandsk rigmand ikke kan få tilladelse til at købe en fast ejendom i Danmark, kan han måske i stedet leje den for 200 år. Et langtløbende lejeforhold skænker på mange måder de samme glæder som et egentligt ejerskab. I lovgivningen om udlændinges ret til at erhverve fast ejendom i Danmark er der taget højde for sådanne omgåelsesforsøg. Men det er der ikke i skattelovgivningen (bortset fra den i kapitel 3 omtalte omgåelsesregel i arveafgiftslovens § 5).

Der er gode grunde til, at skattelovgivningen ikke indeholder nogen almindelig omgåelsesregel. Omgåelsesregler falder ikke i god tråd med hensynet til borgernes retssikkerhed. Retssikkerhed betyder blandt andet, at den menige borger på forhånd kan finde ud af, hvad loven går ud på. Skattelovgivningen skal ligesom straffelovgivningen være klar og tydelig og ikke fyldt med tågede forbehold og lumske snubletråde.

Grundloven beskytter mod vilkårlig beskatning

I den danske grundlovs § 43 står der at læse at »ingen skat kan pålægges, forandres eller ophæves uden ved lov«. Denne bestemmelse er udtryk for, at det ikke skal overlades til skiftende regeringer og ministre af vekslende skattepolitisk temperament at finde på lønsomme områder for skatteopkrævningen. Enhver beskatning skal have *hjem-*

mel – juridisk grundlag – i en lov vedtaget af det danske folketing. Grundlovens bestemmelse er et værn for borgerne mod en vilkårlig beskatning. Dette vigtige princip var just baggrunden for den debat, der udspandt sig i 1992 om gebyrerne på kørekort, pas og nummerplader. Hvis gebyrerne var større end nødvendigt til at dække statens omkostninger, kunne man jo sige, at det for meget opkrævede i virkeligheden var udtryk for en skjult skat. Og hvor fandtes nu den skattelov, der gav lovhjemmel til det?

En generalklausul i skattelovgivningen

Fra tid til anden har der været fortalere for at indføre en såkaldt generalklausul i skattelovgivningen for derved at ramme lovlig, men »politisk uønskværdig« skattetænkning. En generalklausul er i hovedtræk det samme som en omgængelsesklausul. Tanken er den, at der skal kunne ske beskatning, selvom skattelovgivningen ikke indeholder en klar hjemmel for beskatningen. En generalklausul kunne f.eks. have følgende udseende:

»Skatteministeren kan bestemme, at der skal betales skat af en given indkomst, som ikke ellers er beskatningspligtig i skattelovgivningen, såfremt den pågældende indkomst efter en samlet bedømmelse findes at burde medføre beskatning«.

Med en sådan bestemmelse i hånden ville det være umuligt for skatteborgerne at klarlægge deres skattesituation. Uvisheden ville brede sig. I virkeligheden ville store dele af skattelovgivningen være gjort helt overflødig. Det tjener jo ikke noget formål at fastlægge en klar grænse mellem skattepligt og skattefrihed, hvis skattemyndighederne med en generalklausul i hånden efter eget forogdtbefindende alligevel kan flytte grænsen og beskatte en ellers skattefri indtægt.

Skatteflugt

En af de smutveje, som gennem en årrække stod åben for skatteplagede danskere, var fraflytning til udlandet. Hvis man var ejer af en post aktier, som nu var kommet i høj kurs, kunne man forlade Danmark og dernæst sælge aktierne uden at betale skat til den danske statskasse af en ellers skattepligtig kursgevinst. Den samme mulighed stod åben for andre formueværdier end aktier, f.eks. obligationer og pantebreve. Også indestående på skattebegunstigede pensionsordninger kunne forskånes for tillægsskat ved ophævelse i utide, hvis skatteborgeren blot sørgede for at flytte bort fra den danske skattepligt, før han ophævede sin pensionsordning.

Det lavede folketinget om på med den såkaldte skatteflugtspakke i 1987. Grundtanken bag skatteflugtsreglerne er, at indtægter, der er optjent i Danmark, også skal beskattes her i landet. Det er dog værd at understrege, at skatteflugtsreglerne gælder både for folk, der flytter til udlandet af skattemæssige grunde, og folk, der gør det af helt andre grunde, f.eks. af helbredsmæssige eller familiemæssige grunde. Enhver person med formue, der overvejer at emigrere til udlandet, bør derfor i egen interesse rådføre sig med en skattekyndig, før beslutningen føres ud i livet. Ellers kan skatten risikere at komme som en ubehagelig afskedshilsen fra det danske skattevæsen.

De kommunale skatteoaser

I den internationale skatteret taler man gerne om »skatteoaser« og »skattelylande«. Herved forstås lande, hvor skatten er særlig skånsom, og hvor der måske slet ikke betales skat af indkomst og formue. Sådanne steder har en naturlig tiltrækningskraft for velhavere, der gerne vil leve livet uden indblanding fra emsige skattemyndigheder i deres hjemland.

Men også i den indenlandske skattegeografi er der varme og kolde pletter på Danmarkskortet. Der er nemlig meget store udsving på skatterne i de enkelte kommuner. Der er dyre kommuner, og der er billige kommuner. Forskellen ligger i den skat, der hedder kommuneskatten og som opkræves efter kommuneskatteloven. Mens statsskatten ligger fast på 22 procent, afhænger kommuneskatten af den skatteprocent, som den enkelte kommune fastsætter.

Ser man på skatteåret 1993, er de dyre kommuner Dronninglund med 22.2 procent, Dianalund med 21.5 procent og Nr. Åby med 20.3 procent. Til de billige kommuner hører Hørsholm med 13.5 procent, Lejre med 14.8 procent og Holmsland med 15.0 procent. Også på kirkeskatterne er der følelige forskelle. Hørsholm forlanger i 1993 kun 0.50 procent i kirkeskat, mens man i Stubbe-købing vil have 1.56 procent. Den slags udsving i skatte-trykket kan i realiteten betyde tusindvis af kroner for den enkelte skatteborger. Kirkeskatten er en frivillig sag. Den

gælder kun for folk, der er medlem af den danske folkekirke. En udmelding af folkekirken fritager den udmeldte for at betale kirkeskat. Men kommuneskatten kan man ikke melde sig ud af.

Den magiske dato

Efter kommuneskatteloven er det sådan, at man skal betale kommunal indkomstskat til den kommune, hvor man har boet den 5. september året før. Havde man d. 5 september 1992 bopæl i Dronninglund kommune, så skal man for 1993 betale kommuneskat til denne kommune med 22,2 procent, uanset at man d. 6. september 1992 flyttede til den skattemilde Hørsholm kommune. Skete flytningen d. 4. september, sker beskattningen efter Hørsholm kommunes takster.

Skatteyderen kan ikke kræve refusion af den »merskat«, som han har betalt til den dyre kommune, når han nu er flyttet til den billige kommune. Flytter han til en dyr kommune, får han på den anden side heller ikke nogen efterregning for den del af året, hvor han boede i den billige kommune. Den 5. september ligger ganske enkelt fast som skæringsdato og afgør dermed, til hvilken kommune skatten skal betales og med hvilken kommunal skatteprocent.

Tilstrømning til skattemilde kommuner

Forskellen i skattetrykket mellem kommunerne er forklaringen på, at fiffige skatteydere i de senere år har følt sig draget til at flytte til de billige kommuner. Det er der intet ulovligt i.

Men billedet skifter, hvis skatteyderen blot flytter på skrømt. Det kan ske ved, at han flytter sin folkeregistertilmelding til den billige kommune, men fortsætter med at leve og bo og gå på arbejde i den dyre kommune. I så fald er flytningen blot en papirformalitet, som ikke dækker over et faktisk bopælsskifte.

Bopælen er centrum for livsinteresserne

Begrebet »bopæl« efter kommuneskatteloven må udlægges efter de samme grundsynspunkter som bopælsbegrebet i kildeskatteloven.

Som nærmere omtalt i kapitel 8 forstår man ved bopæl i skattemæssig forstand, at den pågældende person opretter husstand, køber helårsbolig, lejer sig en bolig eller foretager andre foranstaltninger, som er ensbetydende med, at han agter at etablere hjemsted på den pågældende lokalitet. Man taler i skattelitteraturen om, at bopælen er der, hvor skatteyderen har sit centrum for sine livsinteresser.

Skarpt øje til »5. september-flytninge«

Skattevæsenet er i de senere år blevet opmærksomme på disse »5. september-flytninge«, som ved en formel flytteanmeldelse til folkeregistret i tiden op til den 5. september forsøger at give det udseende af, at de nu har bopæl i den billige kommune. Fra skattemyndighedernes side er der i 1992 bebudet særlige initiativer for at komme fænomenet til livs.

Uægte flytninger kan betyde skattesvig

Det er der for så vidt god grund til. Hvis bopælen i den billige kommune ikke er reel, men blot en slags postadresse, så kan der foreligge skattesvig. Og skattesvig er strafbart. Ikke alene må den påhitsomme skatteyder finde sig i at blive sat i skat i den kommune, hvor han faktisk fører sin tilværelse og udøver sit virke, men han må også indstille sig på udsigten til at blive involveret i en skattesag for sin opfindsomhed. Det gælder navnlig, hvis der er foretaget en sammenhængende flytning og tilbageflytning – en såkaldt »pendulflytning« – sådan at skatteyderen kun har anmeldt bopælsskifte i dagene omkring den 5. september. Det må jo vække en vis formodning for, at flytningen i

virkeligheden er en renlivet skatteflugt væk fra den dyre kommune til den billige. Og det er som sagt kun lovligt, hvis flytningen er reel.

Hvis skattevæsenet har held til at føre bevis for, at skatteyderen har iscenesat hele flyttehistorien for at undgå den dyre kommunale skatteprocent, kan skattesagen gå hen og blive til en straffesag efter skattekontrolloven. Denne lov giver mulighed for at idømme bøde, hæftestraf eller fængselsstraf til den person, der unddrager det offentlige skat eller afgiver urigtige eller vildledende oplysninger til brug ved skatteansættelsen. Straffen vil komme til at afhænge af, om forseelsen er begået med forsæt eller med grov uagtsomhed.

Efterord

I de foregående kapitler har læseren fået et indtryk af et udvalg af de skatteproblemer, der gemmer sig i den meget brogede danske skattelovgivning. Udvalget kunne uden vanskelighed forøges betragteligt. Det store problem er, hvorledes man får vendt den uheldige udvikling og får skattesystemet forenklet, og skatten bragt ned i et leje, som skatteborgerne bedre kan forlige sig med.

I et civiliseret samfund, hvor det anerkendes, at der er en lang række opgaver, som bedst løses i fællesskab, slipper vi ikke for at give et bidrag til den fælles pengekasse, som skal betale for opgavernes løsning.

Til syvende og sidst er det et politisk og moralsk anliggende, hvilke opgaver, som bør varetages af det offentlige, og hvilke opgaver, der kan overlades til borgernes private initiativ. Kaster man et blik ud over Danmarks grænser, er der meget store forskelle i de forskellige landes og kulturers opfattelse af dette spørgsmål.

Mange steder er jernbanedrift og hospitalsvæsen overladt til privat foretagsomhed. I USA findes der sågar eksempler på, at fængselsvæsenets opgaver løses i et privat aktieselskab, som mod betaling modtager »klienter« fra myndighederne til anbringelse i privatejede fængsler.

Når der ses bort fra grundliggende sager som møntudstedelse, landets indre og ydre forsvar (politi, retsvæsen og militær), som traditionelt har hørt under statsmagtens ansvar, kan de fleste offentlige opgaver i grunden lige så vel løses i privat regi, enten alene eller i et samspil med det offentlige. Det gælder hospitalsvæsen, biblioteksvæsen, vejvæsen, kloakerings- og belysningsvæsen, børnepasning og ældreforsorg, skoleundervisning og universitetsuddan-

nelse, postbefordring og talrige andre opgaver, som vi lægger vægt på at få løst på tilfredsstillende vis i dagens velfærdssamfund. Man må gøre sig klart, at ydelsens kvalitet ikke nødvendigvis afhænger af, om den leveres af en privat erhvervsvirksomhed eller af en offentlig forvaltningsmyndighed. Det afgørende er, om de personer, der har ansvaret for den pågældende opgave, er dygtige nok til at løse den på en forsvarlig måde inden for rammerne af de økonomiske midler, som der er vilje til at ofre på sagen.

Den umiddelbare fordel for skatteborgerne ved at flytte samfundsopgaverne væk fra den bebyrdede skattekasse og over på private hænder, ligger i, at det offentlige derved sparer penge, fordi opgaven nu ikke længere skal finansieres over skatterne. Det betyder i princippet en øget retfærdighed over for skatteborgerne, idet den pågældende ydelse nu må betales af dem, der faktisk bruger den. De tvungne bidragsydere slipper for at betale til noget, som de ikke ønsker at købe og kan dermed vælge at disponere over de ledige penge til andet selvvalgt formål. Det kan udmærket være, at brugerne af ydelsen derved mærker en prisstigning. Men det skyldes jo ret beset, at prisen tidligere har været holdt kunstigt nede ved hjælp af pengeopkrævning hos de skatteborgere, som ikke brugte ydelsen, men alligevel var med til at betale den.

Af større privatiseringer i de senere år kan nævnes Københavns Lufthavn A/S, TeleDanmark A/S, Girobank A/S og Datacentralen A/S. Også det folkekære danske klasselotteri er nu lavet om til Klasselotteriet A/S. Den egentlige privatisering af sådanne områder er dog først endeligt gennemført, når aktierne i de pågældende aktieselskaber er sat til salg til offentligheden, således at de kan købes og sælges på normal vis på det danske aktiemarked.

Det er ikke altid let at sige, om en privatisering betyder en besparelse for skatteborgerne. På visse områder må det

formodes at være tilfældet. Når de offentlige myndigheder optræder som et skattefinansieret mellemlid mellem køber og udbyderen af ydelsen, sker der teoretisk set en fordyrelse af ydelsen på grund af det offentlige mellemkomst. De forældre, som ønsker deres barn passet og som er i stand til at finde en dertil egnet person, burde efter al økonomisk visdom kunne opnå en lavere markedspris på ydelsen, end når det offentlige apparat først skal opkræve skat til brug for administrationen og driften af børneinstitutioner.

Problemet med de offentlige systemer er ofte, at de reelle omkostninger ved ydelsens fremskaffelse forbliver skjulte, således at det er svært, for ikke at sige umuligt, at måle den effektive kostpris på den offentligt udbudte ydelse. Det gælder i særlig grad, når det drejer sig om opgaveområder, hvor det offentlige ikke har nogen konkurrence fra privat side, og man derfor ikke har nogen alternativ pris at sammenligne med. Manglen på konkurrence kan skyldes, at opgaverne er for omfattende og for krævende for private, men det kan også bero på, at det offentlige har tiltaget sig et monopol, som f.eks. ved postvæsenets brevbefordring.

I princippet kan alle offentlige ydelser føres tilbage fra statsmagtens gebet til borgernes private foretagsomhed. Det gælder også offentlige alderspensioner, hvor udviklingen i disse år går i retning af større privat pensionsopsparing. Igen kommer man her næppe uden om, at der er et elementært retfærdighedssynspunkt bag dette at lade borgerne løse en større del af deres egne problemer. Den bekymringsløse ødeland, der lever i nuet og hellere vil bruge sine penge på rejser og oplevelser i ung alder frem for at spare op til alderdommens dage, bør have ret til det. Den mindre eventyrlystne hjemmefødning, som hellere vil lægge midler til side til brug for alderdommens otium, bør have ret til det. Smag og behag og livstemperament er

forskellig. Det virker imidlertid ikke retfærdigt, at ødelanden på sine gamle dage kan forlange del i de pensionsmidler, som han ikke selv har været med til at spare op til. Sådan virker det offentlige pensionssystem i nogen udstrækning, fordi private pensionsudbetalinger medfører fradrag i den pension, som det offentlige udbetaler. Den sparsommelige pensionist er dermed blevet »straffet« for sine egne penge og for sin villighed til selv at lægge til side til alderdommen.

Men privatisering af skattebetalte samfundsopgaver er på kort sigt ikke nogen genvej til et lempeligere skattesystem. Der kræves reformer. I efteråret 1992 barslede regeringens særlige skatteudvalg med en diger rapport om reformer i skattesystemet. Udvalget har bestået af en række eksperter med indsigt i økonomi og skattejura. Men skat er nu engang politik og ikke videnskab. Det var derfor måske egentligt ikke så overraskende, at rapporten fik en blandet modtagelse. Rapporten foreslog bl.a., at der skulle ske en nedsættelse af rentefradraget – en øm ligtorn i det danske skatteklima, fordi det uundgåeligt vil ramme boligejerne. Rapporten foreslog også, at der skulle ske saneringer i lønmodtagerfradragene, herunder befordringsfradraget. Udlandslempelsen for erhvervsvirksomheder (en skatterabat for indtægter tjent i udlandet) skulle ophæves. Der skulle indføres helt nye miljøafgifter på trafik, vand og energi og på landbrugets gødning m.v. Rapportens forfattere bragte desuden i forslag, at der skulle ske en betydelig lettelse af personskatterne.

Store reformer kræver tid, men de kræver også politisk vilje og mod til at gøre op med nedarvet tankegang. Det støder uundgåeligt på vanskeligheder i Danmark, hvor folketinget er meget bredt sammensat, og hvor regeringsmagten i de senere år har hvilet på et smalt flertal.

Set i historisk perspektiv har nutidens skattelovgivning en uundgåelig lighed med de store religiøse tankesystemer,

som dominerede på europæisk grund i middelalderen. Livet var indrettet efter dem, og de beherskede sindene fra stavnsbonde til herremand og fra gejstlig til fyrste.

I datidens kirkesamfund var tusindvis af lærde mennesker beskæftiget med at studere og skrive afhandlinger om spørgsmål såsom om en rotte kom i himlen, hvis den gnavede af den hellige hostie. Det var dengang et højt praktisk og videnskabeligt anliggende. Megen filosofisk kløgt og begavet lærdom gik til at udgranske sådanne problemstillinger, som i dag blot fremkalder hovedrysten. Man kan ikke helt lade være med at tænke på, om vor eftertid engang vil kigge på vore enorme papirbjerge af skattelove, bekendtgørelser, cirkulærer, skatteafgørelser og skattelitteratur på samme måde.

Indholdsregister

Førord	9	3. Skat på døden og gavmildheden - arveafgift og gaveafgift .	26
1. Vort skattesystem - et puslespil med mange brikker ..	11	Skattepligtens indtræden	26
Velfærd koster penge	11	Skatten for livet - og døden	26
Pligt til at arbejde for skattekontoret ..	11	Udligning af livets startpositioner ..	27
Underskud i statshusholdningen	12	Lov om afgift af arv og gave	27
Den frodige lovjungle	12	De tre afgiftsklasser	27
Den uundgåelige skattetænkning	13	Den første arveafgiftsklasse	27
Gode tider for skatterådgivere	14	»8.000 kroners reglen«	28
Behovet for en skattepolitisk hestekur	14	Ingen regulering	29
Skatteborgeren må varetage sin tarv ..	15	Ikke kun til børnene	29
»Skattefiduser« og »skattefælder« ..	15	Reglen om »møbelgaver«	29
2. Det store skatteregnestykke .	17	Et lille, borgerligt hjem	30
Skattereformen af 1987	17	Hvad med arv og gaver til ægtefællen?	30
Skattereformens nye skattebegreber ..	17	Ægtefællerne skal være samlevende .	31
Den personlige indkomst	18	Gaveafgift og særeje	31
Kapitalindkomsten	18	Hvornår fuld gaveafgift?	32
Den skattepligtige almindelige indkomst	18	Tal med advokaten	32
Udbytteindkomst	18	Gaver mellem ægtefæller kræver ægtepagt	32
Hvad skal der betales i skat?	19	Hvor meget kan der skænkes barnet afgiftsfrit?	33
Personfradraget	19	Hvis barnet er gift	33
De ligningsmæssige fradrag	19	Lejlighedsgaver	34
Mere i vente	20	Den anden arveafgiftsklasse	34
12 procent skatten af den personlige indkomst	20	Den tredje arveafgiftsklasse	35
6 procent skatten af summen af personlig indkomst og positiv nettokapitalindkomst	21	Historien om den hovedrige enke og den fattige unge fætter	36
Værdien af fradrag	22	Advokatens betænkeligheder	36
Indbetaling på kapitalpension m.v. ..	22	En romantisk løsning	37
Selvstændige erhvervsdrivende	22	Hjertebånd eller pengekløgt?	37
Et loft over skatten	23	Tvivel om omgåelsesreglen	38
Særlig indkomstskat	24	Et afgiftsfrit legat	38
Hvilke indkomster er særlig indkomst?	24	Legatet fra pensionist Nielsen	39
Jubilæumsgratiale og fratrædelsesgodtgørelser	24	Den tunge afgiftsmatematik	39
Fast procentsats for særlig indkomst .	25	En lønsom ændring af testamentet .	40
		Bedst med advokatbistand	41
		Også ved gaver	41

4. Rentefradrag for gavegæld – pas på de simple fælder	42	Ingen skat af fribolig til familien	59
Rentefradrag i kapitalindkomsten	42	Kun beskatning af lejeværdien	60
At påtage sig gæld er en gave	42	Beskatning af nyderen	60
Den sparede renteskat	43	Betingelserne for fradrag	60
Udstedelse af gældsbevis	43	Ikke fælles bopæl	61
Stempelloyen gælder for gældsbevis	44	Den gavmilde bedstemoder	61
Tanke før handling	44	7. Rejsegodtgørelser fra arbejdsgiveren – et overset frynsegode	63
Hvad er et gavegældsbevis værd?	45	Interesse for frynsegoderne	63
Gaveafgift	45	Frokostpakker og rygeartikler	63
Skattelovgivningen spænder ben	46	Arbejdsgiverens fradrag	64
En familiemæssig mulighed – og prisen	47	Fra beskattede lønkroner til skattefrie rejsekroner	64
Renterne flytter med ved pengegaver	47	Betingelserne for skattefrie rejsegodtgørelse	65
Rekyleffekten	48	Krav til rejsen	65
En smutvej	48	Særlige erhvervsgrupper	65
5. To pensionister, som elsker hinanden – og skatten deraf	49	Taksten	66
Når loven præmierer skilsmisse	49	Der skal holdes rejseregnskab	66
Et nyt juridisk begreb	49	Ingen dobbeltdækning	66
Ikke tilbagevirkende kraft	50	En skærv til kost og logi	67
Erklæring fra pensionisten	50	De længerevarende rejser	67
Dyrt at skifte kæresten ud	50	Nemt til administrere	68
Et strandet lovforslag	51	Godtgørelsessatsernes fradragsværdi	68
De nugældende regler	51	8. Goddag og farvel til Danmark – og til skattevæsenet	70
Diskretion i samlivet	52	Skattepligt til Danmark	70
Det lidet brugte kælderværelse	53	Pensionist Olsen	70
Knas i lovmaskineriet	54	Bopæl og skattepligt	70
De begrænset skattepligtige pensionister	55	Bopæl og ophold	71
6. Understøttelseskontrakter – og den gavmilde bedstemoder	56	3-måneders-reglen og 180-dages-reglen	71
En hengemt fradragsmulighed	56	»Turist-reglen«	72
Ikke skattefradrag for understøttelse til hjemmeboende børn	56	Dobbeltdobbeltdækning	72
Børnebidrag ved separation og skilsmisse	56	Kan man flytte væk fra skattepligten?	73
Krydsende børnebidrag	57	»Fastholde-reglen«	74
Skattevæsenet har ingen forsørgerpligt	57	Skattepligt til et fremmed land	74
De understøttelsesglade brødre	58	F.54-erklæringen	75
Frdrag for understøttelser	58	9. Den usolgte ejerlejlighed – og hvordan man laver den om til en udlejningsvirksomhed	76
Understøttelse i form af fribolig	59	Det træge ejendomsmarked	76
Beskatning af familiær hjælpssomhed	59	Skattereformen af 1987	76
		Køb og salg af ejerlejligheder	77
		Udlejning rejser juridiske spørgsmål	78
		Panthaverne skal have besked	78

En lejeaftale vil trykke prisen	79	Kursgevinstloven	100
Lav lejeaftalen tidsbegrænset	79	Opret et gældsbreve	100
Ikke fri prisdannelse for udlejning	80	Løn camoufleret som rentefrit lån	101
Hvad med skatten?	80	Studielånet til datteren	101
Et skatteteknisk beregningssystem	81	Landsskatteretten holdt med faderen	102
		Uklare skatteregler	103

10. Kautio i udenlandsk mønt – et fradragsfif, der blev væk i

sommervarmen	83
Skattelovens slingrevals	83
Investering i australdollar	83
Renter og kursgevinst	84
Ny lov på tinge	84
Tab er mange ting	85
Hvad er kautio?	85
Ikke fradrag for tab på kautio	86
Konsekvensen af ændringen af kursgevinstloven	86
Lovens forarbejder passer med lovens ordlyd	87
Skatteministeren bekræfter	88
En kovending i sommervarmen	88
Kun fra lovens ikrafttræden	88
Er loven vandtæt?	89
Lånet bør laves i fremmed mønt	90

11. Boligopsparing og uddannelsesopsparing – et par skattevenlige kontoformer

Opsparingsfremmende konti	91
Spar op til egen bolig	91
Den skattefrie statspræmie	92
Hvem kan oprette en boligopsparing?	92
Pengene skal bruges til formålet	92
Uddannelsesopsparing	93
Ingen gaveafgift	94
Ingen rentebeskatning hos giver	94
Kontoreglerne bør ikke misligholdes	95
Ejerskabet står fast	95
Lovligt skattely	95

12. Rentefrie lån – ikke skattevæsenets livret

Rentefrie lån	97
Rentefrihed kan medføre beskatning	97
Skattevæsenets tilbageholdenhed	98
Gaveafgift	98
Lån på anfordring	98
Skattevæsenets korrektionsadgang	99

13. Konen hæfter ikke for mandens gæld, men...

Mandens banklån	104
Ægtefællen hæfter med sin bodel	104
En gammel undtagelse	105
Hustruens fortrinsstilling	105
De rimelige indkøb	106
Den subsidiære ægtefællehæftelse	107
Først skyldneren selv – så ægtefællen	107
Hvor går grænsen?	108
Kun de samlevende ægtefæller	108
Hvilke skattekrav kan indkræves hos ægtefællen?	109
Ikke et »ta' selv bord«	110
Særeje og båndlæggelse	110
Kildeskattebogen er M/K	111

14. Arveafkald – en løsning for en forgældet fader

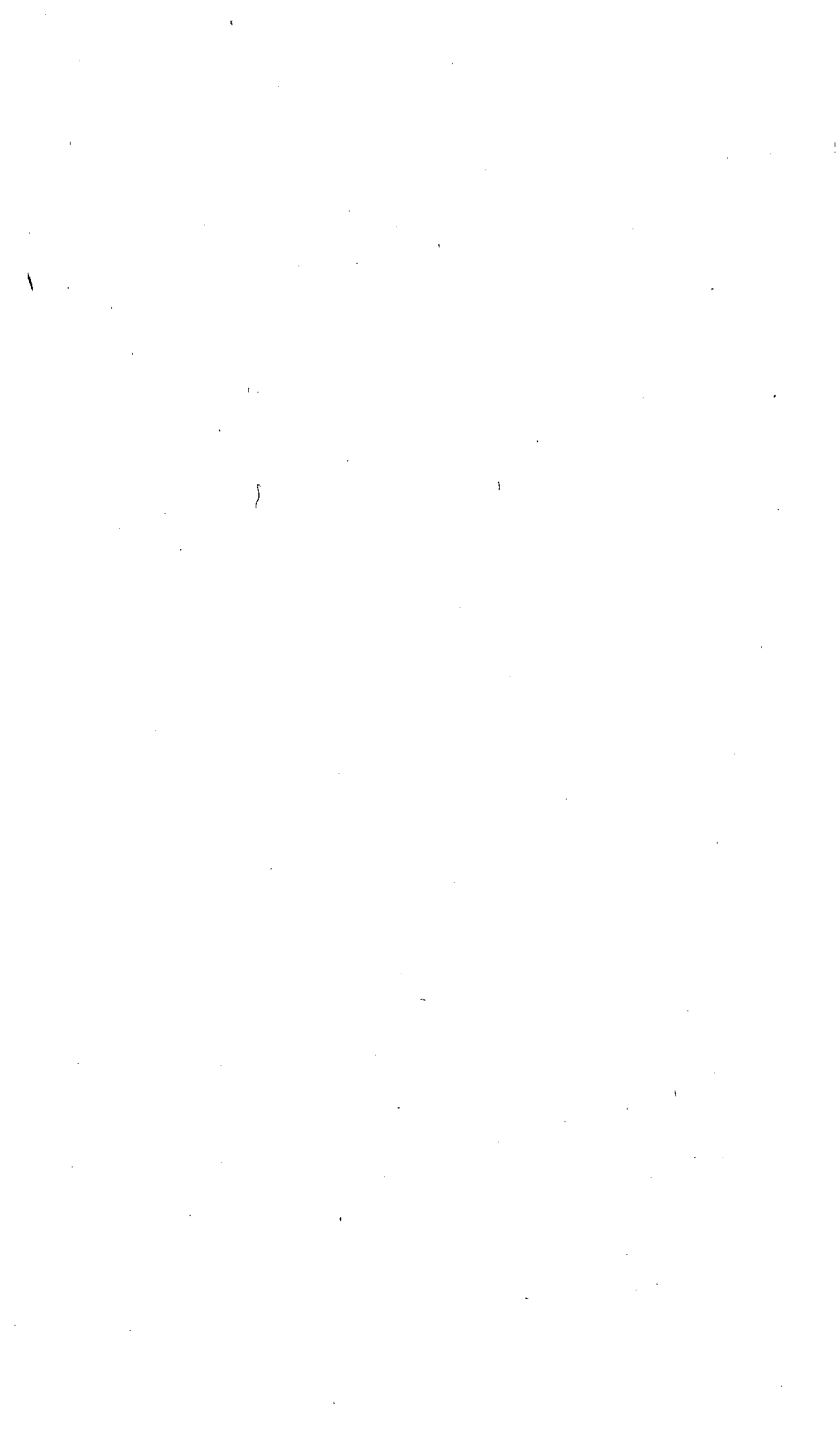
Arv i udsigt	112
Ikke udlæg i forventet arv	112
Ikke leve højt på forventet arv	112
Den faldne arv	113
Omstødelse af afkald på falden arv	113
Hvis arveladeren ligger for døden	114
Afkald på ventende arv	115
Krav til arveafkald	115
Arveladeren skal være ved sine fulde fem	115
Det blanke arveafkald	116
Det personlige arveafkald	116
Den forgældede fader	116
Den fallerede snedkermester	116
Advokatens råd	117
Hvad med arveafgift?	118
Arveafgift af falden arv	119

15. En mangemillionærs dilemma

Mikkelsens fabrik	120
Mødet med advokaten	120

Videreførelse af virksomheden på nye hænder	121	Søg råd	144
Staten arver	121	18. Spekulation	
Arveafgiften	122	– et skattebegreb og en historie	
Fare for virksomhedens fremtid ...	122	om tinsoldater	145
En løsning uden at lave en fond ..	123	Spekulation i dagligdagen	145
Advokatens opgave	124	Spekulation er et skattejuridisk begreb	145
En tålsom vej	124	Spekulation er en lovmæssig	
Man laver et anpartsselskab	124	indkomstkilde	145
Fælleseje	125	Spekulationsbegrebet	146
En ny arving	125	Behøver gevinstmotivet at være	
En særlig lovregel om arveafgift ...	126	dominerende?	147
Moderselskab og datterselskab er		Bevisproblemet ved spekulation ...	148
en koncern	127	Hvilke aktiver kan der spekuleres med?	148
Skatten på længere sigt	127	Ikke kun ved salg	150
16. Skarp lud til skurvede hoveder – skatteskyldneren kan miste sin erhvervstilladelse ...	129	Spekulation og næring	151
Et lovforslag fra finansministeren ..	129	Historien om tinsoldaterne	151
Gælden til det offentlige	129	Fornuftig afgørelse	153
Mange erhverv kræver autorisation	129	19. Skattetænkning, skatteunddragelse og	
Nægtelse og fratagelse af autorisation	130	»5. september-flygtninge«	154
En lov med adresse til mange	130	Sort arbejde	154
Et omslag i lovgivningsklimaet ...	130	De ærlige byttehandler	154
Lønindeholdelse	131	De positive virkninger	155
Udvidet modregningsadgang	131	De negative virkninger	155
Rammer de private kreditorer	132	Skattesystemet medfører	
Betal eller luk butikken	132	ressourcespild	156
De små næringsdrivendes kår	132	Hvad er skattetænkning?	156
Fred med det offentlige	134	Skatteunddragelse	157
17. Aktier og skat	135	En vanskelig bedømmelse	157
Aktiekursernes bølgegang	135	Omgåelse	158
Hvad er en aktie?	135	Grundloven beskytter mod vilkårlig	
Obligationer er ikke ejerbeviser ...	136	beskatning	158
Skattesystemet og aktionærene ...	136	En generalklausul i	
Tre slags aktionærer	136	skattelovgivningen	159
Næringsdrivende i aktier	137	Skatteflugt	160
Hovedaktionærer	137	De kommunale skatteoaser	160
En juridisk definition	137	Den magiske dato	162
Hvordan beskattes hovedaktionæren?	138	Tilstømning til skattemilde	
Hvis afståelsen giver tab	139	kommuner	162
Søskende tæller ikke med i		Bopælen er centrum for	
hovedaktionærbegrebet	140	livsinteresserne	163
De almindelige aktionærer	141	Skarpt øje til »5. september-	
Beskatning af almindelige aktionærer	141	flygtninge«	163
En lovlig fidus	142	Uægte flytninger kan betyde	
Også for andet end aktier	144	skattesvig	163
		Efterord	165

Bring Skatten Ned! er en praktisk håndbog for almindelige skatteborgere, som nærer et ønske om at bevæbne sig med nogle nyttige kundskaber til at varetage sine skatteforhold på bedste vis. Bogen advarer mod de fælder, man skal tage sig i agt for, hvis man vil undgå en unødvendig regning fra skattevæsenet. Undgå lumske snubletråde i skattelovgivning!

Bring Skatten Ned! besvarer bl.a. følgende spørgsmål:

Hvornår skal man betale 12% og 6% ekstraskat?

Hvordan mindsker man arveafgiften og gaveafgiften?

Hvad er 8000-kronersreglen og møbelgaverreglen?

Kan man opnå rentefradrag ved gavegæld?

Kan papirløst samlevende pensionister få forhøjet personfradrag?

Hvad med understøttelse til børn og fribolig til forældre?

Kan skattevæsenet kræve skattegælden hjem hos ægtefællen?

Hvad skal man passe på ved spekulation og skat?

Forfatteren John Peter Andersen er lic.jur. og praktiserende advokat i bl.a. skattespørgsmål.

ISBN 87-571-1474-9

9 788757 114744